

Instituut voor de nationale rekeningen

ANALYSE VAN DE PRIJZEN
TWEEDE KWARTAALVERSLAG 2016 VAN HET
INSTITUUT VOOR DE NATIONALE
REKENINGEN

PRIJZENOBSEVATORIUM

Meer informatie:

FOD Economie, K.M.O., Middenstand en Energie

Peter Van Herreweghe

City Atrium

Vooruitgangstraat 50

1210 Brussel

Tel.: +32 2 277 83 96

E-mail: Peter.Vanherreweghe@economie.fgov.be

Inleiding

De wet van 8 maart 2009, tot wijziging van de wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen, voorziet dat de FOD Economie de taak van prijsobservatie en prijsanalyse voor rekening van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) uitvoert. Met de wet van 26 april 2013, houdende de invoeging van boek V in het Wetboek van economisch recht (getiteld "De mededinging en de prijsevoluties"), werd het onderzoeksdomein van het Prijzenobservatorium uitgebreid. Het Prijzenobservatorium kan voortaan onderzoek uitvoeren vanuit de invalshoeken prijsverloop, prijsniveau, marges en tenslotte marktwerking.

In dit verslag wordt het verloop van de consumptieprijzen in België in het tweede kwartaal 2016 onderzocht. Er wordt aandacht besteed aan de totale inflatie en aan het prijsstijgingstempo van de vijf grote productgroepen: energiedragers, bewerkte en niet-bewerkte levensmiddelen, diensten en tenslotte industriële, niet-energetische goederen. Voor elke productgroep wordt eerst de inflatie in België toegelicht, welke vervolgens vergeleken wordt met die in de buurlanden. Het geharmoniseerd indexcijfer der consumptieprijzen (GICP), dat opgesteld wordt door de Algemene Directie Statistiek conform de Europese methodologie, vormt veruit de belangrijkste gegevensbron voor het verslag. De analyse werd uitgebreid met detailgegevens van het GICP en met andere statistieken van officiële instanties (IMF, EC, ...). De volgende medewerkers van het Prijzenobservatorium hebben meegewerkt aan dit verslag: Christine Bruynoghe, Myrle Claessens, Julie Durieu, Mathias Ingelbrecht, Jean-Yves Jaucot, Céline Rigby, Els Somers, Sarah Van Cauwenbergh en Erwin Van Hirtum.

Het Wetenschappelijk Comité voor prijsobservatie en -analyse verleende op 25 juli een gunstig advies en de Raad van Bestuur van het INR heeft dit verslag goedgekeurd op 29 juli 2016.

Inhoudstafel

Inleiding.....	3
Inhoudstafel.....	4
Samenvatting	5
I Totale inflatie in het tweede kwartaal 2016.....	8
I.1 Totale inflatie in België.....	8
I.2 Totale inflatie in de voornaamste buurlanden	11
II Inflatie voor energie in het tweede kwartaal 2016	13
II.1 Inflatie voor energie in België.....	13
Focus: Verband tussen de olieprijs en de consumptieprijzen van de energieproducten in België	22
II.2 Inflatie voor energie in de voornaamste buurlanden	26
III Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in het tweede kwartaal 2016.....	29
III.1 Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in België.....	29
III.2 Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in de voornaamste buurlanden.....	34
IV Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in het tweede kwartaal 2016.....	36
IV.1 Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in België.....	36
IV.2 Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in de voornaamste buurlanden	38
V Inflatie voor diensten in het tweede kwartaal 2016.....	39
V.1 Inflatie voor diensten in België.....	39
V.2 Inflatie voor diensten in de voornaamste buurlanden	42
VI Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in het tweede kwartaal 2016.....	45
VI.1 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in België.....	45
VI.2 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in de voornaamste buurlanden.....	47
VII Marktwerving van industriële sectoren	49
Lijst van afkortingen	53
Bijlagen	55
Bijlage 1. Overzicht van de prijsbewegingen van producten en diensten tussen het tweede kwartaal 2015 en 2016 ..	55
Bijlage 2. Inflatie in het tweede kwartaal 2016 met en zonder gewijzigde indirecte belastingen in België en in de voornaamste buurlanden.....	59
Bijlage 3. Methodologie van de beslissingsboom.....	60

Samenvatting

1. In het tweede kwartaal 2016 is de totale inflatie in België, gemeten aan de hand van het GICP, licht gestegen en bedroeg gemiddeld 1,6 % (tegenover 1,5 % in het voorgaande kwartaal). Deze lichte inflatiestijging valt te verklaren door een minder uitgesproken negatieve inflatie voor energie. De onderliggende inflatie stabiliseerde zich dit kwartaal en kwam uit op gemiddeld 2,2 %.
2. De totale inflatie in de voornaamste buurlanden (Duitsland, Frankrijk en Nederland) kwam in het tweede kwartaal 2016 uit op 0,0 % (tegenover 0,1 % in het voorgaande kwartaal). Hiermee bleef de inflatie dus lager dan deze in België. Het inflatieverschil ten nadele van België werd aldus versterkt en is het gevolg van een hogere inflatie voor alle productcategorieën, maar voornamelijk voor diensten, bewerkte levensmiddelen en energie. De onderliggende inflatie in de buurlanden is dit kwartaal vertraagd tot 0,7 %, terwijl deze in België gestabiliseerd is.
3. De prijsdaling op jaarbasis voor energiedragers kwam uit op gemiddeld 2,9 % in het tweede kwartaal 2016, hetzij een daling die zwakker was dan in het voorgaande kwartaal (-5,0 %). Voor motorbrandstoffen en huisbrandolie bedroeg de prijsdaling op jaarbasis respectievelijk gemiddeld 10,2 % en 26,0 % (tegenover respectievelijk -10,3 % en -30,6 % in het voorgaande kwartaal) door de dalende trend van de gemiddelde olieprijs in dit kwartaal (-27,4 % in vergelijking met het overeenkomstige kwartaal in 2015, in euro). De consumptieprijzen voor elektriciteit zijn in het tweede kwartaal 2016 op jaarbasis met gemiddeld 40,6 % gestegen (tegenover 29,4 % in het voorgaande kwartaal). Deze forse prijsstijging t.o.v. een jaar eerder vloeit hoofdzakelijk voort uit het optrekken van de btw-tarief van 6 % naar 21 % sinds september 2015 en uit de stijging van de andere taken (voornamelijk de in maart besliste verhoging van de bijdrage Energiefonds in het Vlaams Gewest bedoeld om de schuld veroorzaakt door het systeem van groene stroomcertificaten te financieren). Ook de stijging van de netwerktarieven had een niet onaanzienlijk opwaarts effect op de inflatie. Meer bepaald gaat het hierbij om de distributietarieven, die in dit kwartaal een inflatie vertoonden van 10,3 %, voornamelijk ten gevolge van het invoeren van nieuwe distributietarieven in januari en van de toepassing van het prosumententarief (voor eigenaars van zonnepanelen) dat in Vlaanderen in voege is getreden in juli 2015. Omgekeerd liet de kost van de energiecomponent in de elektriciteitsprijs (inclusief kosten voor groene energie en voor warmtekrachtkoppeling) een negatieve inflatie optekenen, die evenwel minder uitgesproken was dan in het voorgaande kwartaal (-3,4 % gemiddeld tegenover -10,5 % in het vorige kwartaal) als gevolg van het afschaffen van de gratis hoeveelheid (kWh) elektriciteit in het Vlaams Gewest in mei (in het GICP). De consumptieprijs voor aardgas is op jaarbasis met 14,5 % gedaald (tegenover -10,7 % in het vorige kwartaal), voornamelijk door de daling van de kost van de energiecomponent (-26,1 %). De distributietarieven voor gas zijn dit kwartaal gestegen met 6,1 % op jaarbasis.
4. In de buurlanden was de gemiddelde prijsdaling op jaarbasis voor energie meer negatief dan in België. Het inflatieverschil voor deze productgroep ging dus ten nadele van België, voornamelijk door de elektriciteitsprijzen. Anderzijds droegen vloeibare brandstoffen, gas en motorbrandstoffen bij tot het verkleinen van dit inflatieverschil. Het prijsstijgingstempo voor elektriciteit was gemiddeld vrij laag in de buurlanden (0,7 % tegenover 0,3 % in het voorgaande kwartaal) en lag dit kwartaal veel lager dan in België. De prijsdaling voor gas is gemiddeld daarentegen toegenomen in de buurlanden, nl. -4,0 %. Wat de prijsniveaus betreft, tonen de cijfers van de CREG aan dat in het tweede kwartaal 2016 de Belgische consument 3,5 % meer voor de totale factuur voor elektriciteit, maar 17,6 % minder voor de totale factuur voor aardgas moest betalen (totale factuur: d.i. omvatende alle componenten, inclusief netwerktarieven, btw en taksen) dan gemiddeld in de buurlanden. De prijsverschillen van land tot land blijven echter aanzienlijk.

5. In het tweede kwartaal 2016 vielen de prijzen voor voedingsgrondstoffen (uitgedrukt in euro) terug met gemiddeld 7,1 % op jaarbasis. Voor bewerkte levensmiddelen (met inbegrip van tabak) moest in de winkel evenwel 3,8 % meer worden betaald, m.a.w. hetzelfde inflatiepeil als in het vorige kwartaal. De forse inflatieverhoging van zuivelproducten (+1,1 procentpunt in het tweede kwartaal 2016 ten opzicht van het voorgaande kwartaal) werd namelijk gecompenseerd door de inflatievertraging van niet-alcoholische dranken (-1,3 procentpunt). Het hoge inflatiecijfer voor deze productgroep resulteert uit de optrekking van de accijnzen op alcoholische dranken in november 2015 en op tabak in januari. Wanneer tabak en alcoholische dranken buiten beschouwing worden gelaten, dan zou in het tweede kwartaal 2016 de inflatie voor de bewerkte levensmiddelen 1,8 % hebben bedragen. In de voornaamste buurlanden is de zeer lage inflatie voor bewerkte levensmiddelen gemiddeld stabiel gebleven (op 0,3 %). De subcategorie wijn (met een inflatie van 12,2 % in België tegenover +0,7 % gemiddeld in de buurlanden) heeft het meeste bijgedragen tot het inflatieverschil ten nadele van België. Tabak en wijn buiten beschouwing gelaten, zouden de prijzen van bewerkte levensmiddelen in de buurlanden gedaald zijn met gemiddeld 0,6 % (tegen +1,8 % in België).
6. Om de crisis in de melkveehouderij te verzachten werden in augustus 2015 door de partners van het Belgisch ketenoverleg agrovoeding een aantal maatregelen aangekondigd. Het akkoord voorzag in een rechtstreekse, uit een fonds afkomstige éénmalige toeslag van 2,7 eurocent per liter geproduceerde melk gedurende 6 maanden, van september 2015 tot februari 2016, voor de actieve melkveehouders. Hiertoe stortte (tussen 1 september 2015 en 31 mei 2016) de distributiesector in genoemd fonds 14 eurocent per verkochte liter consumptiemelk. Zoals werd vastgesteld in het jaarrapport koos de distributiesector ervoor hun verplichte bijdrage tot het fonds voor de melkveehouders integraal door te rekenen aan de consument. Echter, terwijl de consumptieprijzen voor volle en halfvolle melk met respectievelijk 19,5 % en 17,7 % stegen tussen september 2015 en oktober 2015, en naderhand constant bleven, daalden de consumptieprijzen met slechts 1,3 % tussen mei en juni 2016 voor halfvolle melk, terwijl de prijs voor volle melk dan weer duurder was (+1,0 %). Gegeven dat het akkoord een einde nam in mei en dat de melkprijs aan de melkveehouder daalde tussen oktober 2015 en mei 2016 met 19,2 % zou men zich hebben kunnen verwachten aan een meer uitgesproken daling van de prijs in de winkel. Het Prijzenobservatorium zal in zijn toekomstige rapporten de prijsontwikkeling in de winkelketens blijven opvolgen.
7. Het prijsstijgingstempo voor niet-bewerkte levensmiddelen vertraagde in dit kwartaal nogmaals (gemiddeld 2,6 % tegenover 3,2 % in het vorige kwartaal), voornamelijk als gevolg van de prijsdaling voor fruit. Op jaarbasis moest de consument namelijk 0,9 % minder betalen voor fruit (tegenover +10,0 % in het eerste kwartaal 2016). Ook voor vlees was de prijsstijging minder uitgesproken (+0,8 %), terwijl groenten en vis in de loop van het tweede kwartaal 2016, ten opzicht van de overeenkomstige periode een jaar eerder, in prijs zijn gestegen, met respectievelijk 4,8 % (hoofdzakelijk toe te schrijven aan de sterk gestegen prijzen voor aardappelen) en 12,2 %. De hoge inflatie voor vis is voornamelijk te wijten aan de forse prijsstijging van grijze garnalen als gevolg van het geringe aanbod. In de buurlanden is de inflatie voor deze productgroep licht versneld van 1,8 % naar gemiddeld 2,0 %.
8. De inflatie voor diensten stabiliseerde zich enigszins in het tweede kwartaal van 2016 en kwam uit op 2,4 %. Deze betrekkelijke stabilisering is voornamelijk het resultaat van de inflatieversnelling van de categorieën communicatiediensten (van 2,4 % naar 4,7 %, hoofdzakelijk door de prijsstijging van de pakketten) en diensten in verband met vrije tijd en lichaamsverzorging (van 2,7 % naar 3,0 %, als gevolg o.m. van de toegenomen inflatie van restaurants en cafés na de invoering van de witte kassa, van de verhoging van de accijnsrechten op alcoholische dranken en van de invoering van de suikertaks), die werd gecompenseerd door een inflatievertraging van huisvestingsdiensten (van 1,7 % naar 1,5 %, met o.m. het wegvallen van het basiseffect op de huisvuilophaling). Gezien het grote gewicht ervan in de consumptiekorf (42,4 %) leverde deze productgroep de grootste bijdrage tot de totale inflatie (1,0 procentpunt) in België. In de buurlanden vertraagde de inflatie voor de diensten licht in dit kwartaal tot gemiddeld 0,9 % (tegenover 1,1 % in het vorige kwartaal) en ligt dus lager dan in België.

9. In het tweede kwartaal 2016 stond de inflatie van niet-energetische industriële goederen gemiddeld op 1,0 % (tegenover 1,1 % in het eerste kwartaal 2016), hoofdzakelijk ten gevolge van de inflatiedaling van halfduurzame goederen (van 0,9 % naar 0,5 %), die zelf is veroorzaakt o.m. door een inflatievertaging van kleding (van 1,2 % naar 0,3 %). Hadden op kleding dezelfde kortingen gegolden als in januari 2015, dan zou in het eerste kwartaal 2016 de inflatie van kleding 0,1 % hebben bedragen (in plaats van 1,2 %) en meer in overeenstemming zijn geweest met de inflatie in het thans onderzochte kwartaal. In de buurlanden is de inflatie ook licht vertraagd en bedroeg ze gemiddeld 0,6 % (tegenover 0,8 % in het vorige kwartaal).

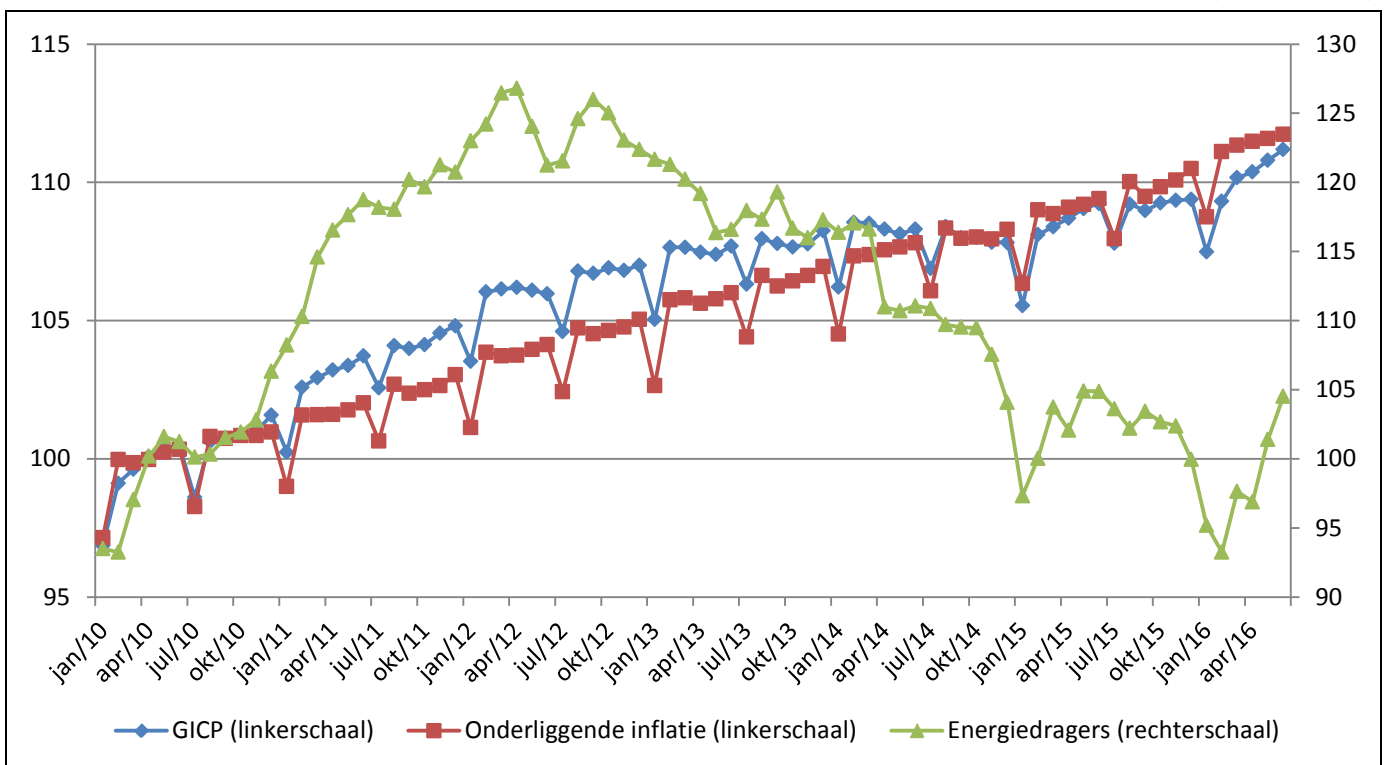
I Totale inflatie in het tweede kwartaal 2016^{1 2}

I.1 Totale inflatie in België

In juni 2016 kwam het gemiddelde niveau van de consumptieprijs, gemeten aan de hand van het GICP (index 2010=100), uit op 111,2, een iets hoger niveau dan in maart. De index van de onderliggende inflatie, die geen rekening houdt met het prijsverloop van niet-bewerkte levensmiddelen en energiedragers, steeg ook lichtjes tot 111,7. De consumptieprijs van energiedragers waren neerwaarts gericht tot in februari 2016 maar gingen daarna weer omhoog, voornamelijk als gevolg van de prijsstijging voor elektriciteit en in mindere mate voor olieproducten (motorbrandstoffen en vloeibare brandstoffen).

Grafiek 1. Recent verloop van het GICP, de onderliggende inflatie-index en de consumptieprijs voor energiedragers

(Index 2010=100)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

In het tweede kwartaal 2016 liet de totale inflatie een lichte toename optekenen en bedroeg ze gemiddeld 1,6 %³ (tegenover 1,5 % in het voorgaande kwartaal). De versnelling van de inflatie is het gevolg van een minder negatief inflatiecijfer voor energiedragers en een lichte inflatiestijging voor diensten.

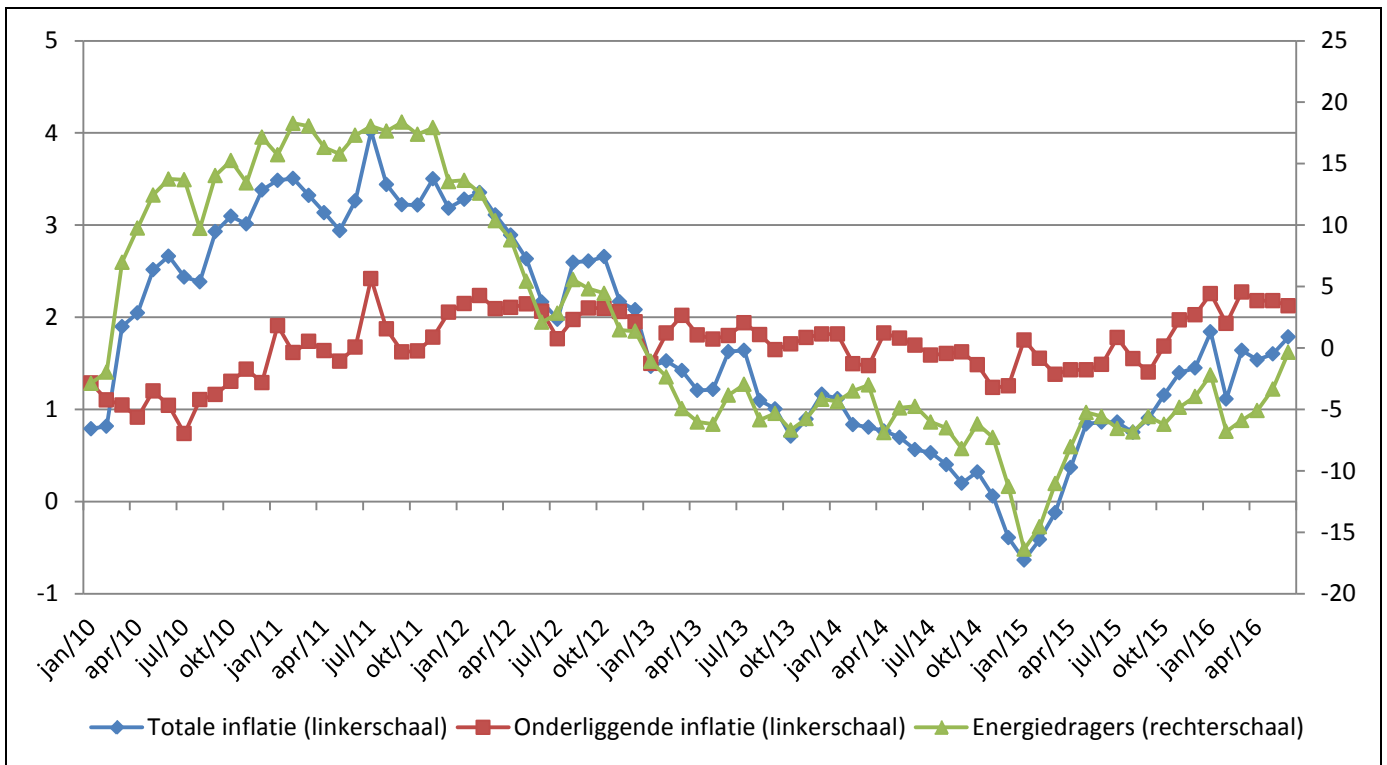
¹ De gemiddelde inflatie voor een kwartaal wordt berekend als de procentuele variatie van het rekenkundige gemiddelde van de indexcijfers van het betrokken kwartaal ten opzichte van het rekenkundige gemiddelde van de indexcijfers van het overeenstemmende kwartaal van het voorgaande jaar.

² Omwille van de vergelijkbaarheid met de evoluties in andere Europese landen, gebeurt de analyse op basis dat van het geharmoniseerd indexcijfer van de consumptieprijs (GICP).

³ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie 0,7 % hebben bedragen.

Grafiek 2. Recent verloop van de totale inflatie, de onderliggende inflatie en de consumptieprijzen voor energiedragers

(Veranderingspercentage ten opzichte van de overeenstemmende maand van het voorgaande jaar)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

Binnen de vijf grote productgroepen van het GICP kunnen de voornaamste prijsbewegingen als volgt samengevat worden:

- Het prijsstijgingstempo voor diensten nam iets toe: van gemiddeld 2,3 % in het eerste kwartaal 2016 naar 2,4 % in het tweede kwartaal 2016. Deze productgroep leverde de belangrijkste bijdrage tot de totale inflatie (1,0 procentpunt) omwille van het grootste gewicht in de consumptiekerf (42,4 %).
- De inflatie voor bewerkte levensmiddelen bleef stabiel met 3,8 % in het tweede kwartaal 2016. Deze productgroep leverde een positieve bijdrage van 0,5 procentpunt tot de totale inflatie.
- Het prijsstijgingstempo voor niet-energetische industriële goederen is lichtjes vertraagd tot gemiddeld 1,0 % in het tweede kwartaal 2016 (tegenover 1,1 % in het eerste kwartaal 2016). Deze productgroep droeg 0,3 procentpunt bij tot de totale inflatie.
- De inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen vertraagde van gemiddeld 3,2 % in het eerste kwartaal 2016 naar 2,6 % in het tweede kwartaal 2016. Deze vertraging heeft vooral te maken met lagere prijzen voor fruit op jaarbasis. De impact van deze productgroep op de totale inflatie bedroeg 0,2 procentpunt, mede door een beperkt gewicht in de consumptiekerf (7,7 %).
- In het tweede kwartaal 2016 waren energiedragers op jaarbasis 2,9 % goedkoper (tegenover -5,0 % in het eerste kwartaal 2016). Deze meer gematigde daling voor energiedragers is vooral te wijten aan de forse inflatieversnelling voor elektriciteit omwille van de stijging van de andere taken, als gevolg van de verhoogde bijdrage Energiefonds vanaf maart in het Vlaams Gewest en de afschaffing van de gratis hoeveelheid elektriciteit in Vlaanderen. De negatieve bijdrage van deze productgroep tot de totale inflatie nam dit kwartaal af en bereikte -0,3 procentpunt.

De onderliggende inflatie stabiliseerde zich dit kwartaal op gemiddeld 2,2 %. Het viermaandelijks voortschrijdende gemiddelde van de gezondheidsindex⁴ kwam in juni uit op 101,55 (index 2013=100). In mei 2016 werd de spilindex, die toen vastlag op 101,02, overschreden met als gevolg een verhoging van 2 % van de sociale uitkeringen in juni en van de lonen in de openbare sector in juli. De spilindex, die 103,04 bedraagt, werd deze maand niet overschreden⁵.

Tabel 1. Recent verloop van de inflatie voor het geharmoniseerde indexcijfer der consumptieprijzen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2013	2014	2015	2015			2016		2016 - II			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun		
Energie	-4,6	-6,0	-8,0	-6,3	-6,3	-5,0	-5,0	-2,9	-5,1	-3,3	-0,3	-0,33	9,2
Bewerkte levensmiddelen	3,2	2,1	1,6	1,2	1,4	2,5	3,8	3,8	3,9	3,7	3,9	0,50	13,1
Niet-bewerkte levensmiddelen ^a	4,4	-1,3	2,1	2,3	2,9	4,2	3,2	2,6	3,2	2,7	1,8	0,20	7,7
Diensten	1,9	2,2	2,4	2,4	2,3	2,6	2,3	2,4	2,4	2,5	2,4	1,00	42,4
Niet-energetische industriële goederen	1,0	0,3	0,5	0,2	0,5	0,6	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9	0,27	27,6
p.m. Onderliggende inflatie ^b	1,8	1,6	1,6	1,4	1,6	1,9	2,2	2,2	2,2	2,2	2,1	1,77	83,1
p.m. Gezondheidsindex ^c	1,2	0,4	1,0	0,8	1,4	1,9	2,0	2,4	2,4	2,6	2,4		93,6
Totale inflatie	1,2	0,5	0,6	0,7	0,8	1,3	1,5	1,6	1,5	1,6	1,8	1,64	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

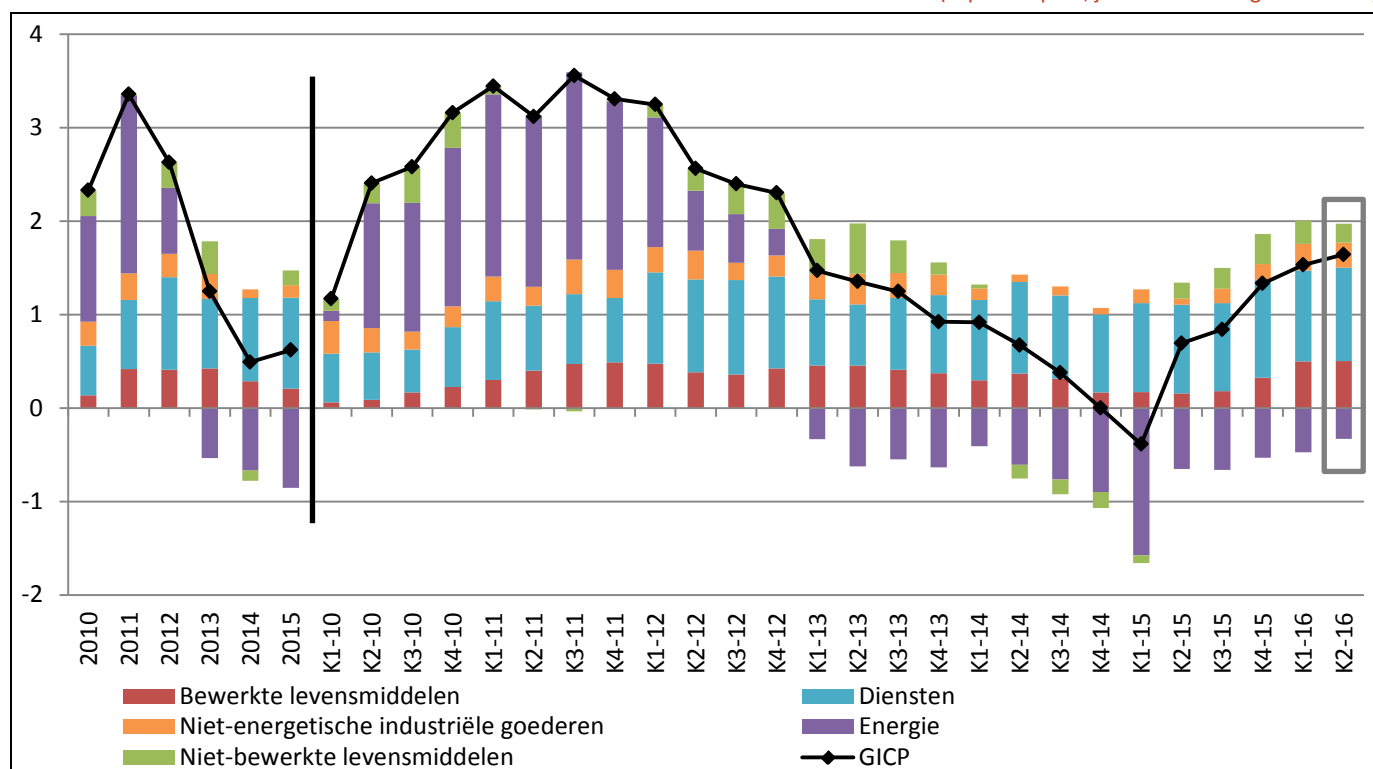
^a Fruit, groenten, vlees en vis. ^b Gemeten aan de hand van het GICP, zonder niet-bewerkte levensmiddelen en energiedragers.

^c Nationale consumptieprijsindex, zonder tabak, alcoholhoudende dranken, benzine en diesel.

¹ Bijdrage tot de totale inflatie in het tweede kwartaal 2016 (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in 2016 (in %)

Grafiek 3. Bijdrage tot de totale inflatie

(In procentpunt, jaar- en kwartaalgemiddelden)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

⁴ De gezondheidsindex wordt berekend op basis van de nationale consumptieprijsindex (NCPI), waarvan de methodologie op verschillende punten verschilt van die van het GICP (in het bijzonder wat betreft het gewichtenschema).

⁵ In de meest recente inflatievooruitzichten (05/07/2016) gaat het Federaal Planbureau ervan uit dat de spilindex in november 2017 zal worden overschreden.

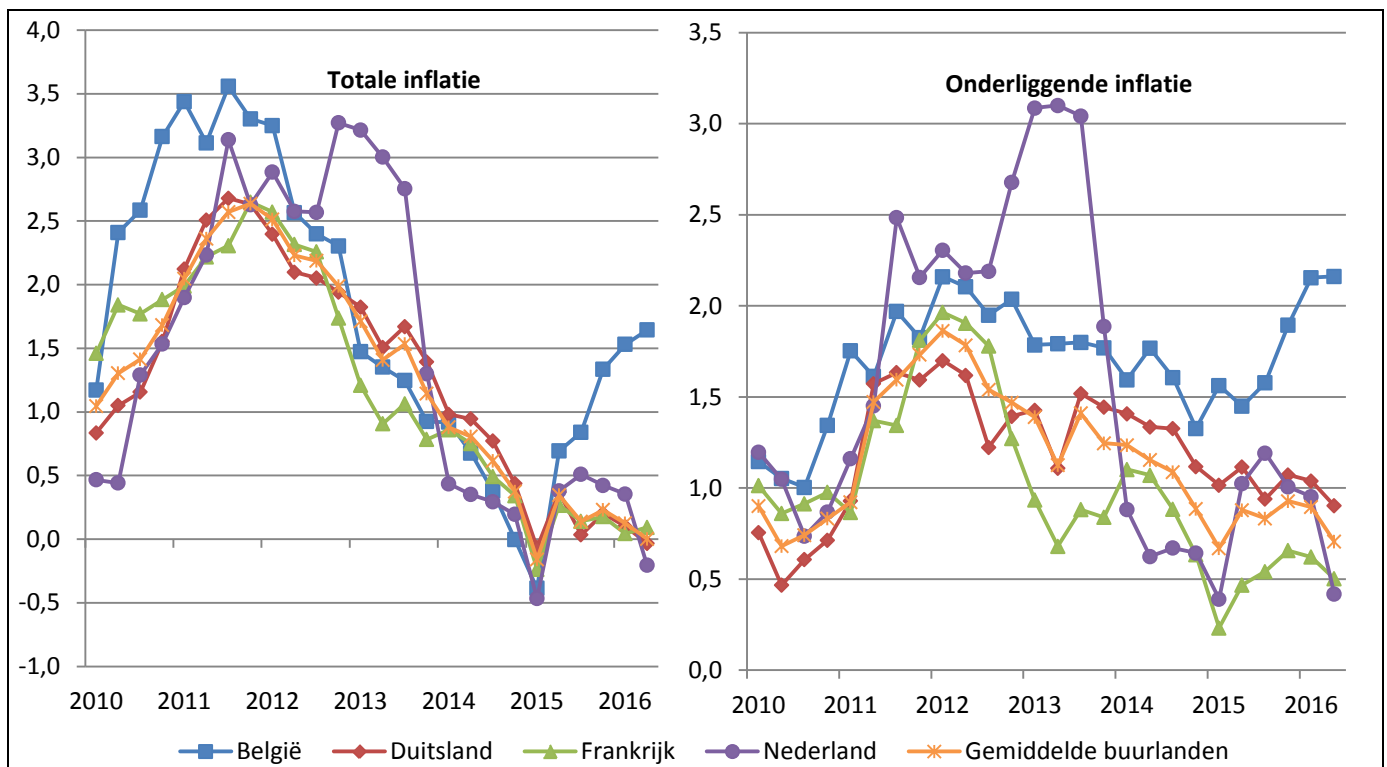
I.2 Totale inflatie in de voornaamste buurlanden

In het tweede kwartaal 2016 bleek de gemiddelde inflatie in onze voornaamste buurlanden⁶ nul te zijn geweest (tegenover 0,1 % in het eerste kwartaal 2016), terwijl ze 1,6 % bedroeg in België (1,5 % in het voorgaande kwartaal). De inflatie was in Frankrijk lichtjes positief (0,1 %, tegenover 0,0 % in het vorige kwartaal), nul in Duitsland (0,1 % in het vorige kwartaal) en lichtjes negatief in Nederland (-0,2 %, tegenover 0,4 % in het vorige kwartaal).

Het inflatieverschil tussen België en de buurlanden was dus ten nadele van België, en nam zelfs nog toe ten opzichte van het vorige kwartaal, tot 1,6 procentpunt (1,4 procentpunt in het eerste kwartaal 2016). In het tweede kwartaal 2016 lag de totale inflatie (bij ongewijzigde indirecte belastingen) eveneens hoger in België (0,7 %) dan gemiddeld in de buurlanden (-0,1 %)⁷.

Grafiek 4. Kwartaalevolutie van de totale inflatie en van de onderliggende inflatie in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

Dit kwartaal liep de onderliggende inflatie in alle buurlanden terug, van gemiddeld 0,9 % naar 0,7 % (ter herinnering: in België bleef de onderliggende inflatie stabiel op 2,2 %). Daardoor vergrootte in het tweede kwartaal 2016 het inflatieverschil met België qua onderliggende inflatie en steeg tot 1,5 procentpunt ten nadele van België. De onderliggende

⁶ Het gemiddelde van de buurlanden wordt gewogen met de gewichten van elk land in 2016 die door Eurostat worden gepubliceerd (relatieve aandeel van de private consumptie).

⁷ Op basis van het GICP tegen constante btw- en accijnstarieven, die voor België door de Algemene Directie Statistiek wordt berekend en door Eurostat wordt gepubliceerd, zou het inflatieverschil minder hoog zijn geweest. De totale inflatie in het tweede kwartaal 2016 zou in België namelijk 0,7 % hebben bedragen (in plaats van 1,6 % momenteel), in Frankrijk -0,1 % (in plaats van 0,1 %) en in Nederland -0,3 % (in plaats van -0,2 %). De inflatie in Duitsland zou daarbij onveranderd zijn gebleven (m.a.w. een inflatie gelijk aan nul). In Frankrijk laten vooral de energieproducten een verschil in hun inflatie optekenen bij ongewijzigde indirecte belastingen vergeleken met de actuele situatie. In België gaat het voornamelijk om energie en bewerkte levensmiddelen, en in Nederland om energie, bewerkte levensmiddelen en diensten.

inflatie evolueerde van 1,0 % naar 0,9 % in Duitsland, van 0,6 % naar 0,5 % in Frankrijk, en van 1,0 % naar 0,4 % in Nederland⁸.

Tabel 2. Totale inflatie en zijn productgroepen in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2016

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2016 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Energie	-2,9	-6,7	-7,7	-4,7	-7,6	9,2	9,7
Bewerkte levensmiddelen	3,8	0,3	0,5	-0,1	0,7	13,1	11,8
Niet-bewerkte levensmiddelen	2,6	2,0	2,1	1,7	3,3	7,7	6,2
Diensten	2,4	0,9	1,0	1,0	0,1	42,4	45,4
Niet-energetische industriële goederen	1,0	0,6	1,1	-0,1	0,7	27,6	26,9
Onderliggende inflatie	2,2	0,7	0,9	0,5	0,4	83,1	84,1
GICP	1,6	0,0	0,0	0,1	-0,2	100,0	100,0
GICP (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	0,7	-0,1	0,0	-0,1	-0,3	100,0	100,0

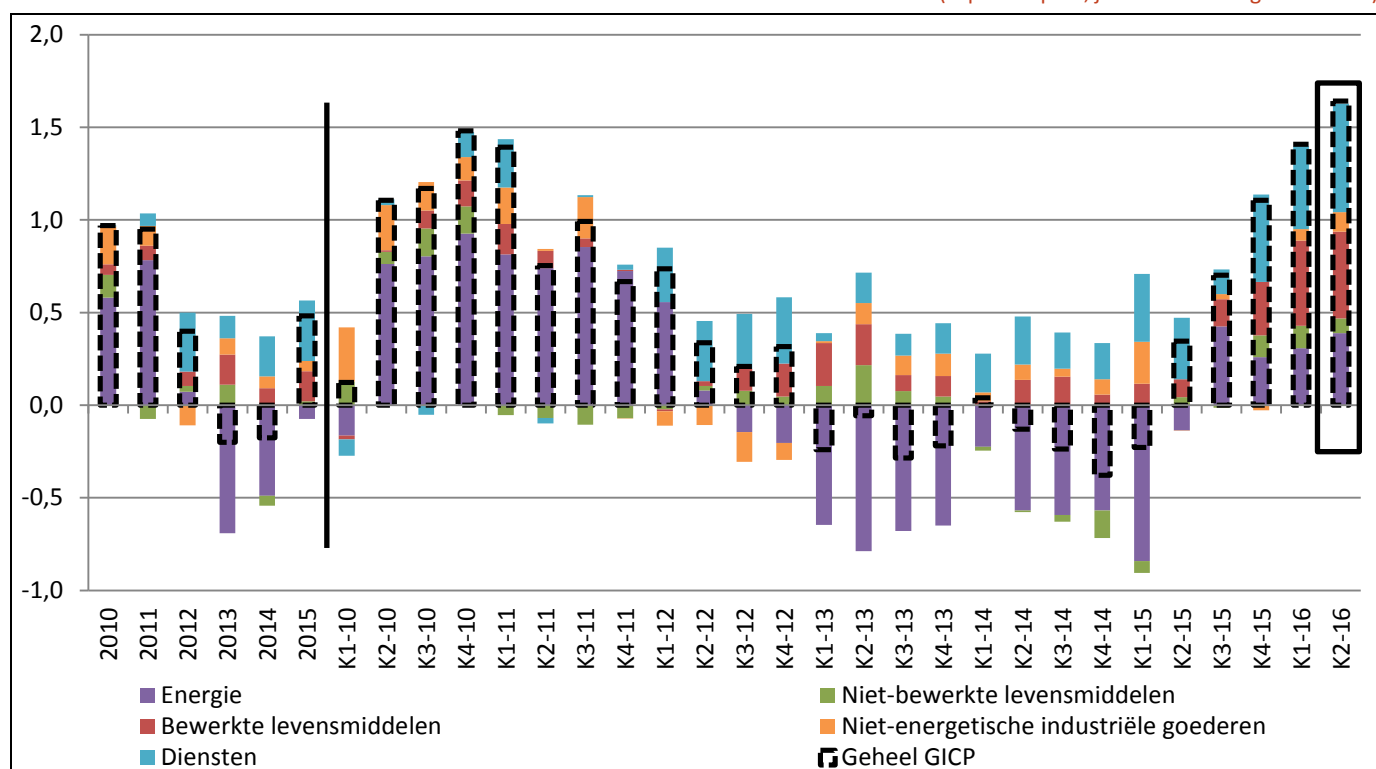
Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

In het tweede kwartaal 2016 is dus, voor het vijfde kwartaal op rij, het verschil in totale inflatie tussen België en de buurlanden opnieuw ten nadele van ons land uitgevallen, namelijk met 1,6 procentpunt. Alle vijf groepen van producten en diensten vertoonden in ons land een hogere inflatie, en droegen er dus allemaal toe bij om in dit kwartaal het inflatieverschil ten nadele van België nog eens te vergroten. De voornaamste bijdragen tot dat inflatieverschil werden geleverd door de diensten, de bewerkte levensmiddelen en de energiedragers: 0,6 procentpunt voor de diensten, 0,5 procentpunt voor de bewerkte levensmiddelen, en 0,4 procentpunt voor de energiedragers. De bijdragen van de niet-energetische industriële goederen (0,1 procentpunt) en van de niet-bewerkte levensmiddelen (minder dan 0,1 procentpunt) bleken, ofschoon eveneens positief, minder aanzienlijk.

Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de onderliggende inflatie in België 1,8 % hebben bereikt (in plaats van 2,2 % nu). De onderliggende inflatie van de buurlanden zou niet veel gewijzigd zijn. De onderliggende inflatie in België bij ongewijzigde indirecte belastingen (1,8 %) presenteerde zich hoger dan gemiddeld in de buurlanden (0,7 %).

Grafiek 5. Bijdrage van elke productgroep aan het inflatieverschil tussen België en de voornaamste buurlanden

(In procentpunt, jaar- en kwartaalgemiddelden)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

II Inflatie voor energie in het tweede kwartaal 2016

II.1 Inflatie voor energie in België

In het tweede kwartaal 2016 was inflatie voor energiedragers nog steeds negatief, zij het minder uitgesproken dan in het vorige kwartaal (gemiddeld -2,9 % tegenover -5,0 % in het eerste kwartaal 2016). Deze meer gematigde daling van de consumptieprijs voor energiedragers in het tweede kwartaal 2016 in vergelijking met een jaar voordien laat zich hoofdzakelijk verklaren door de forse inflatieversnelling voor elektriciteit omwille van de stijging van de andere taken in Vlaanderen en, in mindere mate, de afschaffing van de gratis hoeveelheid elektriciteit in Vlaanderen. De energie-inflatie is al gedurende veertien opeenvolgende kwartalen negatief.

Dit kwartaal bedroeg de bijdrage tot de totale inflatie van deze productgroep -0,3 procentpunt op een totale inflatie van 1,6 % (tegenover een bijdrage van -0,5 procentpunt op een inflatie van 1,5 % in het eerste kwartaal 2016). Deze negatieve bijdrage is hoofdzakelijk te verklaren door de belangrijke prijsdaling op jaarbasis van aardolieproducten (vloeibare brandstoffen en motorbrandstoffen) en, in mindere mate, de daling van de gasprijs.

Tabel 3. Recent verloop van de consumptieprijzen voor energiedragers

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2013	2014	2015	2015			2016		2016 – II			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun		
Elektriciteit	-0,9	-9,6	11,9	7,2	19,5	31,3	29,4	40,6	36,2	43,4	42,1	8,89	26,8
Vaste brandstoffen	3,4	0,9	0,4	0,8	0,5	-0,3	-1,3	-1,6	-1,7	-1,6	-1,5	-0,02	1,1
Gas	-8,5	-5,6	-5,4	-5,9	1,0	-7,1	-10,7	-14,5	-13,7	-15,2	-14,7	-2,89	20,3
Brandstoffen voor wegvervoer	-4,6	-3,7	-12,8	-9,6	-14,0	-13,0	-10,3	-10,2	-11,7	-11,2	-7,8	-3,91	35,6
Vloeibare brandstoffen	-5,9	-7,1	-25,7	-19,1	-28,4	-28,0	-30,6	-26,0	-30,8	-27,7	-19,7	-4,99	16,1
Energie	-4,6	-6,0	-8,0	-6,3	-6,3	-5,0	-5,0	-2,9	-5,1	-3,3	-0,3	-2,92	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in het tweede kwartaal 2016 (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in 2016(in %)

De evolutie van de olieprijs op de internationale markten bepaalt grotendeels de consumptieprijzen van huisbrandolie en motorbrandstoffen. De consumptieprijzen voor elektriciteit en gas werden losgekoppeld van de olieprijs (zie ook focus pagina 22).

Aardolieproducten

Na begin 2016 zijn laagste peil sinds begin 2004 bereikt te hebben, is de olieprijs in USD opnieuw gestegen in het tweede kwartaal 2016 (+33,8 % vergeleken met het eerste kwartaal 2016) en bedroeg hij dit kwartaal gemiddeld 46,0 USD/vat. Vergeleken met een jaar voordien blijft de gemiddelde prijs van een vat Brentolie neerwaarts gericht in het tweede kwartaal 2016 (-26,0 %). De waardestijging van de euro ten opzichte van de dollar (+2,0 % in vergelijking met het tweede kwartaal 2015) versterkte bovendien de daling van de in euro uitgedrukte olieprijs. Deze laat een daling optekenen van 27,4 % op jaarbasis tot gemiddeld 40,7 euro/vat in het tweede kwartaal 2016 (zie grafiek 6).⁹

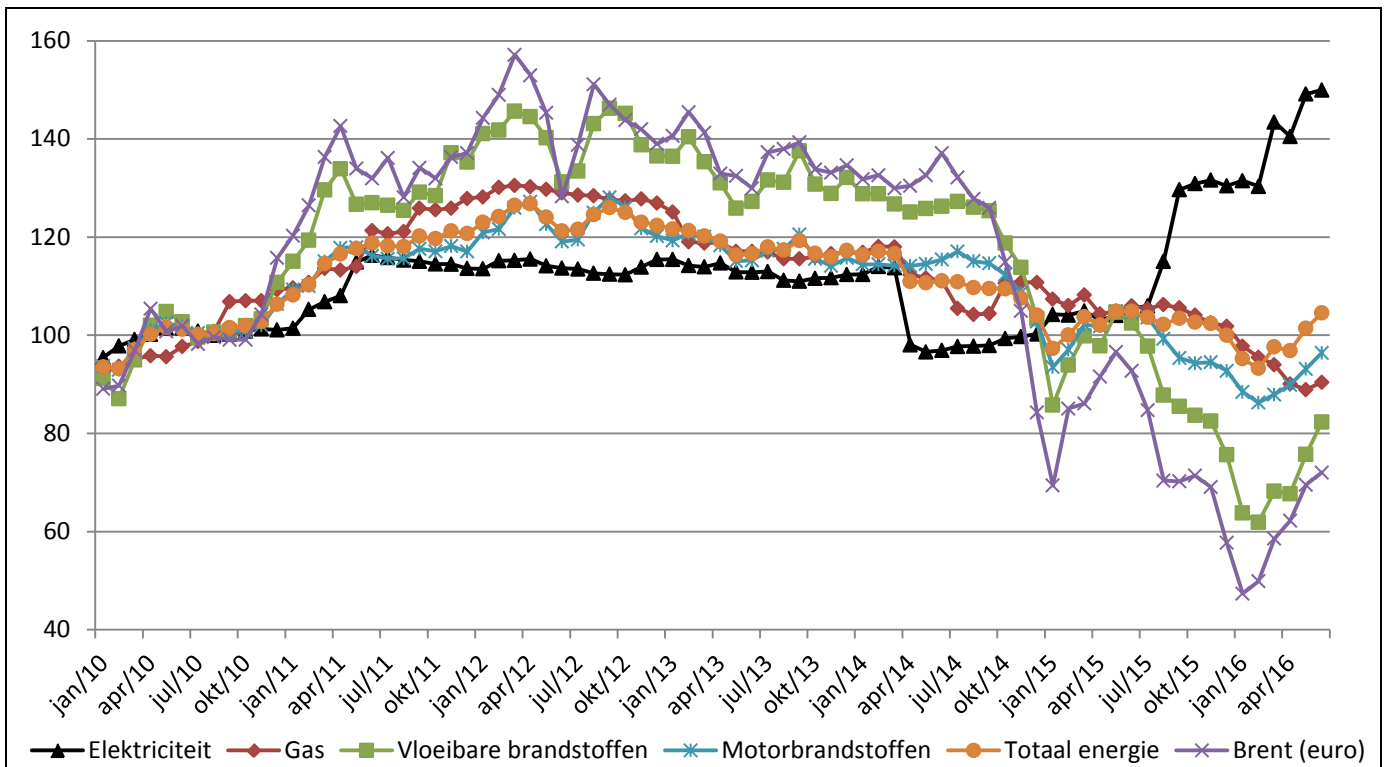
Ondanks een hoge productie in de OPEC-lidstaten is de olieprijs gestegen tussen het eerste en het tweede kwartaal 2016, vooral omwille van de daling van de Amerikaanse productie van schalieolie. De lage olieprijs heeft immers de winstgevendheid aangetast van de niet-conventionele olieboringen en veroorzaakte de sluiting van een groot aantal ervan. De terugval van de olieproductie in Canada (als gevolg van grote branden in Alberta, die het stilleggen van de winning van olie uit teerzand met zich meebracht), in Venezuela (omwille van sociale onrust), in Koeweit (omwille van stakingen in de aardolie-industrie van dit land), in Irak (omwille van ongunstige weersomstandigheden en problemen met de elektriciteitsvoorziening) en in Nigeria (omwille van de huidige instabiliteit in dit land) heeft het aardolieaanbod dit kwartaal negatief beïnvloed. De vraag naar olie wordt bovendien ondersteund door het, weliswaar bescheiden, economisch herstel, vooral in de Verenigde Staten en in China (grootste olie-importeur) en door de sterke stijging van de vraag uit Indië¹⁰.

⁹ Insee, [Prix du pétrole et des matières premières importées](#).

¹⁰ International Energy Agency, « [IEA releases Oil Market Report for April, May and June 2016](#) ».

Grafiek 6. Maandelijke consumptieprijsen voor energiedragers

(Index 2010=100)

Bronnen: Insee¹¹, EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

Als gevolg van de gemiddelde gedaalde olieprijsen tussen het tweede kwartaal 2015 en het tweede kwartaal 2016 ondergingen ook motorbrandstoffen en vloeibare brandstoffen (stookolie), waarvan de prijzen bijna onmiddellijk reageren op de schommelingen van de olieprijs, in het tweede kwartaal 2016 een prijsdaling op jaarbasis van respectievelijk gemiddeld 10,2 % en 26,0 % (tegenover een inflatie van -10,3 % en -30,6 % in het eerste kwartaal 2016)^{12 13}. Meer bepaald kwam de gemiddelde maximprijs voor diesel te liggen op 1,17 euro/liter (inclusief btw) in dit kwartaal, een daling van 12 cent ten opzichte van dezelfde periode in 2015. De gemiddelde maximprijs van benzine (super 95) bereikte dit kwartaal 1,36 euro/liter (inclusief btw), 15 eurocent minder dan een jaar eerder. De gemiddelde maximprijs voor huisbrandolie (minder dan 2000 l) bedroeg in het tweede kwartaal 2016 0,51 euro/liter (inclusief btw), 16 cent minder dan een jaar voordien.

¹¹ De evolutie van de oliekoers is gebaseerd op de gegevens gepubliceerd door Insee, "[International prices of imported raw materials - Brent crude oil \(London\) - Prices in euros per barrel](#)".

¹² Ter herinnering : de accijnzen op brandstoffen (benzine en diesel) werden vijf keer gewijzigd in 2015 (indexering van de accijnzen op benzine en diesel op 1 januari, vervroegde indexering van de accijnzen op diesel op 1 november, toepassing van het positief cliquetsysteem voor diesel op 20 november, 4 december en 12 december en toepassing van het negatief cliquetsysteem voor benzine op 12 december). Op 1 januari 2016 werden de accijnzen op benzine opnieuw verhoogd als gevolg van de indexering ervan. Zonder accijnsverhoging zou de inflatie van beide producten nog lager zijn uitgevallen. Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor benzine en diesel respectievelijk -10,5 % en -12,6 % hebben bedragen in het tweede kwartaal 2016. De verhoging van de accijnzen had een impact van 0,3 procentpunt op de consumptieprijs van benzine en van 2,4 procentpunt op de consumptieprijs van diesel.

¹³ De accijnzen op benzine en stookolie werden op 1 januari 2016 geïndexeerd (KB 26/10/2015 tot voorlopige wijziging van de programmawet van december 2014).

Elektriciteit en gas

De consumptieprijzen van elektriciteit en gas worden voornamelijk bepaald door de kost van de energiecomponent en de nettarieven (distributie en transmissie). Ook de diverse belastingen en taksen hebben een niet te verwaarlozen invloed op deze prijzevoluties (bijvoorbeeld de btw-verhoging voor elektriciteit van 6 % tot 21 % sinds september 2015).¹⁴

Zoals in de vorige rapporten al werd uitgelegd, wordt de verkoopprijs van de energiecomponent door de leveranciers vrij bepaald sinds de elektriciteits- en gasmarkt werd vrijgemaakt. Sinds het invoeren van het zogenaamde vangnetmechanisme voor de variabele contracten zijn de energieleveranciers verplicht om elke wijziging in de prijsformules en elke tariefaanpassing vooraf bij de CREG, de federale regulator van de elektriciteits- en aardgasmarkt in België, ter controle in te dienen (wet van 8 januari 2012 en KB van 19 december 2014)¹⁵. De indexeringen van de variabele contracten van elektriciteit en gas werden bovendien op 1 april 2015 toegelaten voor de prijzen die in het tweede kwartaal 2016 van toepassing waren.

De toekenning van gratis elektriciteit in het Vlaams Gewest is bovendien afgeschaft sinds 1 januari 2016, maar een overgangsmaatregel gold tot april 2016. De gratis elektriciteit wordt uiteraard verrekend via de afrekeningsfactuur. De verbruikers, die hun eindfactuur voor 1 mei ontvangen, krijgen de gratis elektriciteit van het huidige jaar pas verrekend het jaar erop¹⁶. De maatregel met betrekking tot de afschaffing van gratis elektriciteit is daarom slechts vanaf 1 mei 2016 werkelijk van kracht geworden aangezien alle verbruikers die hun eindfactuur voor 1 mei 2016 hebben ontvangen nog recht hebben gehad op hun gratis elektriciteit voor het jaar 2015. Deze afschaffing is dus pas vanaf mei 2016 in het GICP zichtbaar.

Sinds 2008 worden de transmissietarieven van elektriciteit en gas door de CREG goedgekeurd voor een periode van vier jaar¹⁷. Nieuwe tarieven voor de regulatoire periode 2016-2019 zijn sinds 1 januari 2016 van kracht. Deze nieuwe tarieven stijgen lichtjes, zowel voor elektriciteit¹⁸ als voor gas¹⁹.

In het kader van de zesde staatshervorming (bijzondere wet van 6 januari 2014) werd de regulering van de distributietarieven voor elektriciteit en gas op 1 juli 2014 overgeheveld naar de gewesten. Deze bevoegdheid wordt voortaan uitgeoefend door de VREG (Vlaams Gewest), de CWaPE (Waals Gewest) en BRUGEL (Brussels Hoofdstedelijk Gewest) als gewestelijke regulerende overheden.

¹⁴ De gewichten van de verschillende componenten verschillen sterk tussen een elektriciteits- en een gasfactuur. Ze kunnen ook sterk verschillen naargelang het type klant (consumptieprofiel en spanningsniveau van de aansluitingen), het distributiegebied, het gewest en de leverancier.

¹⁵ Die wet voert onder meer het vangnetmechanisme in, dat op 31 december 2014 ten einde moest lopen. Het KB van 19 december 2014 voorziet echter in de verlenging van het vangnetmechanisme met drie jaar, tot 31 december 2017.

¹⁶ Bijvoorbeeld, op grond van een contract voor de levering van energie afgesloten op 1 april 2014 moet de leverancier gratis elektriciteit leveren voor het hele jaar 2014. Deze gratis elektriciteit zal echter pas in de eindfactuur van het jaar daarop worden toegekend, in april 2015 in ons voorbeeld.

¹⁷ Ze mochten niettemin worden geïndexeerd en, in een aantal gevallen, in de loop van de periode worden aangepast (maar steeds na goedkeuring door de CREG).

¹⁸ Volgens Elia worden de toegenomen transmissietarieven voor elektriciteit onder andere verklaard door voorziene grote investeringen in de loop van de komende jaren, de aanzienlijke verhoging van de kosten voor ondersteunende diensten (diensten voor de netgebruikers - producenten en klanten - om een globaal evenwicht van het transmissienet in termen van frequentie en spanning te behouden) en de daling van de volumes.

¹⁹ Fluxys Belgium heeft de transmissietarieven in de totale gasfactuur van de residentiële verbruikers geschat op 1,52 EUR/MWh in 2016 (exclusief btw), tegenover 1,47 EUR/MWh in 2015 (exclusief btw). Deze kosten zijn indicatieve kosten die rekening houden met een aantal factoren zoals de geschatte benuttingsgraad, die ieder jaar schommelt in functie van de vroeger waargenomen weeromstandigheden. Volgens Fluxys ging deze schatting van de transmissietarieven in 2016 omhoog omwille van de zachte winter in 2014-2015.

In het Vlaams Gewest werden nieuwe distributietarieven goedgekeurd door de VREG voor de periode van 1 januari 2016 tot 31 december 2016. Deze tarieven stijgen voor elektriciteit vooral omwille van de doorrekening van in het verleden gedane investeringen in de distributienetten en de ontwikkeling van hernieuwbare energiebronnen (meer bepaald de steun aan houders van zonnepanelen). Ter herinnering: de distributietarieven voor elektriciteit bevatten sinds juli 2015 in Vlaanderen een "prosumementarief" voor de houders van zonnepanelen, teneinde de kosten van hun gebruik van het distributienet bij het injecteren van hun productie op het net door te rekenen. De nieuwe distributietarieven voor gas zijn vrij stabiel in vergelijking met de gemiddelde tarieven in 2015.

In het Waals Gewest werden de distributietarieven goedgekeurd door de CWaPE voor de regulatoire periode 2015-2016²⁰. Deze tarieven gaan echter in stijgende lijn sinds 1 januari 2016, voor zowel elektriciteit als gas, onder andere omwille van de indexering ervan²¹.

In Brussel heeft regulator BRUGEL de nieuwe distributietarieven vastgelegd voor vijf jaar, van 2015 tot 2019, zowel voor elektriciteit als voor gas. Deze tarieven werden echter in januari 2016 naar boven aangepast, ook als gevolg van de indexering ervan.

De invloed van de vennootschapsbelasting²² heeft ook de nieuwe distributietarieven voor elektriciteit en gas in de drie gewesten verhoogd.

Een aanvullende belasting op elektriciteit is sinds maart 2016 van kracht in Vlaanderen om de schuld in verband met het systeem van groenestroomcertificaten te financieren. Deze belasting wordt voor een periode van vijf jaar ingevoerd en maakt deel uit van de bijdrage Energiefonds die al in de elektriciteitsfactuur is opgenomen. Deze bijdrage Energiefonds bedraagt voortaan 100 euro per jaar voor alle Vlaamse verbruikers die maximum 5000 kWh verbruiken.

Elektriciteit

Het prijsstijgingstempo van elektriciteit op jaarbasis is in het tweede kwartaal 2016 versneld en bedroeg 40,6 %, tegenover 29,4 % in het vorige kwartaal. Bij constante belastingen (behoud van de btw op 6 % in september) zou de inflatie voor elektriciteit in het tweede kwartaal 2016 11,6 % bereikt hebben, ofwel 29,0 procentpunt minder in vergelijking met de reële situatie.

Op basis van de indicator "gemiddelde Belgische elektriciteitsfactuur"²³ kan de evolutie van de verschillende componenten van de elektriciteitsprijs worden geëvalueerd, namelijk de energiegcomponent, de nettatarieven en de taksen en toeslagen. In de totale elektriciteitsfactuur had de energiegcomponent in het tweede kwartaal 2016 een aandeel van 27,9 %, de nettatarieven een aandeel van 47,4 %, de taksen en heffingen 8,2 %, en de btw 16,5 %. In de totale gasfactuur bedroeg het aandeel van deze componenten respectievelijk 48,6 %, 30,8 %, 3,5 % en 17,1 %.

²⁰ De tarieven van Gaselwest van 2014 werden in 2015 verlengd als voorlopige tarieven. Nieuwe voorlopige tarieven werden op 1 januari 2016 toegepast. De "Régie de Wavre" heeft een nieuw tariefvoorstel voor 2016 ingediend bij de CWaPE. De nieuwe tarieven werden van kracht op 1 februari 2016.

²¹ De distributietarieven voor elektriciteit in Wallonië zijn ook in 2016 gestegen omwille van hogere kosten voor de budgetmeters, investeringen in het Atrias-platform (overlegplatform tussen de netbeheerders, de leveranciers en de gewestelijke regulatoren) en de slimme meters.

²² Ter herinnering: in het kader van de programmawet van 19 december 2014 heeft de federale regering besloten het toepassingsgebied van de vennootschapsbelasting te wijzigen, zodat voortaan ook de intercommunales eraan zijn onderworpen. De meerderheid van de netbeheerders zijn intercommunales. Zo hebben de netbeheerders hun distributietarieven aangepast op 1 maart 2015 in Brussel, op 1 juni 2015 in het Waals Gewest en op 1 augustus 2015 in het Vlaams Gewest.

²³ De gebruikte methodologie voor het uitwerken van de indicator van de gemiddelde elektriciteitsfactuur voor de consument wordt uitgelegd in het "[Jaarverslag 2011 van het Prijzenobservatorium](#)".

De kost van de energiecomponent van de elektriciteitsprijs (inclusief de kosten voor groene energie en voor warmtekrachtkoppeling) liet een inflatie van gemiddeld -3,4 % optekenen (tegenover -10,5 % in het vorige kwartaal). De component kostte dus 7,49 cent/kWh (of 27,9 % van de totale elektriciteitsprijs voor een standaard consumptieprofiel) in het tweede kwartaal 2016. Deze meer gematigde prijsdaling op jaarbasis wordt voornamelijk verklaard door de daling van de waarde van de indexeringsparameters van de variabele contracten en de daling van de vaste tarieven in dit kwartaal (gemiddeld -21,7 % vergeleken met een jaar voordien voor de prijs/kWh en de heffing – zonder gratis elektriciteit), die verminderd wordt door de afschaffing van de gratis elektriciteit in Vlaanderen (zie hierboven) en de stijging van de kosten voor hernieuwbare energie. De bijdragen voor groene energie en warmtekrachtkoppeling, die goed zijn voor ongeveer 28,5 % van de energiecomponent (of 7,9 % van de totale prijs voor elektriciteit) stegen met gemiddeld 33,9 % ten opzichte van een jaar tevoren²⁴.

De nettarieven (inclusief huur van de meter en prosumementtarief in Vlaanderen) bedroegen gemiddeld 12,74 cent/kWh tijdens het beschouwde kwartaal. Ze maakten 47,4 % uit van de totale prijs voor elektriciteit. Hun prijsstijgingstempo op jaarbasis ligt zo op 8,2 % dit kwartaal (tegenover 9,0 % in het vorige kwartaal). De transmissietarieven voor elektriciteit (met een gewicht van 7,6 % in de totale prijs) zijn op jaarbasis licht gestegen tot gemiddeld 0,7 % dit kwartaal, als gevolg van de toepassing van nieuwe tarieven sinds 1 januari 2016 (zie hierboven).

De distributiekosten (met een gewicht van 38,8 % in de totale prijs, inclusief prosumementtarief) stegen met 10,3 % op jaarbasis, vooral omwille van de invoering van nieuwe distributietarieven in het Vlaams Gewest en de indexering van deze tarieven in het Waals Gewest en in Brussel in januari 2016 (zie hierboven). Deze nieuwe tarieven houden nu rekening met een vennootschapsbelastingtarief en een prosumementtarief (enkel in Vlaanderen). Er zijn echter grote verschillen tussen de gewesten. Op jaarbasis zijn deze tarieven gestegen met gemiddeld 3,2 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en met respectievelijk 9,9 % en 11,4 % in het Waals en het Vlaams Gewest.

De component taksen en toeslagen (exclusief btw)²⁵, met een aandeel van 8,2 % in de totale prijs, is in het tweede kwartaal 2016 gemiddeld vier maal zo hoog als een jaar tevoren, vooral als gevolg van de verhoging van de bijdrage Energiefonds in maart in het Vlaams Gewest om de schuld in verband met het systeem van groenestroomcertificaten te financieren.

Hieruit blijkt dat de stijging op jaarbasis van de consumptieprijzen voor elektriciteit in het tweede kwartaal 2016 hoofdzakelijk te wijten is aan de btw-verhoging van 6 % naar 21 % sinds september 2015, de verhoging van de andere taksen (vooral de bijdrage Energiefonds in Vlaanderen) en, in mindere mate, aan de verhoging van de nettarieven (en meer bepaald de distributietarieven in Vlaanderen en Wallonië en de invoering van het prosumementtarief in Vlaanderen) en de afschaffing van de gratis hoeveelheid elektriciteit in Vlaanderen. De energiecomponent (voor de prijs/kWh en de heffing) had bovendien een neerwaartse impact.

In het tweede kwartaal 2016 bedroeg de totale jaarfactuur voor elektriciteit van een doorsneehuishouden (jaarlijks verbruik van 3.500 kWh aan enkelvoudig tarief) gemiddeld 940 euro, een stijging met 198 euro vergeleken met een jaar voordien²⁶.

Toch bestaan er belangrijke verschillen tussen de gewesten. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Waals Gewest bedroeg de totale jaarlijkse factuur voor elektriciteit voor een doorsneehuishouden respectievelijk gemiddeld 704

²⁴ De Belgische consument betaalt op zijn elektriciteitsfactuur een bijdrage groene energie (in de drie gewesten) en een bijdrage warmtekrachtkoppeling (alleen in Vlaanderen). Die worden vrij bepaald door de elektriciteitsleveranciers en dienen om de aankoopkosten van verplichte groenestroomcertificaten te recupereren (quota vastgelegd per decreet). Voor meer informatie: FOD Economie, "[Eerste kwartaalverslag 2013 van het Prijzenobservatorium](#)".

²⁵ Deze component omvat o.m. de energiebijdrage, de federale bijdrage en de bijdrage Energiefonds.

²⁶ De berekeningsmethode is gebaseerd op de verwervingsbenadering volgens de richtlijnen van Eurostat voor het GICP. Die benadering houdt rekening met een geschatte aankoopprijs (op jaarbasis) bij het ondertekenen van het contract. Die geschatte prijs is dus gebaseerd op een enkele waarde (de actuele waarde) van verschillende prijscomponenten die de energieleveranciers toepassen, in tegenstelling tot de betalingsbenadering, die rekening houdt met het gemiddelde van de maandprijzen van de 12 laatste maanden gewogen naargelang het maandelijkse consumptieniveau.

euro en 868 euro in het tweede kwartaal 2016, ofwel een stijging van respectievelijk 41 euro en 91 euro op jaarbasis. In het Vlaams Gewest is de factuur verhoogd met 286 euro op een jaar tijd, om dit kwartaal uit te komen op 1022 euro.²⁷

Tabel 4. Gemiddelde kosten van de totale elektriciteitsfactuur (jaarlijks verbruik van 3.500 kWh aan enkelvoudig tarief)

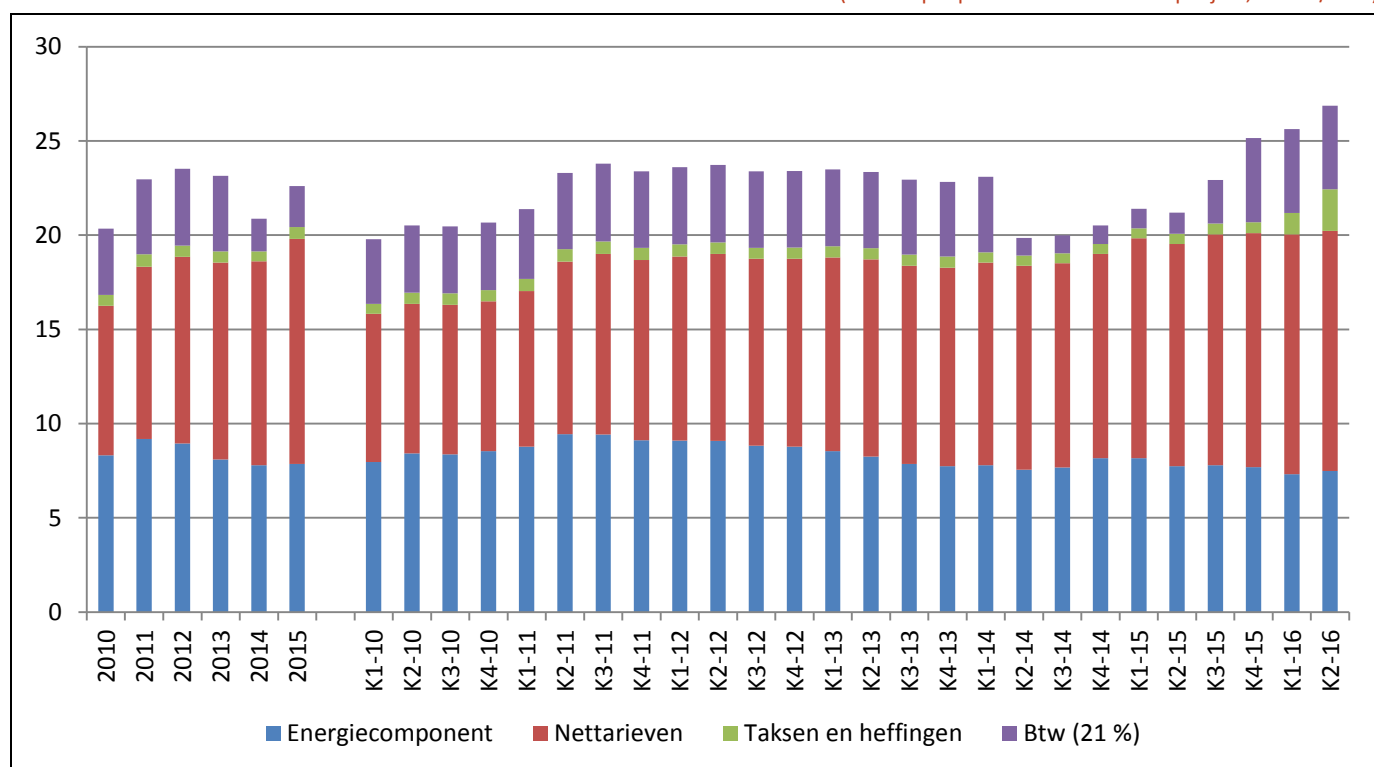
(In euro)

	K2 2015	K2 2016	Vershil
Vlaanderen	737	1.022	+ 286
Wallonië	776	868	+ 91
Brussel	663	704	+ 41
België	742	940	+ 198

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie

Grafiek 7. Indicator voor een gemiddelde elektriciteitsfactuur en zijn componenten

(Consumptieprofiel Dc1 -3.500 kWh per jaar, In cent/kWh)

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie

Opm. 1: Op de elektriciteitsfactuur dekken de nettarieven de kosten voor het gebruik van de distributie- en transmissienetwerken.

Opm. 2: De hoeveelheid gratis elektriciteit die in het Vlaams Gewest wordt toegekend, werd opgenomen in de energiecomponent. Sinds mei 2016 is deze hoeveelheid gratis elektriciteit afgeschaft in Vlaanderen (in het GICP).

Opm. 3: Tussen april 2014 en augustus 2015 is het btw-tarief gedaald van 21% naar 6%. In september 2015 werd het btw-tarief opnieuw verhoogd tot 21%.

Opm. 4: De federale bijdrage en de bijdrage Energiefonds zijn niet aan de btw onderworpen.

²⁷ De resultaten kunnen sterk variëren naargelang het beschouwde consumptieprofiel.

Gas

De consumptieprijs voor gas is op jaarbasis verder gedaald in het begin van het jaar. De consument betaalde gemiddeld 14,5 % minder dan in dezelfde periode vorig jaar (tegenover een inflatie van -10,7 % in het vorige kwartaal).

De indicator "gemiddelde Belgische gasfactuur" toont dat de kost van de energiecomponent van de gasprijs (inclusief transmissiekosten) een terugval op jaarbasis van gemiddeld 26,1 % liet optekenen in het tweede kwartaal 2016 (tegenover -21,1 % in het vorige kwartaal). Deze component kostte 2,36 cent/kWh (of 48,6 % van de totaalfactuur voor gas voor een standaard consumptieprofiel). De daling van de kost van deze energiecomponent laat zich verklaren door de daling van de waarde van de indexeringsparameters van de variabele contracten en de daling van de vaste tarieven. Deze daling op jaarbasis van de kost van de energiecomponent van de gasprijs in dit kwartaal werd afgezwakt door de verhoging van de transmissietarieven voor aardgas in januari 2016 (met een gewicht van 7,8 %²⁸ in deze component in dit kwartaal)²⁹.

In januari 2016 werden nieuwe nettatarieven (distributie en metingen en tellingen) goedgekeurd door de gewestelijke regulatoren. De eindverbruiker betaalde in het tweede kwartaal 2016 gemiddeld 6,1 % meer voor de distributiekosten van gas op jaarbasis. Er zijn echter verschillen tussen de gewesten. Met een stijging met 8,0 % kende het Waals Gewest de sterkste toename in de netkosten op jaarbasis. Over dezelfde periode zijn ze gestegen met 4,6 % in het Vlaams Gewest en met slechts 4,3 % in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het aandeel van de distributiekosten in het totaalbedrag van de gasfactuur bedroeg in dit kwartaal gemiddeld 30,8 %, of 1,5 cent/kWh.

Taksen en toeslagen (exclusief btw)³⁰ op gas gingen in het tweede kwartaal 2016 op jaarbasis gemiddeld met 8,6 % omlaag. Vanwege het relatief beperkte gewicht (3,5 %) van de taksen in de totaalfactuur voor gas is de impact ervan echter gering.

In totaal blijkt dat de afname op jaarbasis van de consumptieprijzen voor gas in het tweede kwartaal 2016 hoofdzakelijk te verklaren is door de daling van de kost van de energiecomponent (zie ook focus pagina 22).

In het tweede kwartaal 2016 bedroeg de totale jaarlijkse gasfactuur van een doorsneehuishouden (jaarlijks verbruik van 23.260 kWh) gemiddeld 1.132 euro, een vermindering van 214 euro vergeleken met een jaar voordien³¹.

Meer bepaald bedroeg de totale jaarfactuur voor gas van een doorsneehuishouden in het tweede kwartaal 2016 gemiddeld 1031 euro in het Vlaams Gewest, tegenover 1144 euro in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en 1311 euro in het Waals Gewest. Dit komt neer op een daling van respectievelijk 227 euro, 212 euro en 190 euro in vergelijking met een jaar voordien.³²

²⁸ Het aandeel van de transmissietarieven voor aardgas in de totale factuur werd geschat door middel van de gegevens gepubliceerd door de gasleveranciers in hun maandelijks tarieffiches.

²⁹ Indien er geen rekening wordt gehouden met de transmissietarieven zou de daling van de prijs van de "pure" energiecomponent van gas 27,8 % hebben bedragen in het tweede kwartaal 2016.

³⁰ Deze component omvat de energiebijdrage, de federale bijdrage, de toeslag "beschermde klanten", de retributie voor de aansluiting in het Waals Gewest en de toeslag voor de openbare dienstverplichtingen in Brussel.

³¹ Ter herinnering: de berekeningsmethode is gebaseerd op de verwervingsbenadering volgens de richtlijnen van Eurostat voor het GICP en houdt geen rekening met de maandelijks consumptieniveaus.

³² De resultaten kunnen sterk variëren naargelang het beschouwde consumptieprofiel.

Tabel 5. Gemiddelde kosten van de totale gasfactuur (jaarlijks verbruik van 23.260 kWh)

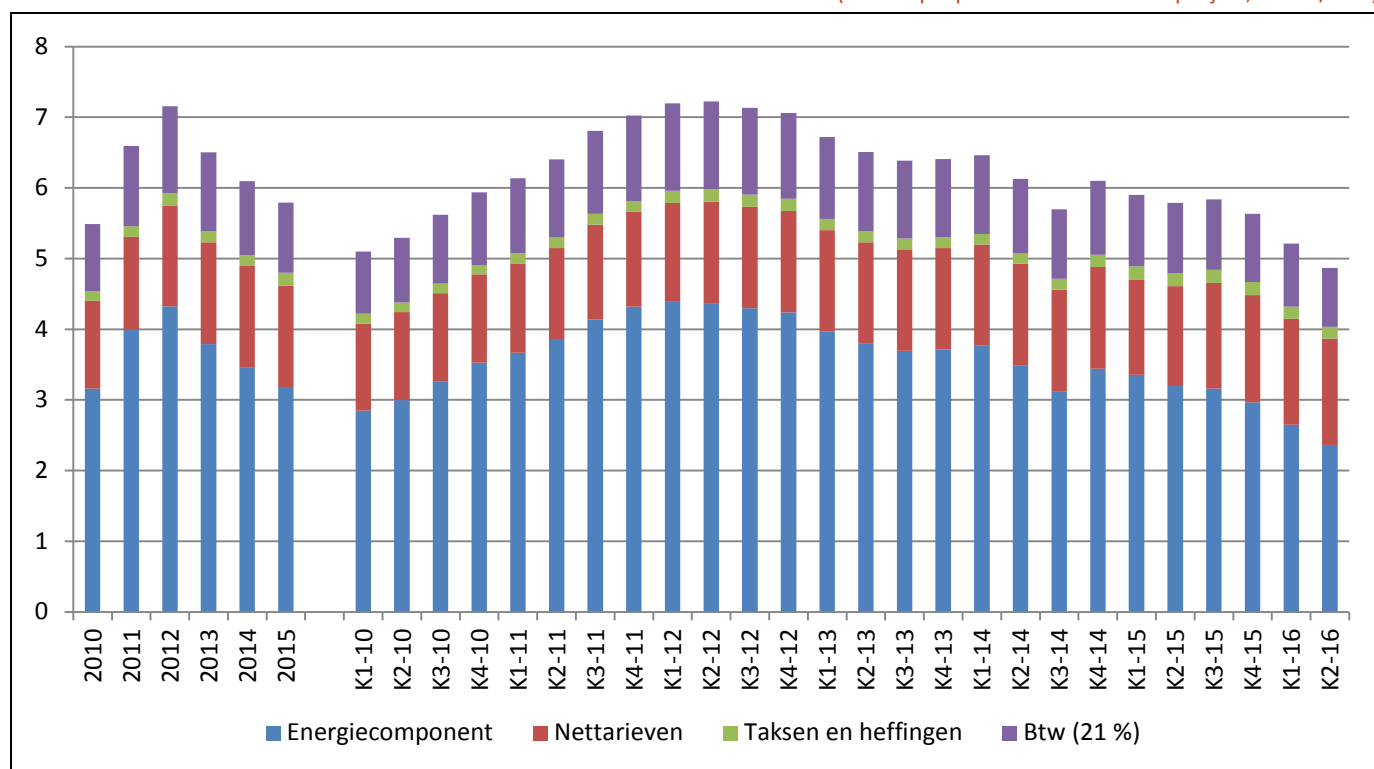
(In euro)

	K2 2015	K2 2016	Vershil
Vlaanderen	1258	1031	-227
Wallonië	1501	1311	-190
Brussel	1356	1144	-212
België	1346	1132	-214

Bronnen : Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie

Grafiek 8. Indicator voor een gemiddelde aardgasfactuur en zijn componenten

(Consumptieprofiel D3 -23.260 kWh per jaar, In cent/kWh)

Bronnen: Eigen berekeningen, VREG, CWaPE, BRUGEL, FOD Economie

Opm. 1: Op de gasfactuur dekken de nettarieven de kosten voor het gebruik van de distributienetwerken.

Opm. 2: De toeslag beschermde klanten en de federale bijdrage zijn (sinds april 2014) niet onderworpen aan btw.

Marktdynamiek

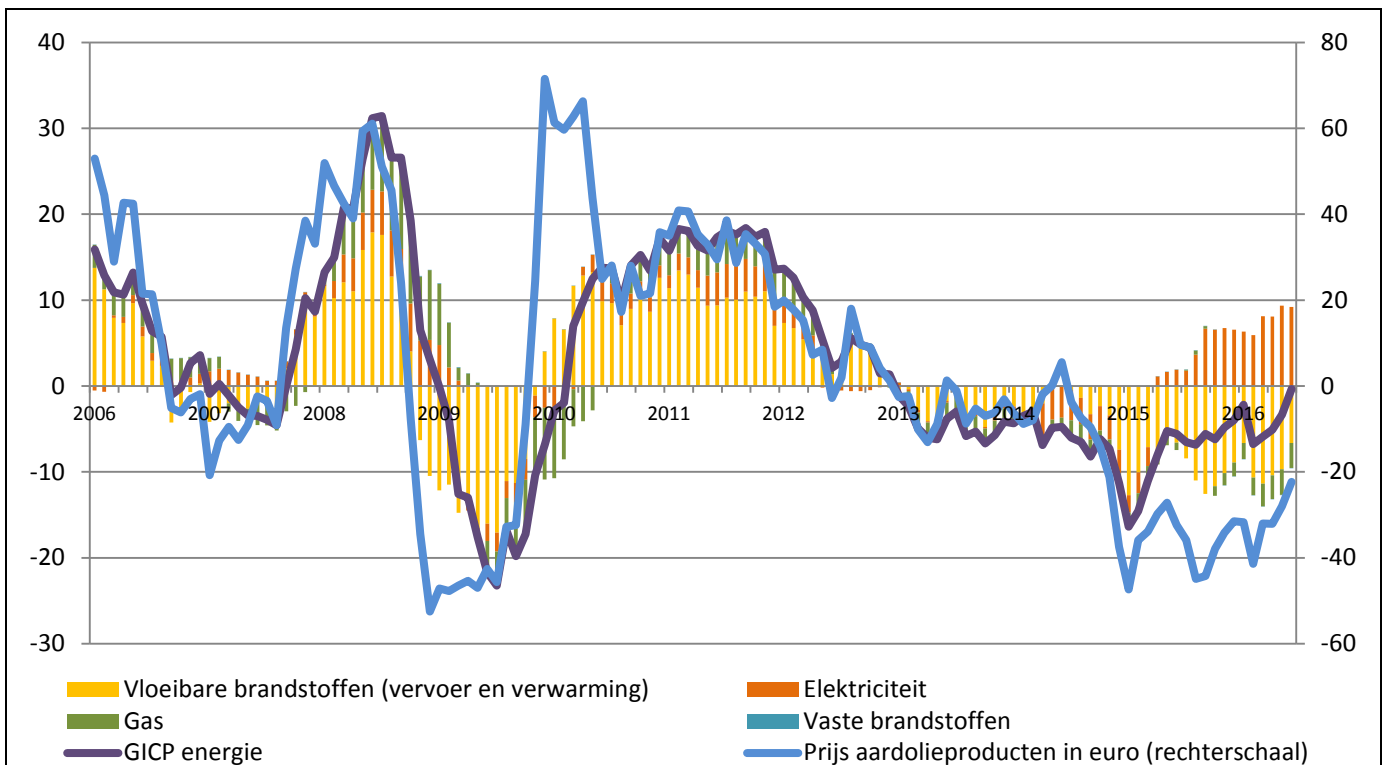
Na een geleidelijke vertraging in 2015 lijkt de marktdynamiek (het aantal huishoudens dat van energieleverancier wisselde, berekend op basis van het aantal residentiële toegangspunten per leverancier) opnieuw te stijgen in het Vlaams Gewest in 2016. Volgens de laatste statistieken van de VREG bedroeg het aandeel residentiële klanten in het Vlaams Gewest dat van leverancier veranderde in het tweede kwartaal 2016 5,7 % voor elektriciteit en 6,8 % voor gas (tegenover respectievelijk 6,3 % en 7,3 % in het vorige kwartaal en tegenover 2,9 % en 3,5 % in het laatste kwartaal 2015). Ter herinnering: de cijfers van het eerste kwartaal werden sterk beïnvloed door de resultaten van januari, een maand die traditioneel beschouwd wordt als een belangrijke overgangsmaand. Volgens de VREG zijn de marktaandelen van Electrabel en Lampiris en, in mindere mate, van Luminus, Eni en Essent in het Vlaams Gewest kleiner geworden in dit kwartaal, vooral ten voordele van kleinere energieleveranciers. Daarentegen hebben de drie grootste energieleveranciers samen nog een marktaandeel van 73,0 % voor elektriciteit en 69,1 % voor gas (residentiële klanten, gegevens van juni 2016). Dit is een verlies van marktaandeel van 1,7 procentpunt voor elektriciteit en 1,6 procentpunt voor gas ten opzichte van het eerste kwartaal 2016 (gegevens van maart). Voor het Waals Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest was het niet mogelijk de ontwikkelingen op de energiemarkt in het tweede kwartaal 2016 te kennen toen dit rapport werd opgesteld.

Focus: Verband tussen de olieprijs en de consumptieprijzen van de energieproducten in België

De sterke negatieve bijdrage van de energieproducten tot totale inflatie in België de voorbije jaren wordt grotendeels verklaard door de daling van de olieprijsen. Hoewel er een relatie bestaat tussen de evolutie van de consumptieprijzen van energie en van de olieprijsen, is deze samenhang echter afhankelijk van het soort energieproduct. De relatie kan aldus variëren in de mate van automatisme, intensiteit en in tijd. Deze focus heeft tot doel de mate van correlatie tussen de prijzen van aardolie en de verschillende energieproducten in België te analyseren. Het Prijzenobservatorium baseerde zich hiervoor op het economisch bulletin nr. 2 /2016 van de Europese Centrale Bank, waarin de olieprijs en de consumptieprijs van energie in de eurozone worden geanalyseerd³³. De analyseperiode gaat van juli 2014 (maand waarin de prijs van Brent is beginnen te dalen) tot juni 2016. Tijdens deze periode is prijs van Brent (in euro) met 45,5 % gedaald.

Grafiek 9. Bijdragen van de energiecomponenten van het GICP en recente evolutie van de olieprijs

(Veranderingspercentage ten opzichte van de overeenstemmende maand van het voorgaande jaar; bijdragen in procentpunten)

Bronnen: Insee³⁴, EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

³³ Bron: European Central Bank, Economic Bulletin – Issue 2 /2016.

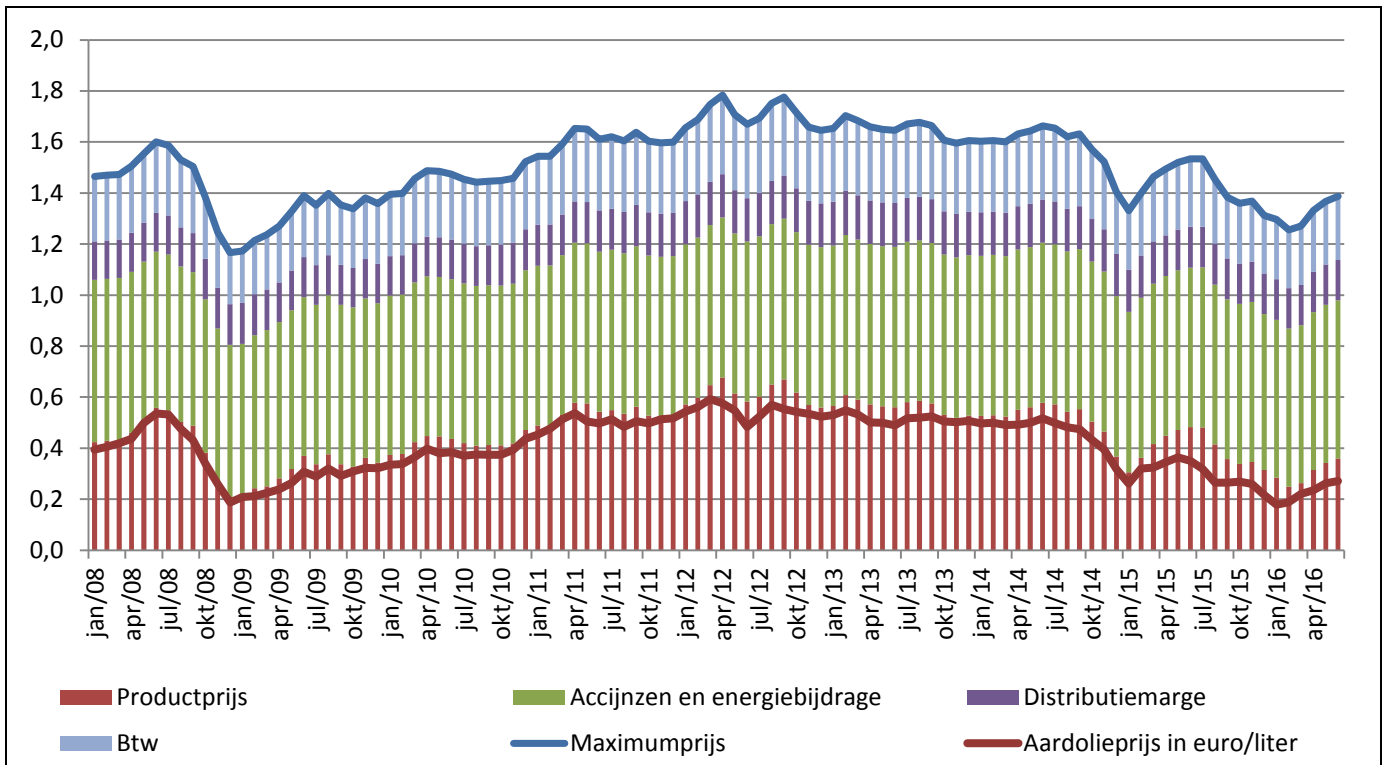
³⁴ De evolutie van de olieprijs is gebaseerd op de gegevens gepubliceerd door Insee, "[International prices of imported raw materials - Brent crude oil \(London\) - Prices in euros per barrel](#)".

Motorbrandstoffen en huisbrandolie³⁵

In België mag de verkoopprijs van een aardolieproduct de officiële maximumprijs niet overschrijden. Deze maximumprijs wordt dagelijks berekend met inachtneming van de bepalingen in de Programma-Overeenkomst tussen de Belgische Staat en de Belgische Petroleum Federatie. Het verloop van de maximumprijzen wordt voornamelijk bepaald door de schommelingen van de prijzen van de geraffineerde producten. Het prijsverloop van de geraffineerde producten is op lange termijn sterk symmetrisch met de olieprijsen, maar verschillen kunnen op korte termijn ontstaan als gevolg van aanpassingen in de raffinagemarges die voortvloeien uit schommelingen in de vraag naar deze aardolieproducten.

Grafiek 10. Prijzevolutie van ruwe aardolie en van de verschillende componenten van de maximumprijs van benzine 95 RON

(EUR/liter)

Bronnen: Insee, EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

De accijnzen op energieproducten, die forfaitaire belastingen zijn en dus niet verbonden zijn aan de 'prijs ex-raffinaderij' en dus aan de aardolieprijs, vertegenwoordigen ook een belangrijk deel van de totale maximumprijs (en vooral bij brandstoffen is dat het geval³⁶). Als gevolg van lagere forfaitaire belastingen op huisbrandolie worden de schommelingen in de prijs van ruwe aardolie dus sneller doorberekend in de prijs van huisbrandolie dan in de prijs van de motorbrandstoffen. Het btw-tarief geldt voor alle componenten van de maximumprijzen. Het bedrag van deze belasting is dus gecorreleerd met de olieprijsen.

Zo werd de sterke daling van de aardolieprijzen uitgedrukt in euro tussen juli 2014 en juni 2016 (-45,5 %) min of meer rechtstreeks, volledig en snel doorgerekend in de consumptieprijzen van motorbrandstoffen en huisbrandolie in België (respectievelijk -17,6 % en -35,3 %).

³⁵ Zie Jaarverslag 2015 van het Prijzenobservatorium.

³⁶ In 2015 was de maximumprijs voor benzine 95 RON als volgt samengesteld: 27,6 % voor de kostprijs van het geraffineerde product, 42,9 % voor de accijnsrechten en de bijdrage op de energie, 11,3 % voor de distributiemarge, 0,8 % voor bijdragen en andere kosten en 17,4 % voor de btw. De maximumprijs voor huisbrandolie (vanaf 2.000 liter) bestaat voornamelijk uit de kostprijs van het afgewerkt product (65,4 %), gevolgd door de distributiemarge (12,2 %), de accijnsrechten (3,2 %), de bijdragen (1,8 %) en de btw (17,4 %).

Aardgas

Leveranciers van aardgas bevoorraden zich op de groothandelsmarkten van aardgas via twee soorten markten³⁷: de onderhandse markt (over the counter) en de aardgasbeurs. Op de Belgische groothandelsmarkt vertegenwoordigen de aankopen via de aardgasbeurs slechts 25 % van de volumes voor de eindafnemers in België. De voornaamste bevoorradingsmarkt voor aardgas (gemiddeld 75 % van de volumes) is de onderhandse markt waar aardgas op basis van langetermijncontracten rechtstreeks onderhandeld wordt tussen de koper en de gasproducent. Deze langetermijncontracten voor aardgaslevering werden traditioneel geïndexeerd op basis van de prijzen van aardolie (met een vertraging van ongeveer drie tot zes maanden), omwille van de inwisselbaarheid van gas door aardolie, ongeacht het gebruik ervan. Deze langetermijncontracten worden nu echter steeds meer geïndexeerd op basis van de noteringen van aardgas zelf in plaats van aardolie, vooral als gevolg van de ontwikkeling van de spotmarkten in Europa, maar ook van de ontwikkeling van niet-conventioneel gas in de Verenigde Staten en de groei van de mogelijkheden voor het vloeibaar maken van aardgas in de wereld. De daaruit voortvloeiende loskoppeling van de groothandelsprijs van gas en de aardolieprijs hebben de leveranciers ertoe aangezet de contracten te heronderhandelen en een indexering op basis van gas te bekomen. Volgens gegevens van 2014 van de CREG werden 33 % van de langetermijncontracten voor België geïndexeerd op basis van aardolie (tegenover ongeveer 80 % in 2005), 57 % op basis van gas (HUB in Zeebrugge of TTF in Nederland bijvoorbeeld) en 10 % op basis van steenkool. Het verband tussen het verloop van de aardolieprijs en consumptieprijzen van gas (via de energiecomponent van de gasprijs, waarvan het gewicht 48,6 % van de totale gasprijs bedroeg in het tweede kwartaal 2016) is dus sterk verzwakt. De gasprijs voor de consumenten is desondanks in de laatste jaren gemiddeld gedaald omwille van de daling van de gasprijs op de groothandelsmarkt, die parallel met de daling van de olieprijs verliep (-26,2 % voor de energiecomponent tussen juli 2014 en juni 2016 – prijs per kWh, bij een verbruik van 23.260 kWh per jaar). Deze prijsdaling voor gas op de groothandelsmarkt wordt vooral verklaard door het evenwicht tussen vraag en aanbod van gas in Europa³⁸. De consumptieprijs voor gas omvat hiernaast ook transport- en distributiekosten alsook verschillende belastingen en taksen, die invloed hebben op het verloop van de consumptieprijs van gas. De totaalfactuur voor gas (een verbruik van 23.260 kWh per jaar) is dus gedaald met 14,3 % sinds juli 2014. Zo worden de consumptieprijzen voor gas hoofdzakelijk bepaald door de gasprijzen op de groothandelsmarkten, die steeds minder verbonden zijn aan de olieprijsen.

Elektriciteit

In België wordt elektriciteit vooral opgewekt met aardgas en kernenergie (ongeveer 80 % van de productie) en, in mindere mate, met steenkool en hernieuwbare energie (water-, zonne- of windenergie). Aardolie wordt heel weinig gebruikt voor de opwekking van elektriciteit (minder dan 0,5 %)³⁹. Er is echter enige, weliswaar beperkte, correlatie tussen de consumptieprijzen voor elektriciteit en de aardolienoteringen omdat gas de voornaamste bron is om elektriciteit op te wekken en er een verband is tussen de gasprijs en de aardolieprijs. Sinds juli 2014 is de energiecomponent van de elektriciteitsprijs (prijs per kWh exclusief jaarlijkse bijdrage en kosten voor groene energie en warmtekrachtkoppeling, bij een jaarlijks verbruik van 3.500 kWh met enkelvoudige meter) gedaald met 26,8 % (tegenover -45,5 % voor de aardolieprijs in euro). Het gewicht van deze component wordt steeds lager in de totale elektriciteitsfactuur (van 32 % eind 2014 tegenover 16,2 % in het tweede trimester 2016) omwille van de stijging van de nettarieven en de taksen. Sinds juli 2014 is de elektriciteitsfactuur van de Belgische consument (een jaarlijks verbruik van 3.500 kWh met enkelvoudige meter) met 37,8 % gestegen. Er is dus nagenoeg geen rechtstreeks verband meer tussen de totale consumptieprijs van elektriciteit en de aardolieprijs.

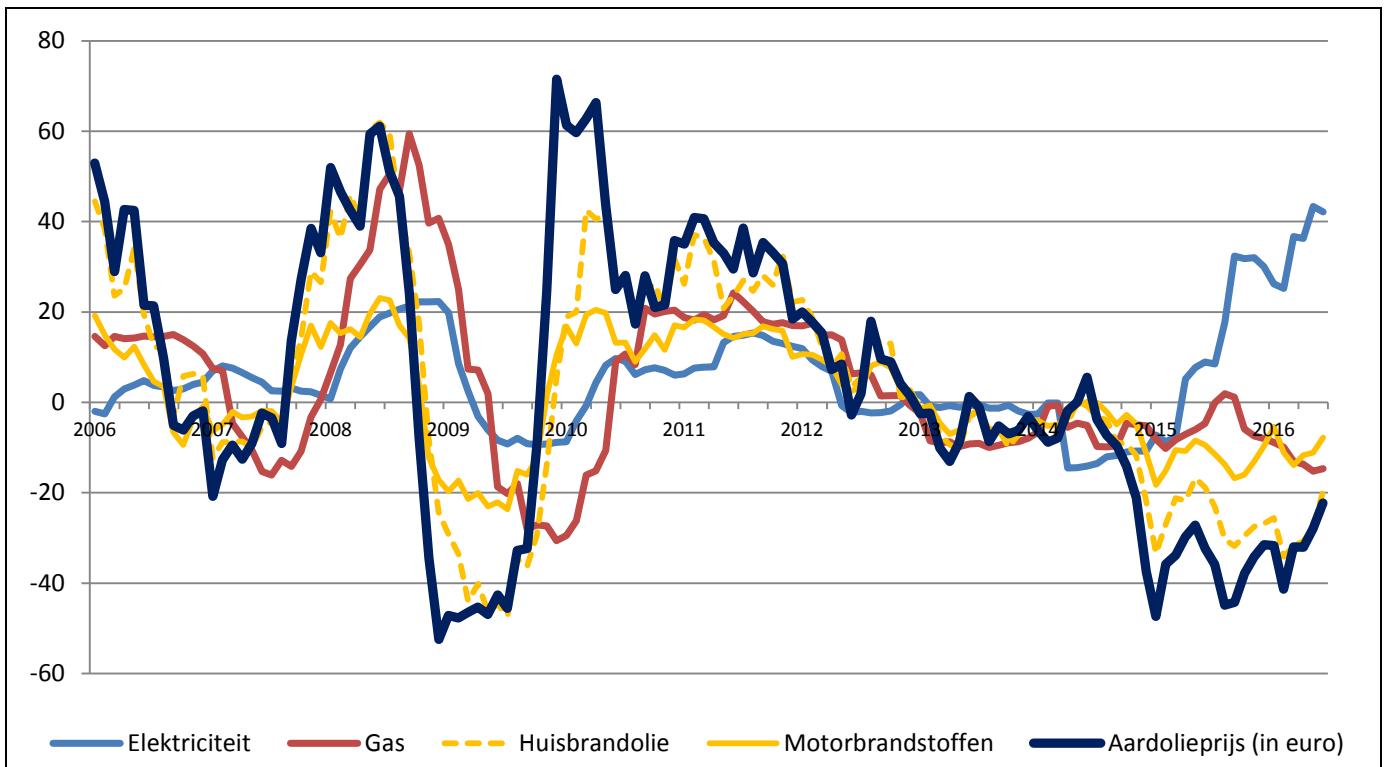
³⁷ CREG, STUDIE (F)151015-CDC-1460 over “de werking van en de prijsevolutie op de Belgische groothandelsmarkt voor aardgas - monitoringrapport 2014”, 15 oktober 2015.

³⁸ De arbitragemogelijkheden tussen de verschillende internationale gasmarkten worden bepaald door de omvang van de transactie- en transportkosten van gas (gebruik van vloeibaarmakings- en hervergassingsinstallaties). Aangezien deze kosten vrij hoog liggen, blijven de internationale arbitragemogelijkheden zeer beperkt.

³⁹ FOD Economie, Rapport over de middelen voor elektriciteitsproductie 2012-2017, juni 2012

Grafiek 11. Prijs van ruwe aardolie en componenten consumptieprijs van energie

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: Insee, EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

Conclusie

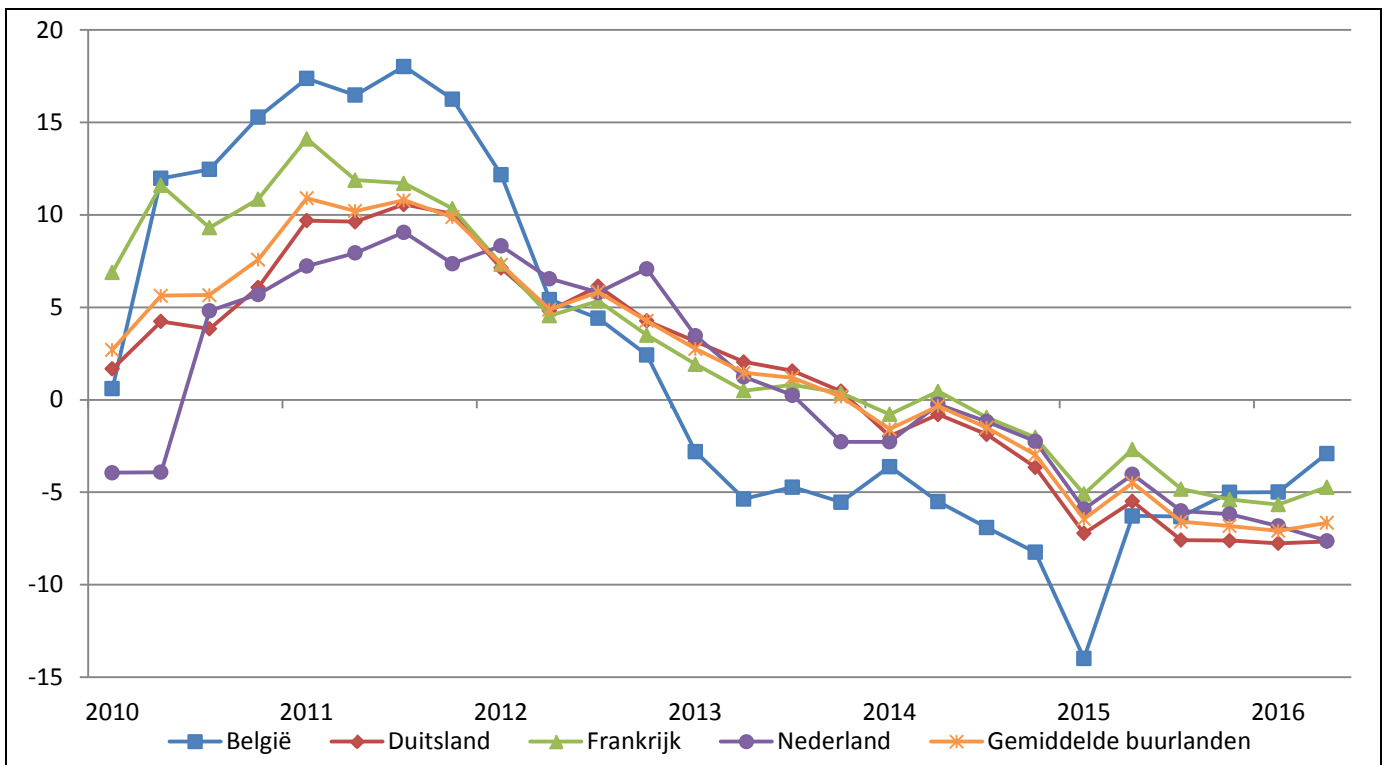
De consumptieprijzen van de energieproducten hebben sinds 2013 gemiddeld een negatieve impact op de inflatie. Deze negatieve bijdrage van energie wordt grotendeels verklaard door de neerwaartse trend van de aardolieprijzen. De prijzen van de vloeibare brandstoffen (motorbrandstoffen en huisbrandolie), met een gewicht van 51,7 % binnen de groep van de energieproducten (gegevens 2016), worden voornamelijk bepaald door de prijs van aardolie op de internationale markten. Er is bovendien een min of meer rechtstreeks, snel en relatief sterk verband tussen beide prijsevolutes. De consumptieprijs van gas is ook gelieerd aan de aardolieprijs maar met enige vertraging. Dit verband is echter de afgelopen jaren sterk verminderd. Wat elektriciteit betreft, is er een relatief beperkte correlatie tussen de energiecomponent van de elektriciteitsfactuur en de aardolieprijs. Maar door de huidige omvang van de nettarieven en de taksen in de totale factuur is de totale consumptieprijs van elektriciteit bijna losgekoppeld van de aardolieprijs.

II.2 Inflatie voor energie in de voornaamste buurlanden

In het tweede kwartaal 2016 vertraagde de prijsdaling op jaarbasis voor energie in de buurlanden lichtjes tot gemiddeld -6,7 % (tegenover -6,9 % in het voorgaande kwartaal). Ter herinnering: in België was de prijsdaling minder uitgesproken, namelijk met -2,9 % (-5,0 % in het voorgaande kwartaal). De bijdrage van deze productgroep tot het totale inflatieverschil kwam dit kwartaal uit op 0,4 procentpunt ten nadele van België. De prijsdaling voor energie was dit kwartaal in Frankrijk minder uitgesproken (van -5,7 % naar -4,7 %) en verzwakte lichtjes in Duitsland (van -7,8 % naar -7,7 %). In Nederland daarentegen kenden de energieprijzen in dit kwartaal een sterkere prijsdaling, met name van -6,8 % naar -7,6 %.⁴⁰

Grafiek 12. Kwartaalevolutie van de consumptieprijs voor energie in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

Zoals in het voorgaande kwartaal is in het tweede kwartaal 2016 het inflatieverschil voor energie ten nadele van België uitgevallen, vooral door de inflatie voor elektriciteit. Andersom hadden vloeibare brandstoffen, gas en motorbrandstoffen een neerwaarts effect op dat inflatieverschil.

⁴⁰ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor energie in België -9,6 % hebben bedragen (in plaats van -2,9 % nu, wat voornamelijk toe te schrijven is aan de btw-verhoging op elektriciteit van 6 % naar 21 % in september 2015 en aan de verhoging van de taksen op dit product, alsook aan wijzigingen in de accijnzen op motorbrandstoffen in november 2015 en januari 2016). In Frankrijk zou de inflatie voor energie bij ongewijzigde indirecte belastingen op -7,0 % zijn uitgekomen (in plaats van -4,7 % nu, als gevolg van de accijnsverhoging op elektriciteit, gas en aardolieproducten in januari 2016), terwijl Nederland een inflatiecijfer van -8,5 % zou hebben gekend (in plaats van -7,6 % nu, onder meer als gevolg van de accijnsverhoging op gas en aardolieproducten in januari 2016, ondanks lagere accijnzen op elektriciteit). In Duitsland zou de inflatie voor energieproducten niet gewijzigd zijn (-7,7 %).

Elektriciteit en gas

Elektriciteit

Terwijl België dit kwartaal een jaar-op-jaar prijsstijging voor elektriciteit van 40,6 % liet optekenen (voornamelijk als gevolg van de btw-verhoging op elektriciteit van 6 % naar 21 % in september 2015, van het optrekken van de taksen en, in mindere mate, van de stijging van de distributietarieven en de afschaffing van de gratis hoeveelheid elektriciteit in Vlaanderen),⁴¹ was het prijsstijgingstempo voor elektriciteit zeer gering in de buurlanden, met name 0,7 % (tegenover 0,3 % in het voorgaande kwartaal). De inflatie voor elektriciteit was dit kwartaal dus aanzienlijk hoger in België dan in de buurlanden. In Nederland zijn de prijzen voor elektriciteit op jaarbasis gevoelig gedaald (-15,6 % tegenover -14,3 % in het vorige kwartaal). In Duitsland gingen de elektriciteitsprijzen heel lichtjes omhoog, nl. met +0,7 % (tegenover -0,2 % in het vorige kwartaal) en in Frankrijk stegen deze met 4,1 % ten opzichte van een jaar eerder (zoals in het voorgaande kwartaal)⁴².

Het prijsniveau van elektriciteit in België en in de buurlanden werd eveneens geanalyseerd op basis van cijfers gepubliceerd door de CREG⁴³. Volgens de methodologie van de CREG betaalde de Belgische consument in het tweede kwartaal 2016 3,5 % meer voor zijn elektriciteitsfactuur⁴⁴ in vergelijking met het gemiddelde van de buurlanden, hetgeen iets minder is dan in het voorgaande kwartaal (toen het verschil nog 5 % bedroeg). Vergeleken met elk buurland afzonderlijk betaalde de Belgische consument voor zijn totale elektriciteitsfactuur 37,5 % meer dan in Frankrijk en 49,4 % meer dan in Nederland. Hij betaalde echter 16,9 % minder dan de Duitse consument (om de investeringen in hernieuwbare energiebronnen te financieren, heeft Duitsland begin 2013 de belastingen op elektriciteit opgevoerd).

Gas

Net zoals in België versnelde de prijsdaling voor gas gemiddeld in de buurlanden in het tweede kwartaal 2016, namelijk met -4,0 % (tegenover -2,9 % in het voorgaande kwartaal). Hoewel deze prijsdaling toch minder uitgesproken bleef dan in ons land (waar ter herinnering de gasprijzen jaar-op-jaar met 14,5 % zijn gedaald, tegenover -10,7 % in het vorige kwartaal). De inflatie voor gas was negatief in Frankrijk, nl. -10,4 % (tegen -7,8 % in het voorgaande kwartaal) en, doch in mindere mate, in Duitsland, nl. -2,1 % (tegen -1,9 % in het voorgaande kwartaal). Daartegenover zijn in Nederland de gasprijzen licht gestegen, nl. met +0,3 % op jaarbasis (tegenover +1,6 % in het voorgaande kwartaal)⁴⁵.

⁴¹ Zie hoofdstuk II.1 van dit verslag.

⁴² Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor elektriciteit in België op 11,6 % zijn uitgekomen (tegenover 40,6 % nu) en in Frankrijk op 2,0 % (tegenover 4,1 % nu, vooral omwille van de sterke verhoging in januari 2016 van de 'Contribution au Service Public de l'Électricité' (afgekort CSPE), die onder andere wordt gebruikt voor de financiering van het ondersteuningsbeleid voor hernieuwbare energie). In Nederland zouden bij ongewijzigde indirecte belastingen de elektriciteitsprijzen in mindere mate zijn gedaald: -5,2 % (tegenover -15,6 % nu), als gevolg van een verlaging van de bijdragen van de kleine verbruikers (gecompenseerd door een fikse verhoging van de bijdrage voor gas in januari 2016). In Duitsland zou de inflatie voor elektriciteit niet zijn gewijzigd (0,7 %).

⁴³ De vergelijking van de energiefacturen tussen België en de buurlanden is gebaseerd op de methodologie van Frontier Economics die gehanteerd werd in de studie *International comparison of electricity and gas prices for households* en die verder ontwikkeld werd door de CREG. Voor meer informatie over deze publicaties en de methodologie, zie FOD Economie, [Jaarverslag 2013 van het Prijzenobservatorium](#), INR. Voor elk land maakt de CREG een prijsvergelijking op basis van drie contracten: het standaardaanbod van de standaardleverancier, het goedkoopste aanbod en een concurrerend aanbod bij de tweede leverancier op de markt.

⁴⁴ Zijnde het totaal van alle componenten, met inbegrip van de netwerktarieven, de btw, die terug is verhoogd naar 21 % in september 2015 in België, en de verschillende taksen.

⁴⁵ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor gas in Frankrijk op -12,8 % uitgekomen zijn (tegenover -10,4 % nu, als gevolg van de verhoging van de Taxe Intérieure sur Consommation de Gaz Naturel - TICGN in januari 2016) en in Nederland op -9,8 % (tegenover +0,3 % nu, omwille van de forse verhoging van de bijdragen op het gasverbruik van huishoudens). In België en Duitsland zou de inflatie voor gas ongewijzigd zijn gebleven (respectievelijk -14,5 % en -2,1 %).

Net als voor elektriciteit vergelijkt de CREG ook de prijzen voor gas tussen België en de buurlanden. De totale aardgasfactuur bleek in het tweede kwartaal 2016 voor de Belgische consument gemiddeld 17,6 % lager dan in de buurlanden (in het voorgaande kwartaal was dat verschil 14,4 % ten gunste van de Belgische consument). In vergelijking met elk buurland afzonderlijk betaalde de Belgische consument respectievelijk 10,8 %, 19,2 % en 31,6 % minder dan zijn Franse, Duitse en Nederlandse burens.

Aardolieproducten

Wat betreft de vloeibare brandstoffen gingen de prijzen op jaarbasis dit kwartaal gemiddeld in de voornaamste buurlanden opnieuw gevoelig omlaag, zij het met een licht vertraagd tempo. In vergelijking met de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar zijn de prijzen van vloeibare brandstoffen gemiddeld met 22,9 % gedaald in de buurlanden (-26,3 % in het vorige kwartaal). Deze prijsdaling was minder uitgesproken dan in België (-26,0 % tegenover -30,6 % in het vorige kwartaal). In Duitsland zijn de prijzen voor vloeibare brandstoffen op jaarbasis gedaald met 25,2 % (-27,8 % in het vorige kwartaal) en in Frankrijk met -16,7 % (-21,5 % in het vorige kwartaal).^{46 47} In tegenstelling tot België, waar de inflatie min of meer stabiel is gebleven, was er gemiddeld in de buurlanden tijdens dit kwartaal een versnelling van de prijsdaling voor motorbrandstoffen (-9,9 % tegenover -9,6 % in het voorgaande kwartaal), waarbij deze daling alsnog kleiner bleef dan in ons land (-10,2 %). In vergelijking met het tweede kwartaal 2015 zijn de prijzen van motorbrandstoffen in Duitsland met 11,3 % gedaald, in Nederland met 9,5 % en in Frankrijk met 8,2 % (in het vorige kwartaal bedroeg de inflatie in deze landen respectievelijk -10,0 %, -9,2 % en -9,4 %).⁴⁸

Het prijsniveau van aardolieproducten in België en in de buurlanden kan ook worden geanalyseerd op basis van gegevens (inclusief btw en accijnzen) gepubliceerd door de Europese Commissie⁴⁹. Uit deze gegevens blijkt dat in het tweede kwartaal 2016 de prijs voor benzine lager was in België dan in de buurlanden: de prijs (eurosper 95) lag 3,8 % lager in België dan gemiddeld in de buurlanden (in vergelijking met elk land afzonderlijk was België 13,6 % goedkoper dan Nederland, 2,6 % goedkoper dan Frankrijk en 2,5 % goedkoper dan Duitsland).⁵⁰ Voor diesel lagen de prijzen in België eveneens minder hoog dan in de buurlanden, zijnde gemiddeld 0,5 % goedkoper (3,5 % goedkoper in vergelijking met Nederland, 1,5 % goedkoper in vergelijking met Frankrijk, maar 0,8 % duurder in vergelijking met Duitsland)⁵¹. Voor huisbrandolie moest de Belgische consument 15,1 % minder betalen dan gemiddeld in de buurlanden (24,1 % minder dan Frankrijk en 7,6 % minder dan Duitsland).⁵² Algemeen genomen is het lagere prijspeil voor aardolieproducten in België toe te schrijven aan lagere accijnzen in ons land vergeleken met de buurlanden.

⁴⁶ Vloeibare brandstoffen worden niet opgenomen in de Nederlandse consumptieprijsindex.

⁴⁷ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor vloeibare brandstoffen -20,4 % bedragen hebben in Frankrijk (tegenover -16,7 % nu). In België en Duitsland zou de inflatie voor die productcategorie niet gewijzigd zijn.

⁴⁸ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor motorbrandstoffen in België -11,7 % hebben bereikt (tegenover -10,2 % nu), in Frankrijk -10,6 % (tegenover -8,2 % nu), en in Nederland -9,9 % (tegenover -9,5 % nu). In Duitsland zou de inflatie voor motorbrandstoffen ongewijzigd zijn gebleven (-11,3 %).

⁴⁹ [The European Market Observatory for Energy](#).

⁵⁰ In vergelijking met België lagen de accijnzen op benzine (loodvrij, 61,91 eurocent per liter in België), volgens de laatst beschikbare gegevens, in Frankrijk 3,6 % hoger, in Duitsland 5,7 % hoger en in Nederland 24,4 % hoger. In 2016 bedroeg de btw voor benzine in België en Nederland 21 %, in Frankrijk 20 % en in Duitsland 19 %.

⁵¹ In vergelijking met België lagen de accijnzen op diesel (46,48 eurocent per liter in België), volgens de laatst beschikbare gegevens, in Frankrijk 7,2 % hoger, in Nederland 4,2 % hoger en in Duitsland 1,2 % hoger. In 2016 bedroeg de btw voor diesel in België en Nederland 21 %, in Frankrijk 20 % en in Duitsland 19 %.

⁵² De accijnzen op huisbrandolie zijn veel lager in België (1,726 eurocent per liter in België) dan in de buurlanden. Vergeleken met ons land waren de accijnzen op huisbrandolie volgens de laatst beschikbare gegevens in Duitsland 3,6 keer hoger en in Frankrijk 5,6 keer hoger. In 2016 bedroeg de btw voor huisbrandolie in België eveneens 21 %, in Frankrijk 20 % en in Duitsland 19 %. Huisbrandolie wordt niet opgenomen in het Nederlandse indexcijfer.

Tabel 6. Inflatie voor energie en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2016

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2016 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Elektriciteit	40,6	0,7	0,7	4,1	-15,6	26,8	29,8
Vaste brandstoffen	-1,6	-1,6	-3,1	0,3	Nb	1,1	1,2
Gas	-14,5	-4,0	-2,1	-10,4	0,3	20,3	19,3
Brandstoffen voor wegvervoer	-10,2	-9,9	-11,3	-8,2	-9,5	35,6	39,3
Vloeibare brandstoffen	-26,0	-22,9	-25,2	-16,7	Nb	16,1	8,5
Energie	-2,9	-6,7	-7,7	-4,7	-7,6	100,0	100,0
Energie (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	-9,6	-7,6	-7,7	-7,0	-8,5	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

Nb: niet beschikbaar.

III Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in het tweede kwartaal 2016

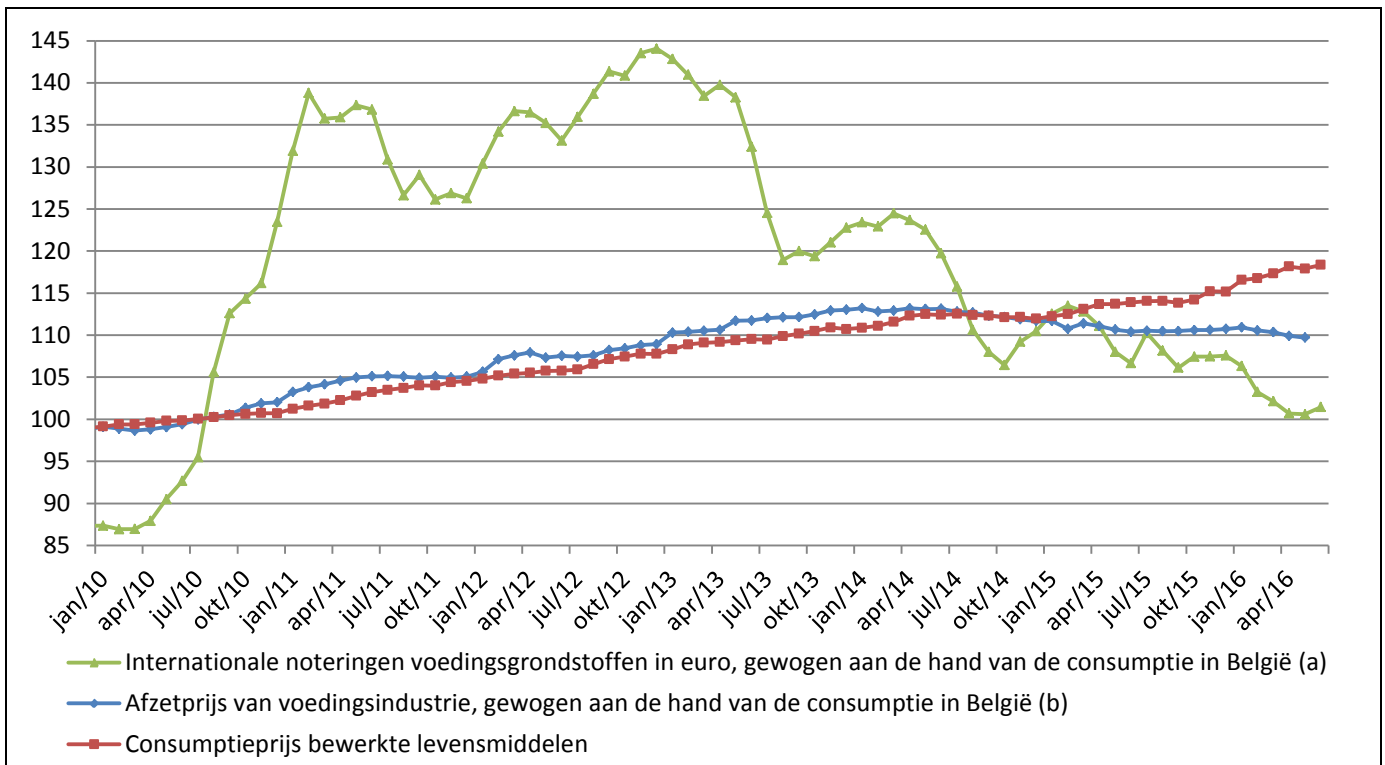
III.1 Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in België

In vergelijking met een jaar voordien kwamen de grondstoffennoteringen voor bewerkte levensmiddelen (uitgedrukt in euro) tijdens het tweede kwartaal 2016 7,1 % lager uit. De prijsdaling die eind 2012 werd ingezet, zet zich dus nog steeds verder, hoewel in juni 2016 een lichte stijging kan worden waargenomen. De prijsdalingen op de grondstoffenmarkt zijn in het tweede kwartaal 2016 voornamelijk toe te schrijven aan de afgenomen zuivel- en graanprijzen op de Europese markt⁵³.

⁵³ De lagere graanprijzen worden veroorzaakt door een groot aanbod op de Europese markt als gevolg van gunstige oogsten. De lagere zuivelprijzen zijn het gevolg van het Russische handelsembargo (dat in augustus 2014 ingevoerd werd), de forse terugval van de vraag uit China en de tragere economische groei op wereldvlak, die resulteerden in een sterk gedaalde vraag naar zuivel. Het aanbod nam daarentegen toe door een toegenomen productie in Europa na het wegvallen van de melkquota in 2015, wat een evenwicht op de zuivelmarkt tot gevolg heeft. De zuivelprijzen worden immers sterk beïnvloed door vraag en aanbod op de wereldmarkt. Tijdens het tweede kwartaal 2016 waren de wereldmarktprijzen voor bijvoorbeeld magere en volle melkpoeder en Cheddar kaas sterk gedaald ten opzichte van een jaar eerder (respectievelijk -19,0 %, -15,0 % en -19,4 %). Ook de wereldmarktprijzen voor boter bewogen neerwaarts (-7,3 %). (Bronnen: EC, agripress.be, USDA (DairyCo), BCZ)

Grafiek 13. Prijsverloop in de voedingskolom

(Index 2010=100)

Bronnen: EC, IMF, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium, NBB

(a) Voor de grondstoffenprijzen werd op basis van de gegevens betreffende de Europese interne marktprijzen (granen, melk en eieren), de grondstoffenprijzen van het IMF (cacao, koffie en vetten) en de gemiddelde Europese prijs voor witte suiker (verkooprijzen van de suikerraffinaderijen voor bulkproducten, beschikbaar vanaf juli 2006 tot april 2016, en geëxtrapoleerd aan de hand van de afzetprijs van de suikerindustrie in de Eurozone – 19 landen, en de laatste maand constant gehouden) een index samengesteld die het gemiddelde verloop van de voedingsgrondstoffennoteringen weergeeft.

(b) Voor de berekening van de index betreffende de afzetprijzen werd een gewogen gemiddelde gemaakt van enerzijds de afzetprijzen voor de binnenlandse Belgische markt (voor de sectoren NACE 1040 Oliën en vetten, 1050 Zuivelproducten, 1060 Maalderijproducten, 1070 Bakkerijproducten, 1080 Andere voedingsmiddelen en 1100 Dranken) en anderzijds de (via Eurostat beschikbare) afzetprijzenstatistiek van dezelfde sectoren voor de Eurozone (19 landen). De in de detailhandel verkochte goederen worden immers zowel in België als in het buitenland geproduceerd. Aan beide reeksen werd, op basis van de input-outputtabellen, een gewicht toegekend van respectievelijk 60 % en 40 % (overeenkomstig het intermediair verbruik van bewerkte voedingsproducten van Belgische en buitenlandse oorsprong in de detailhandel). Voor het samenstellen van de index werden de gewichten van de betreffende sectoren binnen het GICP gebruikt.

Sinds begin 2016 zijn de afzetprijzen van de voedingsindustrie licht neerwaarts gericht. In april-mei 2016 (meest recente gegevens) noteerden ze 1,0 % lager dan een jaar voordien. De consumptieprijzen blijven daarentegen in stijgende lijn gaan en kwamen in het tweede kwartaal 2016 3,8 % hoger uit dan een jaar voordien, een status quo ten opzichte van het voorgaande kwartaal. De sterke toename van de inflatie voor zuivelproducten (+1,1 procentpunt in het tweede kwartaal 2016 ten opzichte van het voorgaande kwartaal) wordt gecompenseerd door de afname van de inflatie voor alcoholvrije dranken (-1,3 procentpunt). Ook voor suiker, jam en chocolade (van -0,1 % naar +0,3 %) en oliën en vetten (van +2,0 % naar +2,4 %) nam het prijsstijgingstempo toe. Voor alcoholhoudende dranken en tabak nam het inflatiepeil daarentegen wat af (respectievelijk van 10,2 % naar 10,0 % en van 5,6 % naar 5,4 %), terwijl de inflatie voor brood en granen en andere voedingsmiddelen op nagenoeg hetzelfde niveau bleef.

Wanneer tabak en alcoholische dranken buiten beschouwing worden gelaten, zou de inflatie voor de bewerkte levensmiddelen slechts 1,8 % bedragen hebben in het tweede kwartaal 2016.

Met hun gewicht van 13,1 % in de totale productkorf bedroeg de impact van de bewerkte levensmiddelen op de totale inflatie 0,5 procentpunt.

Tabel 7. Recent verloop van de consumptieprijsen voor bewerkte levensmiddelen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2013	2014	2015	2015			2016		2016 – II			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun		
Alcoholhoudende dranken	5,3	3,1	2,4	1,7	1,9	5,1	10,2	10,0	10,7	9,4	10,0	1,59	16,1
Wijnen	5,3	2,8	1,2	0,3	0,4	3,7	10,5	12,2	12,7	11,6	12,2	1,12	9,3
Gedistilleerde dranken	6,9	2,9	3,1	0,6	0,8	11,8	21,0	19,3	20,0	18,8	19,2	0,28	1,7
Bier	5,0	3,7	4,5	4,7	4,9	6,0	6,8	3,6	4,5	2,9	3,5	0,19	5,1
Tabak	4,2	6,9	4,9	4,8	4,8	4,9	5,6	5,4	5,5	5,4	5,5	1,14	21,0
Zuivelproducten	2,2	2,6	-1,9	-3,1	-3,0	-0,1	1,0	2,1	2,1	2,2	2,0	0,30	14,1
Alcoholvrije dranken	1,1	0,9	2,6	2,9	2,7	2,8	4,0	2,7	2,6	2,9	2,7	0,30	11,1
Mineraalwater, frisdranken en sappen	1,9	1,3	1,2	1,1	1,1	1,3	3,4	3,1	2,8	2,9	3,6	0,26	8,6
Koffie, thee en cacao	-2,1	-0,5	7,9	9,9	8,3	7,9	6,1	1,5	2,0	2,8	-0,3	0,04	2,5
Brood en granen	3,0	0,0	0,7	0,5	1,0	1,0	1,2	1,3	1,5	1,1	1,3	0,29	22,5
Andere voedingswaren	1,7	-0,9	0,1	-0,3	0,6	1,4	2,8	2,9	2,9	2,5	3,4	0,14	4,7
Oliën en vetten	2,6	-0,3	0,2	-0,8	0,7	2,0	2,0	2,4	1,9	2,4	2,8	0,06	2,4
Suiker, jam, chocolade	3,4	0,0	0,8	0,6	0,2	0,4	-0,1	0,3	0,1	0,2	0,7	0,03	8,2
Bewerkte levensmiddelen	3,2	2,1	1,6	1,2	1,4	2,5	3,8	3,8	3,9	3,7	3,9	3,85	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in tweede kwartaal 2016 (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in de groep in 2016 (in %)

Met een bijdrage van 1,6 procentpunt droegen de alcoholhoudende dranken het sterkste bij tot de inflatie voor bewerkte levensmiddelen. Weliswaar vertraagde het prijsstijgingstempo licht, waardoor de inflatie uitkwam op 10,0 % (tegenover 10,2 % tijdens het voorgaande kwartaal). Zonder wijziging van de indirecte belastingen (btw en accijnzen) zou de inflatie voor alcoholische dranken tijdens de beschouwde periode 6,1 % bedragen hebben. De impact van de verhoging van de accijnzen voor ethylalcohol en alcoholhoudende dranken, die op 1 november 2015 in werking trad als een van de financieringsmaatregelen van de taxshift, liep bijgevolg op tot 3,9 procentpunt. Voor gedistilleerde dranken is de opwaartse impact van de indirecte belastingen het grootst, met een verhoging van 20,4 procentpunt. Op jaarbasis betaalde de consument 19,3 % meer tijdens het tweede kwartaal 2016. Voor wijn en bier blijft de impact beperkt tot respectievelijk 2,9 en 1,2 procentpunt, wat leidde tot een consumptieprijsstijging van 12,2 % voor wijn en 3,6 % voor bier. Naast de accijnsverhogingen heeft ook de prijsverhoging door de fabrikanten de prijs in de winkel beïnvloed. De afzetprijzen voor alcoholische dranken namen immers toe (onder andere voor bier).⁵⁴

De op één na grootste bijdrage tot de inflatie van de bewerkte levensmiddelen was voor rekening van tabak (1,1 procentpunt). De jaar-op-jaar prijsstijging kwam in het tweede kwartaal 2016 uit op 5,4 %, het prijsstijgingstempo vertraagde dus licht ten opzichte van het voorgaande kwartaal (+5,6 %). Vooral andere tabakswaaren (bijvoorbeeld losse tabak) werden fors duurder (+10,1 %), maar ook voor sigaretten diende de consument meer te betalen (+4,2 %). Mochten de indirecte belastingen constant gebleven zijn, zou de inflatie voor tabaksproducten in het tweede kwartaal 2016 uitgekomen zijn op 0,5 %. De accijnsverhogingen hadden bijgevolg een verhogend effect van 5,0 procentpunt op de consumptieprijsen voor tabak.⁵⁵ Daarnaast zorgde de stijging van de verkoopprijzen van de tabaksindustrie op de Europese markt voor een beperkte toename van de consumptieprijsen voor tabak.⁵⁶

Het prijsstijgingstempo voor alcoholvrije dranken vertraagde in het tweede kwartaal 2016 en kwam uit op 2,7 % (tegenover 4,0 % in het voorgaande kwartaal), goed voor een bijdrage van eveneens 0,3 procentpunt tot de inflatie voor

⁵⁴ De Belgische afzetprijzen voor gedistilleerde dranken en bier lagen in de periode april-mei 2016 (meest recente gegevens) respectievelijk 0,0 % en 3,7 % hoger dan tijdens de overeenstemmende periode een jaar eerder. De Europese afzetprijzen voor gedistilleerde dranken, wijn en bier namen met respectievelijk 1,4 %, 1,1 % en 0,8 % toe.

⁵⁵ De accijnzen voor tabakswaaren werden op 1 januari 2016 opnieuw verhoogd. De vorige accijnsverhoging dateert van 1 januari 2015. Voor sigaretten bedraagt de specifieke bijzondere accijns sinds 1 januari 2016 32,6286 EUR per 1000 stuks (tegenover 30,0 EUR per 1000 stuks voordien), voor rooktabak bedraagt de specifieke bijzondere accijns 23,70 EUR per kg (tegenover 16,5 EUR per kg voordien).

⁵⁶ De Europese afzetprijs voor de vervaardiging van tabaksproducten lag in de periode april-mei 2016 3,5 % hoger dan een jaar voordien.

bewerkte levensmiddelen. Zo vertraagde de inflatie voor koffie en thee bijvoorbeeld: de inflatie voor koffie bedroeg tijdens het beschouwde kwartaal 0,6 %, terwijl dit tijdens het voorgaande kwartaal nog 3,6 % was. Voor thee betaalde de consument tijdens het eerste kwartaal 2016 nog 24,3 % meer dan een jaar voordien, het afgelopen kwartaal was dat slechts 5,6 % meer. De internationale prijs voor koffiebonen⁵⁷ (uitgedrukt in euro) gaat, na een forse daling sinds oktober 2014, opnieuw in stijgende lijn sinds begin 2016, maar noteerde tijdens het tweede kwartaal 2016 nog steeds 4,2 % lager dan een jaar voordien.⁵⁸ Ook de prijzen voor thee kwamen op de internationale grondstoffenmarkt in het tweede kwartaal 2016 23,1 % lager uit dan een jaar voordien (uitgedrukt in euro), niettegenstaande ze na een sterke daling tussen juli 2015 en april 2016 (-42,7 %) opnieuw de hoogte in gaan (+14,1 % tussen april en juni 2016).⁵⁹ De recente accijnsverhoging, op 1 januari 2016 (de zogenaamde suikertaks)⁶⁰ beïnvloedde de consumptieprijzen voor limonade in sterke mate. De opwaartse impact van de indirecte belastingen op limonade bedroeg 3,4 procentpunt, wat een groot deel van de reële inflatie van 3,8 % verklaart.

Het prijsstijgingstempo voor zuivelproducten nam tijdens het tweede kwartaal 2016 opnieuw toe, waardoor de inflatie uitkwam op 2,1 % (tegenover 1,0 % tijdens het vorige kwartaal) en de impact ervan op de inflatie van de bewerkte levensmiddelen 0,3 procentpunt bedroeg. De consumptieprijzen voor halfvolle en volle melk, die sinds de aanvang van het melkakkoord in september 2015 de hoogte in schoten, noteerden in het tweede kwartaal 2016 respectievelijk 17,4 % en 16,1 % hoger dan een jaar voordien. Ook eieren kostten beduidend meer in de winkel (+5,1 %), hoewel een dalende trend ingezet lijkt (-1,4 % tussen maart en juni 2016). Ook de (producenten)prijs voor eieren op de veiling van Kruishoutem lag in het tweede kwartaal 2016 gemiddeld 10,4 % lager dan een jaar voordien.

De melkprijs, uitbetaald aan de melkveehouder, daalde tussen december 2013, toen deze zich op een hoogtepunt bevond (43,13 cent per liter), en mei 2016 (23,54 cent per liter, meest recente gegevens) met 45,4 %. Door de combinatie van een sterk dalende melkprijs voor de melkveehouder en de slechts licht gedaalde variabele kosten⁶¹ kwam de rentabiliteit in de melkveehouderij danig onder druk, waarop de partners van het Belgisch Ketenoverleg Agrovoeding eind augustus 2015 een akkoord aankondigden. Dit akkoord trad in september 2015 in werking en voorzag in een éénmalige rechtstreekse toeslag van 2,7 eurocent per liter geproduceerde melk gedurende 6 maanden, van september 2015 tot februari 2016, voor de actieve melkveehouders. Hiertoe stortte de distributiesector 14 eurocent per verkochte liter consumptiemelk (tussen 1 september 2015 en 31 mei 2016) in een fonds.^{62 63}

Dit akkoord leidde ertoe dat de consumptieprijzen voor halfvolle en volle melk in oktober 2015 de hoogte in schoten en ten opzichte van de voorgaande maand toenamen met respectievelijk 19,5 % en 17,7 %. In juni 2016 noteerden ze nog steeds op (nagenoeg) hetzelfde hoge niveau (+0,4 % voor volle melk tussen oktober 2015 en juni 2016, -0,5 % voor halfvolle melk). Eind mei 2016 liep het melkakkoord af: de distributie dient sinds juni geen toeslag meer te storten in het fonds ter vergoeding van de melkveehouders. De consumptieprijzen voor halfvolle en magere melk daalden tussen mei en juni 2016 alvast met 1,3 %, volle melk werd daarentegen nog steeds duurder (+1,0 %).

⁵⁷ Berekend als 85 % other milds (arabica) en 15 % robusta.

⁵⁸ De vraag naar koffie blijft stijgen, vooral uit de Verenigde Staten, China en India, terwijl de voorraden wereldwijd afnemen. Bovendien heeft de Braziliaanse oogst geleden onder de recente zware regenval. (Bron: Bloomberg)

⁵⁹ Aangezien de droogte langer dan normaal aanhoudt, neemt het aanbod af waardoor de prijs stijgt.

⁶⁰ Sinds 1 januari 2016 bedraagt de accijns op limonade 6,8133 EUR per hectoliter (voordien 3,7284 EUR per hectoliter). Deze accijns werd ingevoerd in het kader van de tax shift.

⁶¹ Van der Straeten B. & Deuninck J. (2016) De Vlaamse zuivelbarometer – mei 2016, Departement Landbouw en Visserij, afdeling Monitoring en Studie, Brussel.

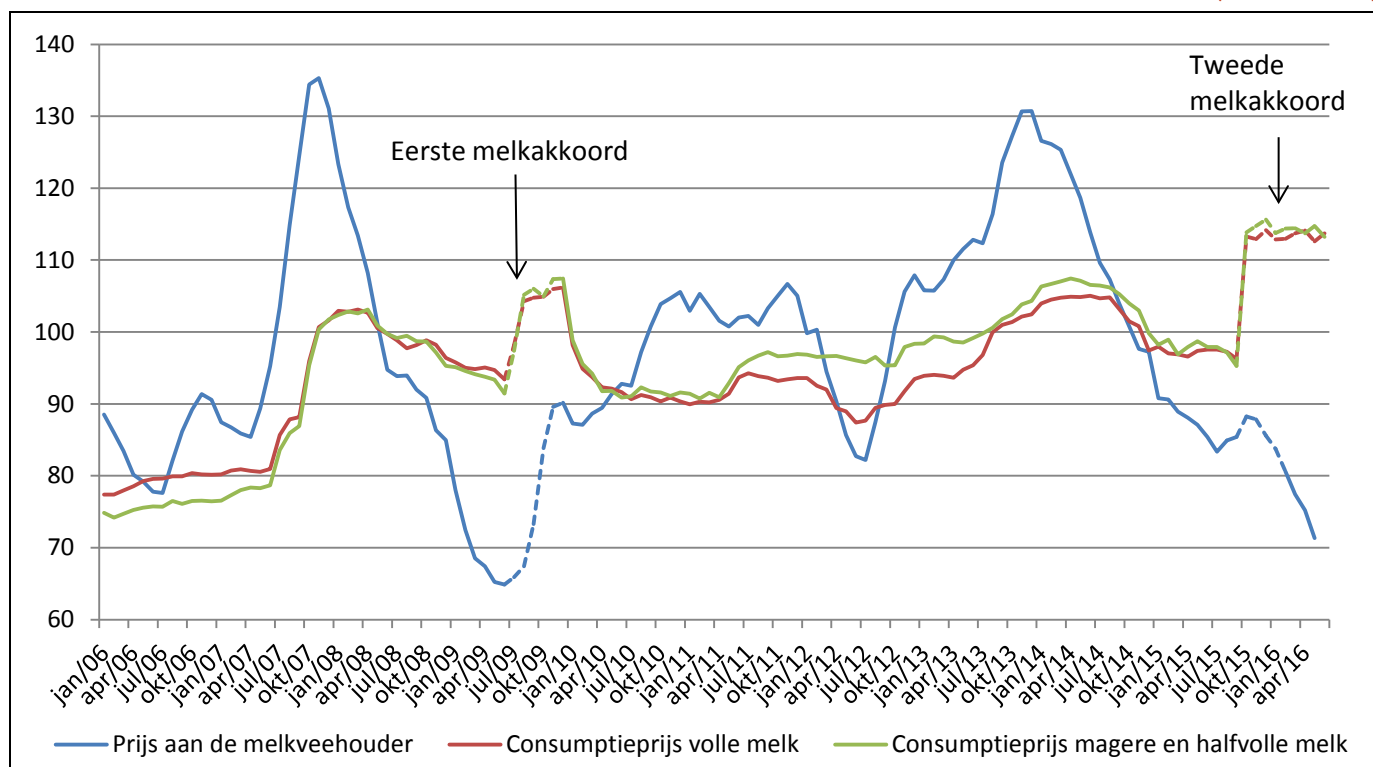
⁶² Bron: Persbericht 31 augustus 2015 “De partners van het Belgisch Ketenoverleg Agrovoeding bereiken een akkoord over steun aan sectoren in crisis – een unicum in Europa”.

⁶³ Voor meer informatie: zie jaarverslag 2015 van het Prijzenobservatorium.

De melkprijs die aan de melkveehouder uitbetaald werd, ging, in tegenstelling tot de consumptieprijzen voor melk, verder in dalende lijn. In mei 2016 noteerde deze 19,2 % lager dan in oktober 2015. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de melkprijs in onderstaande grafiek geen rekening houdt met de vergoeding die de melkveehouders ontvangen hebben ten gevolge van het melkakkoord. In het fonds ter vergoeding van de melkveehouders werd finaal een bedrag van bijna 42 miljoen euro verzameld, waardoor de melkveehouders in de periode september 2015-februari 2016 gemiddeld 2,45 cent per geproduceerde liter melk ontvingen.

Grafiek 14. Verloop van de melkprijs voor de Belgische melkveehouder en de consumptieprijs voor melk

(Index 2008=100)

Bronnen: BCZ, FOD Economie, AD Statistiek – Statistics Belgium

Op basis van cijfers verzameld via de shopping websites van enkele grootdistributeurs bleek eveneens dat de consumptieprijzen voor melk sterk toenamen sinds augustus-september 2015. De sterkste prijstoenamen vond plaats in september-oktober 2015: toen lagen de prijzen van zowel volle als halfvolle melk en dit voor zowel de A-merken als de huismerken en eerste prijsproducten 14 à 17 cent per liter hoger dan in augustus 2015. Het aflopen van het melkakkoord heeft een daling van de prijzen in de winkel in gang gezet, hoewel het prijsniveau van vóór het melkakkoord nog verre van bereikt is. Voor zowel halfvolle als volle melk daalden de consumptieprijzen voor de A-merken met gemiddeld 5 à 6 cent per liter tussen mei 2016 en midden juli 2016 (meest recente gegevens) en gemiddeld 3 à 5 cent per liter voor de eerste prijsproducten. Voor de huismerken betaalde de consument gemiddeld 2 cent per liter minder voor volle melk, terwijl halfvolle melk in de beschouwde periode gemiddeld 2 cent per liter duurder werd, wat te wijten is aan een prijsverhoging door één distributieketen. Het Prijzenobservatorium zal opvolgen of deze winkelketens hun prijzen nog verder zullen laten zakken.

Ook voor brood en granen, met een gewicht van 22,5 % de grootste groep binnen de bewerkte levensmiddelen, bleef de jaar-op-jaarinflatie tijdens het tweede kwartaal 2016 (+1,3 %) op nagenoeg hetzelfde peil als tijdens het voorgaande kwartaal (+1,2 %). De impact van deze productgroep op de inflatie van de bewerkte levensmiddelen bedroeg in de beschouwde periode bijgevolg 0,3 procentpunt. Vooral andere producten op basis van granen (zoals puddingpoeder) werden duurder (+6,3 %), evenals rijst (+2,5 %) en andere bakkerijproducten (bijvoorbeeld Luikse wafels, +2,4 %), terwijl ontbijtgranen (-4,3 %) goedkoper werden. Op de Europese grondstoffenmarkt noteerden de prijzen van broodtarwe (de belangrijkste grondstof voor bloem) en harde tarwe (een belangrijke grondstof voor de vervaardiging van

deegwaren) in het tweede kwartaal 2016 respectievelijk 13,9 % en 19,5 % lager dan een jaar voordien. Nochtans betaalde de consument in dezelfde periode 0,9 % meer voor bloem en slechts 1,5 % minder voor deegwaren.

De inflatie van de overige voedingswaren (met onder andere mayonaise, babyvoeding en tomatensoep) bleef tijdens het tweede kwartaal 2016 op nagenoeg hetzelfde peil als tijdens het voorgaande kwartaal en kwam bijgevolg uit op 2,9 % (en 3,4 % in juni 2016).

In vergelijking met het voorgaande kwartaal versnelde het prijsstijgingstempo voor de productgroep oliën en vetten, waardoor de inflatie in het tweede kwartaal 2016 uitkwam op 2,4 % en zelfs 2,8 % in juni (tegenover 2,0 % tijdens het eerste kwartaal 2016). Vooral olijfolie kostte meer in de winkel (+10,4 %), evenals andere eetbare oliën (bijvoorbeeld maïsolie, +3,9 %). Nadat de prijzen voor olijfolie op de internationale grondstoffenmarkt tussen maart 2014 en augustus 2015 meer dan verdubbelden, noteerden ze in juni 2016 (uitgedrukt in euro) 32,4 % lager dan in augustus 2015, waardoor olijfolie in het tweede kwartaal 2016 17,0 % goedkoper werd dan een jaar eerder.⁶⁴ Ook zonnebloemolie (-5,2 %) en sojaolie (-1,6 %) tekenden een lagere notering op, terwijl palmolie 5,6 % duurder werd.

Tijdens het tweede kwartaal 2016 kwam de inflatie voor suiker, jam en chocolade uit op 0,3 % (tegenover nog -0,1 % tijdens het voorgaande kwartaal). Terwijl chocolade in de winkel 1,7 % duurder werd, daalde de consumptieprij voor suiker met 4,0 %. Op de grondstoffenmarkt voor suiker, jam en chocoladeproducten blijven de noteringen voor witte suiker (i.e. bulkproducten van de suikerraffinaderijen) vrij stabiel. In april 2016 (meest recente gegevens) bedroeg de gemiddelde Europese suikerprijs 428 EUR per ton, ofwel 2,6 % hoger dan een jaar voordien. De internationale noteringen voor cacaobonen lagen in het tweede kwartaal 2016 (uitgedrukt in euro) 1,1 % lager dan een jaar voordien.

III.2 Inflatie voor bewerkte levensmiddelen in de voornaamste buurlanden

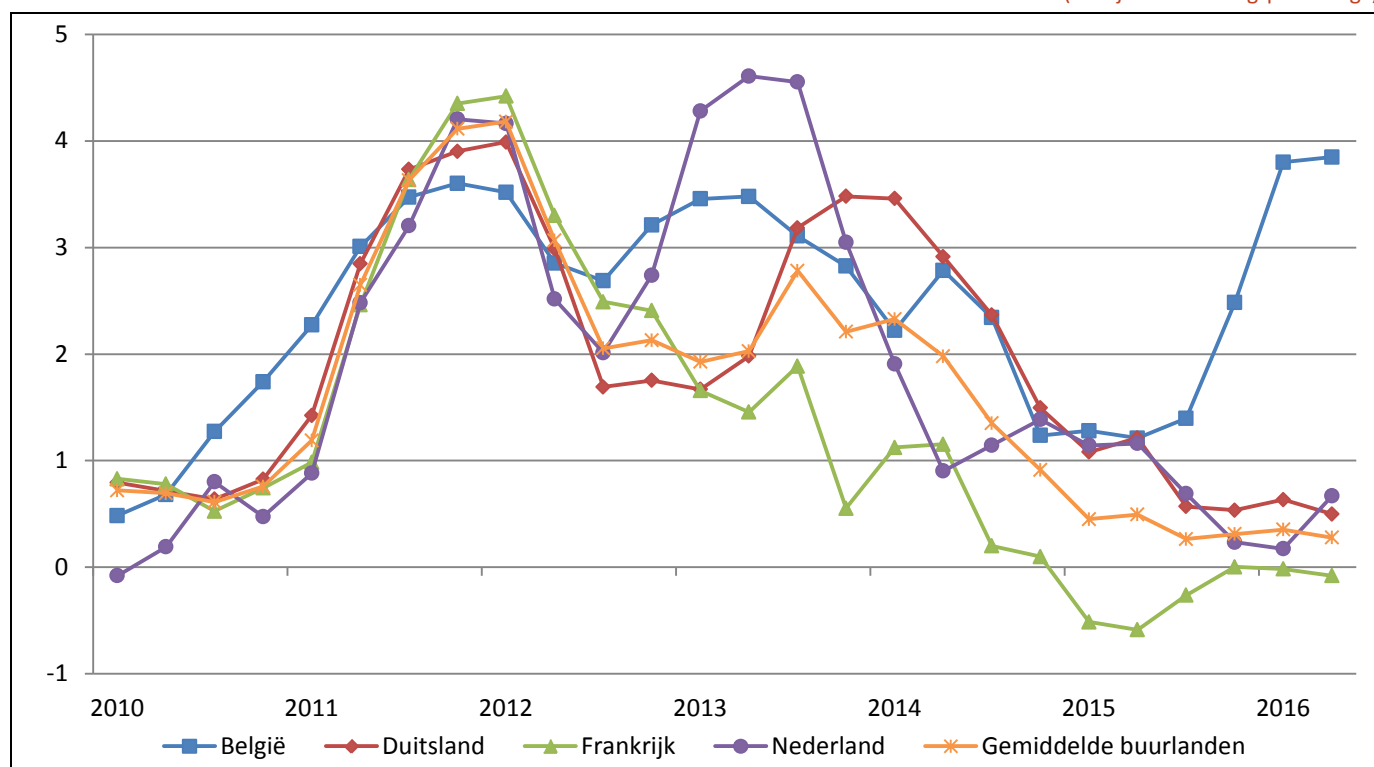
In het tweede kwartaal 2016 bleef de zeer geringe inflatie voor bewerkte levensmiddelen gemiddeld in de buurlanden stabiel (op 0,3 %). Ter herinnering: in ons land was deze inflatie tijdens dezelfde periode eveneens stabiel, doch op een duidelijk hoger niveau, met name 3,8 %. Het inflatieverschil voor bewerkte levensmiddelen bleef dus gehandhaafd op 3,5 procentpunt in het nadeel van België. Elk buurland afzonderlijk liet voor deze productgroep een inflatie optekenen die telkens gevoelig lager lag dan in België. De inflatie voor bewerkte levensmiddelen kwam uit op 0,5 % in Duitsland (tegenover 0,6 % in het voorgaande kwartaal) en 0,7 % in Nederland (tegenover 0,2 % in het vorige kwartaal). In Frankrijk zijn de prijzen voor bewerkte levensmiddelen dit kwartaal zeer lichtjes gedaald, nl. met -0,1 % (tegenover een inflatie die in het voorgaande kwartaal op nul was uitgekomen).⁶⁵ Dit kwartaal bedroeg de bijdrage van deze categorie aan het totale inflatieverschil 0,5 procentpunt, en dit ten nadele van België.

⁶⁴ De oogstvooruitzichten, zowel op wereldvlak als in Europa, voor de oogst in 2015/2016 zien er beter uit dan vorig jaar, wat mogelijk reeds een verlagend effect heeft op de prijs. (Bron: EC)

⁶⁵ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor bewerkte levensmiddelen in België 2,0 % bedragen hebben (tegenover 3,8 % nu, vooral door wijzigingen van de accijnzen op tabak, alcoholhoudende dranken en frisdranken) en in Nederland 0,1 % (tegenover 0,7 % nu, voornamelijk als gevolg van wijzigingen in de accijnzen op bier, sappen en frisdranken en op tabak). In Duitsland en in Frankrijk zou de inflatie voor bewerkte levensmiddelen niet gewijzigd zijn (respectievelijk 0,5 % en -0,1 %).

Grafiek 15. Kwartaalevolutie van de consumptieprijsen voor bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

In het tweede kwartaal 2016 werd voor alle categorieën van bewerkte levensmiddelen een hogere jaar-op-jaar prijsstijging gemeten in België dan gemiddeld in de buurlanden, met uitzondering van suiker en suikerwerk. Opnieuw leverde wijn verreweg de grootste bijdrage tot het inflatieverschil ten nadele van ons land.

Terwijl in het tweede kwartaal 2016 de inflatie voor wijn gemiddeld in de buurlanden beperkt bleef tot 0,7 % (tegenover 0,8 % in het voorgaande kwartaal) liep dat cijfer in België verder opwaarts tot 12,2 % (10,5 % in het vorige kwartaal). De prijsstijging voor wijn bleef in elk van de buurlanden tijdens dit kwartaal op een betrekkelijk laag peil, met name 1,6 % in Frankrijk en 0,3 % in Nederland, en vertoonde zelfs een lichte daling in Duitsland, met name -0,2 % (-0,1 % in het voorgaande kwartaal). Dit verschil is slechts deels toe te schrijven aan de accijnsverhoging op wijn in november 2015 in België, aangezien de inflatie voor wijn bij ongewijzigde belastingen toch 9,2 % in België zou bedragen hebben, terwijl de inflatie in de buurlanden gemiddeld op hetzelfde niveau zou blijven.

Indien tabak en alcoholhoudende dranken niet worden meegerekend, zouden de prijzen van bewerkte levensmiddelen in het tweede kwartaal 2016 met 1,8 % zijn gestegen in België, terwijl gemiddeld in de buurlanden een lichte prijsdaling van -0,6 % zou opgetekend zijn (0,0 % in Nederland, -0,3 % in Frankrijk en -0,9 % in Duitsland). Zuivelproducten zijn hoofdzakelijk verantwoordelijk voor het inflatieverschil ten nadele van ons land. Terwijl de inflatie voor zuivelproducten dit kwartaal negatief was in de buurlanden, met name -2,4 % gemiddeld voor de drie buurlanden, stegen daarentegen de prijzen in België met 2,1 %. Zoals vermeld in het jaarverslag 2015 werd tot in mei 2016 de prijs voor volle en halfvolle melk in België opwaarts beïnvloed door het melkakkoord dat in augustus 2015 tussen de partners binnen het Belgisch Ketenoverleg Agrovoeding werd gesloten.⁶⁶ De prijzen van zuivelproducten zijn dit kwartaal gedaald met 4,1 % in Duitsland (tegen -2,6 % in het vorige kwartaal), met 2,3 % in Nederland (tegen -2,4 % in het vorige kwartaal) en met 0,8 % in Frankrijk (tegen -0,6 % in het vorige kwartaal).

⁶⁶ [Jaarverslag 2015 van het Prijzenobservatorium - Hoofdstuk IV - Het melkakkoord en de impact ervan op de consumptieprijsen.](#)

Tabel 8. Inflatie voor bewerkte levensmiddelen en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2016

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2016 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Alcoholhoudende dranken	10,0	0,5	0,2	0,9	0,4	16,1	16,7
<i>Wijnen</i>	12,2	0,7	-0,2	1,6	0,3	9,3	6,9
<i>Gedistilleerde dranken</i>	19,3	0,0	-0,1	0,4	-0,5	1,7	3,8
<i>Bier</i>	3,6	0,4	0,5	-0,5	1,3	5,1	6,0
Tabak	5,4	2,9	4,6	0,0	3,5	21,0	20,0
Zuivelproducten	2,1	-2,4	-4,1	-0,8	-2,3	14,1	15,5
Alcoholvrije dranken	2,7	1,1	-0,2	-0,9	2,6	11,1	11,4
<i>Mineraalwater, frisdranken en sappen</i>	3,1	0,7	1,5	-1,2	5,2	8,6	7,8
<i>Koffie, thee en cacao</i>	1,5	-2,1	-3,6	0,0	-2,6	2,5	3,6
Brood en granen	1,3	0,2	0,6	-0,1	-0,1	22,5	20,0
Andere voedingswaren	2,9	-0,2	1,3	-2,1	0,7	4,7	5,0
Oliën en vetten	2,4	-1,6	-5,2	1,5	2,3	2,4	2,5
Suiker, jam, chocolade	0,3	0,6	0,5	0,9	-0,1	8,2	8,9
Bewerkte levensmiddelen	3,8	0,3	0,5	-0,1	0,7	100,0	100,0
Bewerkte levensmiddelen (zonder alcohol en tabak)	1,8	-0,6	-0,9	-0,3	0,0	62,9	63,4
Bewerkte levensmiddelen (bij ongewijzigde indirecte belastingen)	2,0	0,2	0,5	-0,1	0,1		

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

IV Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in het tweede kwartaal 2016

IV.1 Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in België

De vertraging van het prijsstijgingstempo voor niet-bewerkte levensmiddelen, ingezet begin 2016, heeft zich in het beschouwde kwartaal verder doorgezet. Hierdoor kwam de gemiddelde inflatievoet van deze productgroep uit op 2,6 % (tegenover 3,2 % in het voorafgaande kwartaal). In juni zakte de inflatie zelfs tot 1,8 %. Deze inflatievertraging is vooral toe te schrijven aan de daling van de prijzen voor fruit. Op jaarbasis moest de consument namelijk 0,9 % minder betalen voor fruit (tegenover 10,0 % méér in het eerste kwartaal 2016). Ook voor vlees was er een prijsstijging, doch is minder uitgesproken, met een inflatiecijfer van 0,8 % (ten opzichte van 0,9 % in het vorige kwartaal). Omgekeerd versnelde de inflatie van groenten en vis en stegen de prijzen met respectievelijk met 4,8 % en 12,2 % in het tweede kwartaal 2016 in vergelijking met de overeenkomstige periode één jaar eerder. Gezien het relatief kleine gewicht van niet-bewerkte levensmiddelen in de totale consumptiekorf (7,7 %) was de weerslag ervan op de totale inflatie beperkt tot 0,2 procentpunt.

Tabel 9. Recent verloop van de consumptieprijzen voor niet-bewerkte levensmiddelen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2013	2014	2015	2015			2016		2016 – II			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun		
Vis	3,7	2,0	-1,5	-2,1	-2,8	-0,3	3,4	12,2	11,7	11,5	13,2	1,35	11,4
Groenten	2,9	-7,4	7,5	8,0	12,0	14,1	4,0	4,8	4,3	6,0	4,1	1,06	21,4
Vlees	4,0	1,0	0,2	0,0	0,1	0,6	0,9	0,8	1,0	0,6	0,8	0,41	52,1
Fruit	8,5	-4,5	4,4	5,0	6,6	8,8	10,0	-0,9	2,9	-0,7	-4,8	-0,23	15,1
Niet-bewerkte levensmiddelen	4,4	-1,3	2,1	2,3	2,9	4,2	3,2	2,6	3,2	2,7	1,8	2,59	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in het tweede kwartaal 2016 (in procentpunt), ² p.m. Gewicht in de groep in 2016 (in %)

De consumptieprijzen voor vis namen in het tweede kwartaal 2016 toe ten opzichte van dezelfde periode een jaar voordien (+12,2 %, tegenover +3,4 % in het voorbije kwartaal). Tussen het tweede kwartaal 2015 en het tweede kwartaal 2016 kenden verse of gekoelde vis en zeevruchten namelijk een prijsstijging van respectievelijk +7,8 % en +50,8 %. Ook voor diepgevroren vis en zeevruchten moest de consument respectievelijk +3,0 % en +4,3 % meer betalen. Vanaf

april 2016 versnelde dus de inflatie van vis, wat grotendeels terug te voeren is op de inflatie van grijze garnalen. Blijkens statistieken van het Vlaams Gewest⁶⁷ gingen de veilingprijzen voor grijze garnalen in België met 60,4 % omhoog in de loop van het tweede kwartaal 2016 tegenover de overeenkomstige periode een jaar eerder. Overigens zijn de veilingprijzen sinds 2004 nooit zo hoog geweest als in de voorbije maanden. Volgens de Nederlandse Visserijbond is het aanbod van garnalen op de Belgische markt zo gering door de momenteel heersende voorkeur voor het vangen van andere vissoorten. Bovendien waren de voorraden diepvriesgarnalen voor 2016 ontoereikend, aangezien het aanbod garnalen ook in 2015 al vrij beperkt was.

In mindere mate stegen ook de consumptieprijzen van groenten in het tweede kwartaal 2016 (+4,8 % op jaarbasis). In dit kwartaal stegen de consumptieprijzen voor aardappelen aanzienlijk (+19,7 % op jaarbasis) als gevolg van een beperkt aanbod. Ook de consumptieprijzen van verse groenten gingen lichtjes omhoog (+0,6 %). Volgens de index van de prijzen aan de producent van land- en tuinbouwproducten voor België⁶⁸, die een goede indicator zijn voor de evolutie van de consumptieprijzen, stegen de prijzen op jaarbasis voor bepaalde verse groenten waaronder wortelen (+3,9 %), komkommers (+6,3 %), witloof (+9,3 %) en bloemkool (+68,7 %), terwijl voor andere groenten zoals tomaten en paprika's prijsdalingen werden opgetekend (met respectievelijk -22,5 % en -24,4 %). Voor diepvriesgroenten moest de consument 4,7 % minder betalen dan in dezelfde periode een jaar eerder.

In het tweede kwartaal 2016 werd er een prijsstijging voor vlees genoteerd (+0,8 %) ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Op jaarbasis stegen namelijk de consumptieprijzen voor runds- en kalfsvlees (+0,6 %), voor gedroogd, gezouten of gerookt vlees (+0,8 %) en voor vleesbereidingen (+1,5 %). De consumptieprijzen voor varkensvlees en gevogelte kwamen respectievelijk -0,6 % en -1,5 % lager uit. Wat de landbouwprijzen betreft, kenden de prijzen van varkens- en runderkarkassen het afgelopen kwartaal, in vergelijking met een jaar voordien, een daling met respectievelijk 1,6 % en 1,7 %. De prijsdaling voor varkenskarkassen werd opgemerkt in de consumptieprijs.

Daartegenover moest de consument voor fruit minder betalen ten opzichte van de overeenstemmende periode van het voorgaande jaar (-0,9 % op jaarbasis en zelfs -4,8 % in juni). Voor vers fruit werd op jaarbasis een prijsdaling geregistreerd met -1,6 %. Deze prijsdaling was trouwens in juni nog meer uitgesproken (-5,9 %). Volgens de index van de prijzen aan de producent van land- en tuinbouwproducten voor België zou de prijs voor bijvoorbeeld conférence-peren op jaarbasis met 38,2 % zijn gezakt in de loop van het tweede kwartaal 2016. Luidens de Boerenbond kelderen de prijzen voor appels en peren onafgebroken sinds de invoering van het Russische embargo tegen die producten⁶⁹.

⁶⁷ Vermits de gegevens van juni nog niet beschikbaar waren konden hier enkel de gegevens van de maanden april en mei in aanmerking worden genomen. Verdere informatie op: <http://lv.vlaanderen.be/nl/visserij/cijfers-marktoverzichten/prijsnoteringen>

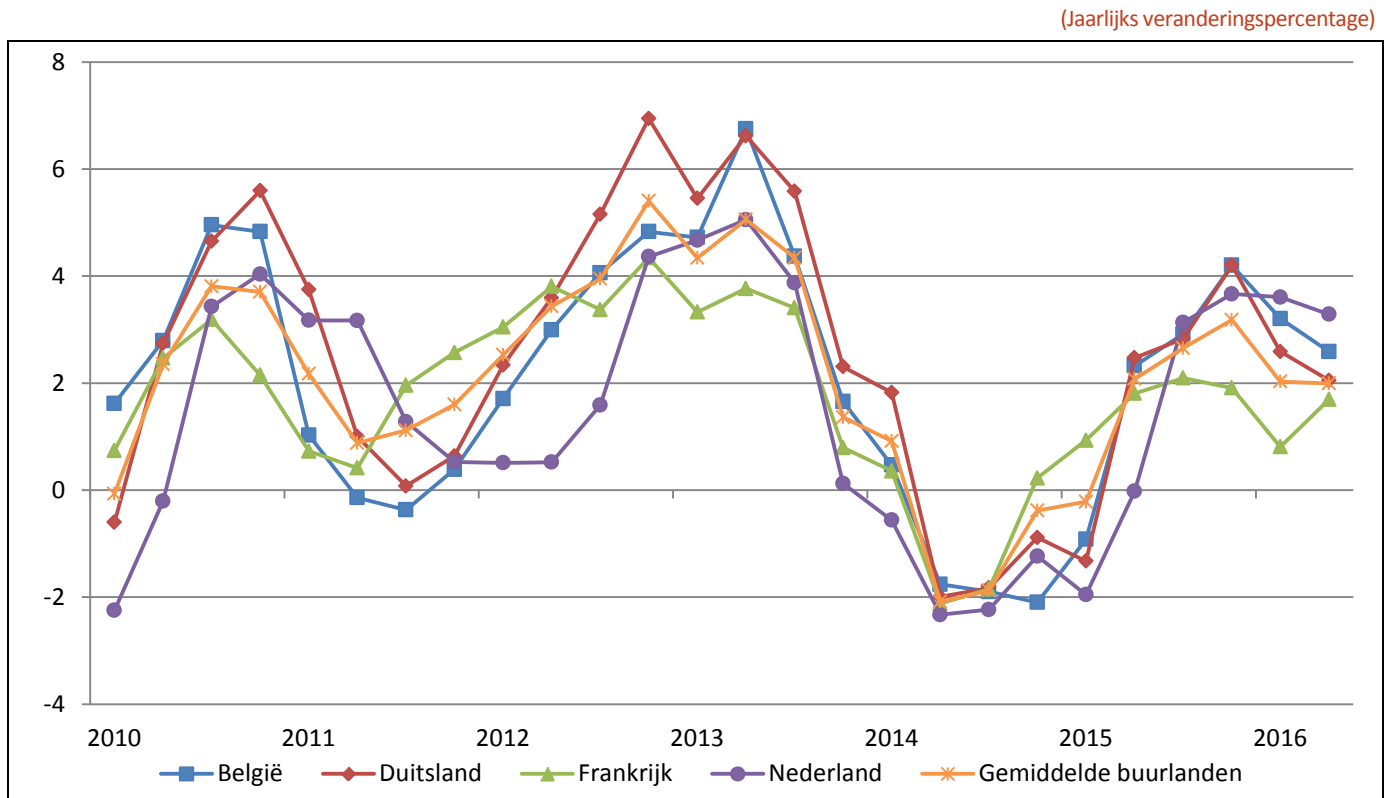
⁶⁸ Wegens ontbrekende gegevens uit het geharmoniseerde indexcijfer van de consumptieprijzen (HICP) werd gebruik gemaakt van de marktprijzen van land- en tuinbouwproducten. De consumptieprijsontwikkeling voor groenten en fruit blijkt sterk gekoppeld aan de prijzen die gelden op Belgische veilingen. De gegevens van april en mei 2016 werden vergeleken met die van vorig jaar. Cf. <http://statbel.fgov.be/nl/statistiek/cijfers/economie/landbouw/>

⁶⁹ Om het hoofd te bieden aan de moeilijkheden ervaren door bepaalde Europese producenten als gevolg van het Russische embargo besliste de Europese Commissie in juni 2016 om de steun voor die producenten te verlengen tot 2017. Zie in verband hiermee de [verordening van de Commissie van 10.06.2016](#).

IV.2 Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in de voornaamste buurlanden

Terwijl in België de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen tussen het eerste en tweede kwartaal 2016 verder is gedaald, met name van 3,2 % naar 2,6 %, ging in onze buurlanden de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen lichtjes omhoog, van 1,8 % naar 2,0 % gemiddeld. Dit lagere inflatiepeil in de buurlanden is vooral toe te schrijven aan Frankrijk (waar de inflatie 1,7 % bedroeg in het tweede kwartaal 2016) en aan Duitsland (2,1 % dit kwartaal). In Nederland was de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen dit kwartaal hoger dan in België (met name 3,3 %) ⁷⁰.

Grafiek 16. Kwartaalevolutie van de consumptieprijzen voor niet-bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

In het tweede kwartaal 2016 leverde vis de grootste bijdrage tot het inflatieverschil voor niet-bewerkte levensmiddelen ten nadele van ons land.

Terwijl in België de inflatie voor vis fors de hoogte inging, met name van 3,4 % tot 12,2 % tussen het eerste en tweede kwartaal 2016 ⁷¹, steeg dat cijfer gemiddeld over dezelfde periode slechts lichtjes in de buurlanden, van 2,7 % naar 3,3 %. In Frankrijk bedroeg de inflatie voor vis in het tweede kwartaal 2016 3,0 % (tegenover 2,5 % in het vorige kwartaal), in Duitsland 3,5 % (tegenover 3,1 % in het vorige kwartaal) en in Nederland 3,9 % (tegenover 1,4 % in het vorige kwartaal).

⁷⁰ Wijzigingen in indirecte belastingen hebben geen significant effect gehad op de inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen in België en in de voornaamste buurlanden.

⁷¹ Ten gevolge van de forse prijsstijging voor grijze garnalen in België (vgl. hoofdstuk IV.1 van onderhavig verslag).

Tabel 10. Inflatie voor niet-bewerkte levensmiddelen en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2016

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2016 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Vis	12,2	3,3	3,5	3,0	3,9	11,4	9,9
Groenten	4,8	2,6	4,6	-0,8	7,3	21,4	24,5
Vlees	0,8	0,3	0,1	0,6	0,0	52,1	48,4
Fruit	-0,9	4,4	2,4	7,0	5,0	15,1	17,4
Niet-bewerkte levensmiddelen	2,6	2,0	2,1	1,7	3,3	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

V Inflatie voor diensten in het tweede kwartaal 2016

V.1 Inflatie voor diensten in België

De diensteninflatie kwam in het tweede kwartaal 2016 uit op gemiddeld 2,4 %, wat min of meer een stabilisatie is van het prijsstijgingstempo (2,3 % in het eerste kwartaal 2016). Mede door het grote gewicht (42,4 %) droeg deze productgroep het meeste bij tot de totale inflatie (1,0 procentpunt).

De versnelling van het inflatiepeil van de categorieën communicatie (4,7 % in tweede kwartaal 2016 tegenover 2,4 % in eerste kwartaal 2016) en vrijetijdsbesteding en lichaamsverzorging (3,0 % in het tweede kwartaal 2016 tegenover 2,7 % in eerste kwartaal 2016) werd gecompenseerd door de vertraging van het prijsstijgingstempo van onder andere overige diensten (3,0 % in het tweede kwartaal 2016 tegenover 3,2 % in het eerste kwartaal 2016) en van huisvestingsdiensten (1,5 % ten opzichte van 1,7 % in het eerste kwartaal 2016).

Gereguleerde prijzen hadden ook dit kwartaal een grote invloed op de diensteninflatie. Gereguleerde prijzen zijn prijzen die rechtstreeks vastgelegd of sterk beïnvloed worden door de overheid of die door een regulerende overheid worden gecontroleerd.⁷² Binnen de diensten hebben ze een gewicht van 28,3 %. De gereguleerde diensten hadden in het tweede kwartaal 2016 een bijdrage van 0,79 procentpunt tot de diensteninflatie (2,42 %), en ze waren dus verantwoordelijk voor ongeveer een derde van de totale diensteninflatie. Dit betekende weliswaar een afname van de bijdrage van gereguleerde diensten in vergelijking met het eerste kwartaal 2016 (0,86 procentpunt of goed meer dan een derde van de totale diensteninflatie).

⁷² In het [jaarverslag 2015 van het Prijzenobservatorium](#) is een focus opgenomen over de evolutie van gereguleerde prijzen in België en in de voornaamste buurlanden.

Tabel 11. Recente verloop van de consumptieprijsen voor diensten

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2013	2014	2015	2015			2016		2016 – II			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun		
Vrijtijdsbesteding en lichaamsverzorging	2,5	2,9	2,7	2,8	2,4	2,7	2,7	3,0	3,0	2,9	3,1	0,77	26,3
Restaurants en cafés	2,8	2,9	2,7	2,7	2,6	2,7	3,0	3,2	3,3	3,2	3,2	0,49	15,2
Culturele diensten	2,3	3,3	3,9	4,7	3,3	4,3	2,9	3,1	2,9	2,7	3,6	0,14	4,8
Kapsalons en schoonheidsinstituten	2,7	2,8	2,2	2,4	2,3	1,8	2,2	2,3	2,3	2,2	2,3	0,08	3,4
Recreatieve sportdiensten	0,7	2,3	1,7	1,2	1,0	2,7	2,4	2,6	2,6	2,6	2,8	0,06	2,0
Kantines	2,4	1,9	1,3	1,6	1,2	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,01	0,7
Droogkuis, verstelling en verhuur kledij	3,6	3,7	2,7	2,8	2,7	2,4	2,5	2,3	2,4	2,3	2,3	0,00	0,1
Overige diensten	2,0	1,9	3,2	2,8	2,9	4,1	3,2	3,0	2,9	3,0	3,0	0,73	24,4
Onderwijs	0,8	1,6	8,2	1,3	1,3	28,8	28,8	28,8	28,8	28,8	28,8	0,39	1,5
Sociale bescherming	2,3	2,6	3,7	3,8	3,7	2,8	3,3	2,8	2,7	2,8	2,9	0,15	5,3
Ziekenhuizen	2,5	0,8	1,4	1,2	1,4	1,5	1,2	1,0	0,9	1,0	1,1	0,09	8,9
Verzekering i.v.m. gezondheid	2,9	4,5	2,9	2,9	2,9	2,9	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	0,07	2,6
Andere verzekeringen	4,8	5,5	1,6	-0,1	1,2	2,3	3,0	3,1	3,1	3,1	3,1	0,02	0,6
Andere diensten, n.e.g.	1,4	1,5	0,4	0,3	0,6	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,5	0,01	1,5
Financiële diensten, n.e.g.	-0,6	3,3	3,5	3,5	3,5	3,5	2,8	2,5	2,5	2,5	2,5	0,00	0,1
Geneeskundige prestaties tandartsen	4,2	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	1,0
Medische en paramedische diensten	2,3	1,1	8,1	8,1	8,1	8,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	2,9
Communicatie	-2,9	-2,8	-0,1	-0,7	0,2	1,4	2,4	4,7	4,4	4,8	4,8	0,32	6,8
Telefoon- en faxtoestellen en -diensten	-3,2	-3,1	-0,2	-0,8	0,1	1,3	2,4	4,7	4,4	4,9	4,8	0,31	6,5
Posterijen	3,1	4,1	3,2	2,9	2,9	2,9	2,8	2,8	2,8	2,8	2,8	0,01	0,2
Huisvestingsdiensten	2,4	3,3	2,7	2,7	2,4	2,2	1,7	1,5	1,6	1,5	1,3	0,32	23,3
Huur	1,4	1,7	1,0	1,0	0,9	0,8	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	0,12	14,5
Huishoudelijke en andere diensten voor de woning	4,3	5,4	4,3	4,4	4,0	3,7	3,3	1,6	2,1	1,6	1,1	0,05	2,5
Andere diensten i.v.m. woning	3,1	3,7	2,0	1,8	1,8	1,5	2,2	2,9	2,5	3,5	2,7	0,04	1,9
Verzekering i.v.m. woning	6,4	3,6	2,4	2,4	2,7	2,4	1,4	1,9	1,4	2,5	1,8	0,04	0,8
Diensten onderhoud, herstelling woning	2,1	2,4	1,6	1,7	1,3	1,2	2,5	2,2	2,4	2,1	2,1	0,03	1,4
Huisvuilophaling	1,4	18,5	12,1	12,1	6,0	6,0	6,0	3,0	6,0	1,5	1,5	0,02	1,0
Riolering	3,4	9,4	10,7	10,4	10,4	10,4	0,5	0,7	0,7	0,7	0,7	0,01	1,1
Vervoerdiensten	2,8	2,8	2,0	2,3	1,7	1,7	1,1	1,0	1,2	1,0	0,9	0,15	12,9
Onderhoud en herstellingen	3,8	3,9	2,2	2,4	2,2	1,5	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	0,10	6,6
Personenvervoer over de weg	0,6	3,1	4,9	5,2	4,9	4,9	3,7	3,1	3,1	3,1	3,1	0,03	1,1
Andere diensten voor privévoertuigen	1,6	1,0	1,0	1,0	1,4	1,0	1,3	1,5	1,5	1,6	1,3	0,03	1,0
Personenvervoer per spoor	1,8	1,7	0,1	0,0	0,0	0,0	0,7	1,1	1,1	1,1	1,1	0,01	1,2
Verzekeringen i.v.m. het vervoer	1,3	1,3	0,5	1,3	-0,3	0,4	0,5	0,2	0,2	0,1	0,2	0,00	1,9
Andere vervoerdiensten	2,8	3,7	2,1	1,9	1,6	1,9	1,3	0,9	0,8	1,0	1,0	0,00	0,2
Personenvervoer door de lucht	6,0	3,8	6,0	6,7	6,9	5,6	1,2	-3,4	-0,2	-4,9	-4,7	-0,03	0,9
Reizen	-1,2	1,5	1,8	2,7	2,7	1,9	2,5	2,0	1,3	3,3	1,3	0,14	6,4
Pakketreizen	1,0	2,5	0,2	0,4	0,6	0,3	1,8	2,6	2,2	3,6	2,0	0,10	4,4
Accommodatie	-2,3	-1,3	4,2	5,2	4,9	4,4	4,0	1,6	0,7	3,7	0,5	0,03	2,0
Diensten	1,9	2,2	2,4	2,4	2,3	2,6	2,3	2,4	2,4	2,5	2,4	2,42	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in het tweede kwartaal 2016 (in procentpunt), ² p.m. gewicht in de groep in 2016 (in %)

Vetgedrukt: gereguleerde diensten in België.

In het tweede kwartaal 2016 werd de grootste bijdrage tot de diensteninflatie geleverd door de categorie vrijetijdsbesteding en lichaamsverzorging met een bijdrage van 0,77 procentpunt. In de beschouwde periode kwam de inflatie uit op 3,0 %, wat een versnelling van het prijsstijgingstempo betekent (2,7 % in het eerste kwartaal 2016). Een restaurant- of cafébezoek werd op jaarbasis gemiddeld 3,2 % duurder. Onder andere na de invoering van de witte kassa, de verhoging van de accijnzen voor alcoholische dranken en de invoering van de suikertaks is de inflatie voor deze categorie sinds maart 2016 merkbaar versneld. Mede door het grote gewicht hebben restaurants en cafés het meeste bijgedragen tot de inflatie van deze categorie. Ook voor culturele diensten diende de consument in het tweede kwartaal 2016 meer te betalen dan in de overeenkomstige periode 2015 (+3,1 %). Voornamelijk popconcerten en festivals zijn op jaarbasis duurder geworden. De versnelling van het prijsstijgingstempo van de productcategorie vrijetijdsbesteding en lichaamsverzorging is voornamelijk het gevolg van een versnelling van het prijsstijgingstempo van de twee categorieën met het grootste gewicht, restaurant- en cafébezoek en culturele diensten.

Dit kwartaal werd de tweede grootste bijdrage tot de diensteninflatie geleverd door de productcategorie overige diensten (0,73 procentpunt). Het prijsstijgingstempo kwam in de beschouwde periode uit op 3,0 %, wat een lichte vertraging betekent ten opzichte van het eerste kwartaal 2016 (3,2 %). Het inflatiepeil voor onderwijs kwam, net als in het voorgaande kwartaal, uit op 28,8 %, na de verhoging van het inschrijvingsgeld voor hogescholen en universiteiten in Vlaanderen in oktober 2015 tot 890 EUR (komende van 619,90 EUR). Sociale bescherming was in het tweede kwartaal 2016 gemiddeld 2,8 % duurder dan in dezelfde periode 2015. Voornamelijk voor crèches diende de consument meer te betalen. De vertraging van de inflatie van overige diensten is veroorzaakt door de vertraging van de inflatie voor sociale bescherming (2,8 % in het tweede kwartaal 2016 tegenover 3,3 % in het eerste kwartaal 2016).

Voor het vierde kwartaal op rij vertoonde de productcategorie communicatie een positieve inflatie. In het tweede kwartaal 2016 betaalde de consument gemiddeld 4,7 % meer dan in de overeenkomstige periode van het jaar voordien. Bundels, dewelke tweederde van het gewicht van de categorie telefoon- en faxdiensten uitmaken, werden op jaarbasis gemiddeld 7,4 % duurder. Telefoongesprekken met een vast toestel waren in het tweede kwartaal 2016 gemiddeld 8,6 % duurder dan in het tweede kwartaal 2015, terwijl mobiele telefoondiensten gemiddeld 1,1 % goedkoper waren. De versnelling van het prijsstijgingstempo van de productcategorie communicatie is dus te wijten aan een versnelling van de inflatie van bundels (7,4 % in het tweede kwartaal 2016 tegenover 4,3 % in het eerste kwartaal 2016).

Op 18 mei 2016 heeft het BIPT de studie 'Nationale vergelijking van de tarieven voor telecommunicatiediensten in België'⁷³ gepubliceerd. Op basis van tarieven, toegepast op 1 maart 2016, vergeleek het BIPT de verschillende operatoren die op de Belgische particuliere markt actief zijn inzake mobiele telefonie, vaste telefonie, vast internet en triple play. De tarieven voor de verschillende profielen werden opgevraagd uit het tariefvergelijkingprogramma van het BIPT, www.bestetarief.be. Uit de vergelijking blijkt bijvoorbeeld dat voor triple play de tarieven voor het profiel 'Gemiddeld hoog verbruik'⁷⁴ schommelen tussen 64,51 EUR en 72,63 EUR per maand, wat een verschil is van 8,12 EUR per maand tussen het goedkoopste en duurste tariefplan (ten opzichte van de vergelijking in 2015 is het prijsverschil voor dit tarief meer dan gehalveerd). Voor mobiele telefonie blijkt dat de tarieven voor het profiel 'Gemiddeld postpaid verbruik met data'⁷⁵ schommelen tussen 8,00 EUR en 24,82 EUR per maand, wat een verschil is van 16,82 EUR per maand tussen het goedkoopste en duurste tariefplan (ten opzichte van verleden jaar is het prijsverschil voor dit tarief toegenomen).

Het prijsstijgingstempo voor de categorie huisvestingsdiensten kwam in het tweede kwartaal 2016 uit op gemiddeld 1,5 %, wat een vertraging betekent ten opzichte van het voorgaande kwartaal (1,7 % in het eerste kwartaal 2016). Door het grote gewicht heeft de subcategorie huishuur het meeste bijgedragen tot de inflatie voor huisvestingsdiensten. De inflatie op jaarbasis voor huishuur kwam in het tweede kwartaal 2016 uit op gemiddeld 1,0 %. De lichte vertraging het prijsstijgingstempo van de productcategorie huisvestingsdiensten is het gevolg van een basiseffect voor de subcategorie huisvuilophaling. In het eerste kwartaal 2016 kwam de inflatie voor huisvuilophaling uit op 6,0 % terwijl die in het tweede kwartaal uitkwam op 3,0 %. De prijsstijging voor huisvuilophaling van mei 2015 in verschillende gemeenten heeft in mei 2016 geen invloed meer gehad op de inflatie van deze categorie.

Het prijsstijgingstempo van vervoerdiensten bleef in het tweede kwartaal 2016 stabiel en kwam gemiddeld uit op 1,0 %. Onderhoud en herstelling heeft het meeste bijgedragen tot de inflatie van deze categorie. Deze diensten werden op jaarbasis gemiddeld 1,5 % duurder. Vliegtuigtickets daarentegen waren in het tweede kwartaal 2016 fors goedkoper dan in dezelfde periode 2015 (-3,4 %), terwijl de inflatie in het voorgaande kwartaal nog positief was op jaarbasis. De consumptieprijzen voor vliegtuigtickets lagen vooral in de maanden mei en juni fors lager dan in dezelfde maanden van 2015.

⁷³ BIPT, 'Nationale vergelijking van de tarieven voor telecommunicatiediensten in België', mei 2016.

⁷⁴ Het profiel 'Gemiddeld hoog verbruik' bestaat uit een deel vaste telefonie (25 oproepen, waarvan 60 % naar vaste lijnen en 40 % naar mobiele nummers), een deel vast internet met een gemiddeld hoog verbruik en een deel televisie.

⁷⁵ Het profiel 'Gemiddeld postpaid verbruik met data' wordt als volgt gedefinieerd: 120 minuten oproepen (waarvan 50 % on-net en 50 % off-net en 50 % tijdens piekuren en 50 % tijdens daluren), 100 sms'en en 50 MB data.

Met 0,14 procentpunt heeft de categorie reizen in het tweede kwartaal 2016 het minste bijgedragen tot de diensteninflatie. Voor reizen diende de consument in de beschouwde periode gemiddeld 2,0 % meer te betalen dan in het tweede kwartaal 2015. Pakketreizen waren in het tweede kwartaal 2016 gemiddeld 2,6 % duurder dan in de overeenkomstige periode van het voorgaande jaar. Binnenlandse reizen stegen op jaarbasis sterker in prijs dan buitenlandse reizen. Voor accommodaties kwam de inflatie op jaarbasis in het tweede kwartaal 2016 uit op 1,6 %. De vertraging van het prijsstijgingstempo van de categorie reizen (2,0 % in het tweede kwartaal 2016 tegenover 2,5 % in het eerste kwartaal 2016) werd veroorzaakt door de subcategorie accommodaties (1,6 % in het tweede kwartaal 2016 tegenover 4,0 %⁷⁶ in het eerste kwartaal 2016).

V.2 Inflatie voor diensten in de voornaamste buurlanden

De diensteninflatie in de buurlanden vertraagde licht in het tweede kwartaal 2016 en kwam uit op gemiddeld 0,9 % (tegenover 1,1 % in eerste kwartaal 2016). De diensteninflatie vertoonde echter een verschillend verloop in de buurlanden, zo steeg het prijsstijgingstempo voor diensten in Frankrijk zeer licht (1,0 % in het tweede kwartaal 2016 en 0,9 % in het eerste kwartaal), terwijl de diensteninflatie in Duitsland en Nederland⁷⁷ vertraagde (respectievelijk van 1,2 % en 1,0 % in het eerste kwartaal 2016 naar 1,0 % en 0,1 % in het tweede kwartaal). De hogere diensteninflatie in België (2,4 % in het tweede kwartaal 2016) zorgde ervoor dat de bijdrage van de diensteninflatie tot het totale inflatieverschil tussen België en de buurlanden in het tweede kwartaal 2016 uitkwam op 0,6 procentpunt in het nadeel van België.⁷⁸

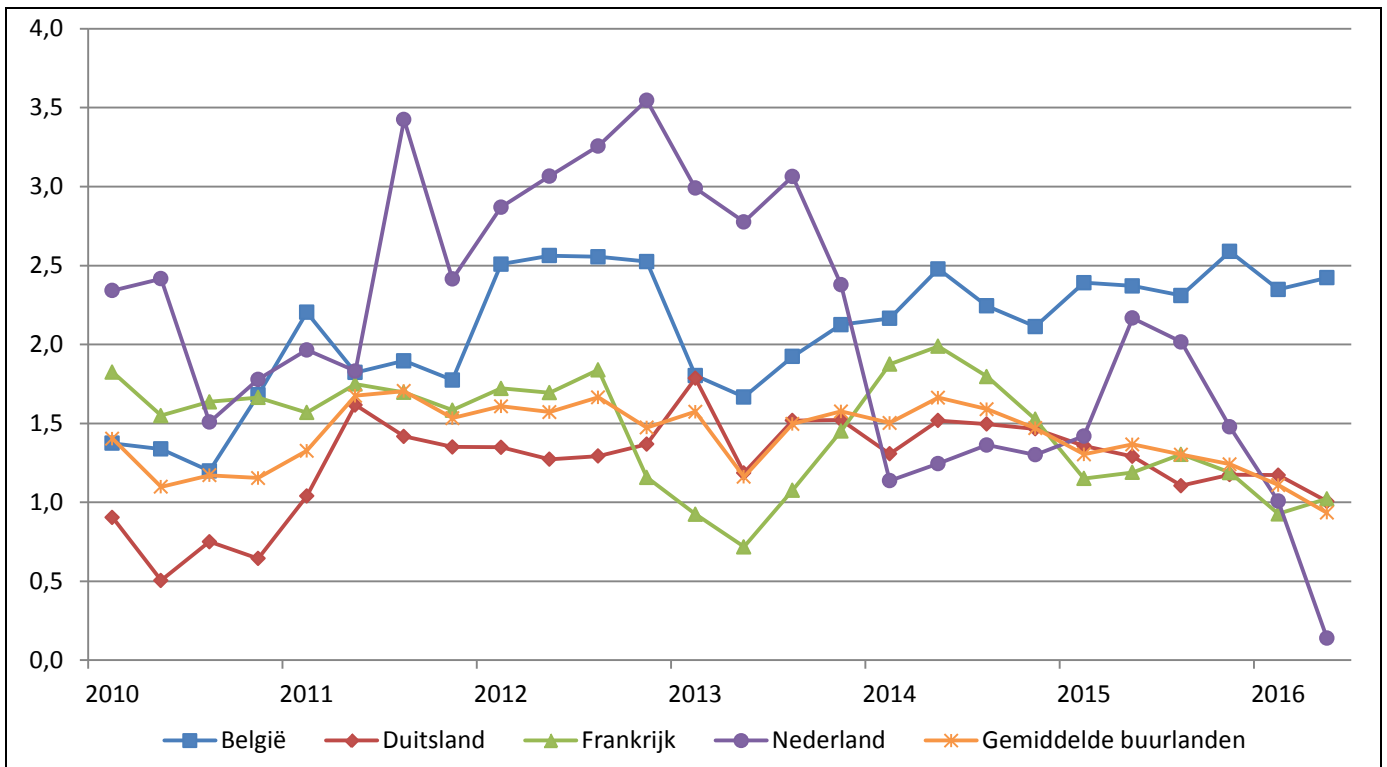
⁷⁶ Deze hogere inflatie was onder andere het gevolg van een kalendereffect. In 2016 viel de paasvakantie deels in maart, terwijl deze in 2015 volledig in april viel.

⁷⁷ De vertraging van de diensteninflatie in Nederland in het tweede kwartaal 2016 werd voornamelijk veroorzaakt door prijsdalingen op jaarbasis voor de volgende subcategorieën: financiële diensten (-10,4 % in het tweede kwartaal 2016 tegenover 2,1 % in het eerste kwartaal, vanaf april betaalden consumenten minder voor betaalpakketten), telefoon- en faxdiensten (-7,7 % in het tweede kwartaal 2016 tegenover -1,5 % in het eerste kwartaal) en pakketreizen (-4,7 % in het tweede kwartaal 2016 tegenover -0,2 % in het eerste kwartaal).

⁷⁸ Bij ongewijzigde indirecte belastingen was de diensteninflatie in het tweede kwartaal 2016 in België, Frankrijk en Duitsland identiek geweest aan de reële diensteninflatie. In Nederland zou de diensteninflatie op 0,3 % uitgekomen zijn.

Grafiek 17. Kwartaalevolutie van de consumptieprijsen voor diensten in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingspercentage)

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

De subcategorieën telefoon- en faxdiensten, onderwijs, restaurant- en cafébezoek en pakketreizen leverden een aanzienlijke bijdrage tot het inflatieverschil voor diensten, ten nadele van België.⁷⁹ De werkelijke woninghuur leverde dan weer de grootste bijdrage aan het inflatieverschil voor diensten ten voordele van ons land, met name omwille van het lagere gewicht van deze categorie in België.

⁷⁹ Voor elk van deze categorieën liet België een hogere inflatie optekenen dan gemiddeld in de buurlanden. Voor telefoon- en faxdiensten kwam dit op 4,7 % tegenover -1,4 % gemiddeld in de buurlanden, voor onderwijs op 28,8 % in België tegenover 1,6 % gemiddeld in de buurlanden en voor restaurant- en cafébezoek op 3,2 % in België tegenover 1,7 % gemiddeld in de buurlanden. Paketreizen waren in België in de tweede kwartaal 2,6 % duurder op jaarbasis terwijl deze gemiddeld in de buurlanden 2,9 % goedkoper waren.

Tabel 12. Inflatie voor diensten en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2016

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht in 2016 (in %)	
	België	Gemiddelde buurlanden				België	Gemiddelde buurlanden
Vrijtijdsbesteding en lichaamsverzorging	3,0	2,0	2,1	1,8	1,9	26,3	20,8
Restaurants en cafés	3,2	1,7	2,1	1,4	1,6	15,2	10,0
Culturele diensten	3,1	1,5	1,8	0,5	3,2	4,8	3,8
Kapsalons en schoonheidsinstituten	2,3	2,0	2,3	1,3	2,5	3,4	2,3
Recreatieve sportdiensten	2,6	1,3	2,9	-0,4	0,8	2,0	2,2
Kantines	0,7	2,2	2,0	2,3	2,7	0,7	1,8
Droogkuis, verstelling en verhuur kledij	2,3	1,6	2,0	1,2	1,9	0,1	0,3
Herstelling audio en videoapparatuur	1,2	2,4	2,0	2,7	1,7	0,0	0,4
Overige diensten	3,0	1,0	1,5	1,2	-1,8	24,4	18,5
Onderwijs	28,8	1,6	1,6	1,6	1,7	1,5	1,7
Sociale bescherming	2,8	1,9	3,6	1,6	-3,4	5,3	4,2
Ziekenhuizen	1,0	1,8	2,3	-0,7	Nb	8,9	1,1
Verzekering i.v.m. gezondheid	2,5	2,5	2,9	2,0	3,0	2,6	3,0
Andere verzekeringen	3,1	2,7	2,5	:	3,3	0,8	0,6
Andere diensten, n.e.g.	0,6	-0,9	-3,7 ⁸⁰	0,2	0,7	1,5	2,1
Financiële diensten, n.e.g.	2,5	-1,0	1,0	2,3	-10,4	0,1	0,9
Geneeskundige prestaties tandartsen	0,0	-0,5	0,2	0,0	-4,8 ⁸¹	1,0	1,5
Medische en paramedische diensten	0,0	0,6	0,3	1,1	0,0	2,9	3,2
Communicatie	4,7	-1,0	-1,1	1,0	-7,4	6,8	7,2
Telefoon- en faxtoestellen en -diensten	4,7	-1,4	-1,7	0,9	-7,7	6,5	6,7
Posterijen	2,8	4,4	4,9	3,8	1,8	0,2	0,5
Huisvestingsdiensten	1,5	1,0	1,1	0,7	2,3	23,3	28,4
Huur	1,0	1,0	1,1	0,3	2,2	14,5	19,8
Huishoudelijke en andere diensten voor de woning	1,6	0,7	0,9	-1,1	4,4	2,5	1,1
Andere diensten i.v.m. woning	2,9	1,3	1,5	0,9	0,1	1,9	1,1
Verzekering i.v.m. woning	1,9	2,4	3,2	2,2	1,1	0,8	1,0
Diensten onderhoud, herstelling woning	2,2	1,7	2,7	1,2	1,1	1,4	2,0
Huisvuilophaling	3,0	0,3	-0,2	1,3	0,4	1,0	1,3
Riolering	0,7	0,6	0,1	1,7	2,2	1,1	1,7
Vervoerdiensten	1,0	0,6	1,5	-0,4	0,9	12,9	16,7
Onderhoud en herstellingen	1,5	1,3	2,3	0,3	2,6	6,6	5,5
Personenvervoer over de weg	3,1	1,1	2,4	0,7	0,8	1,1	0,9
Andere diensten voor privévoertuigen	1,5	0,9	0,8	1,2	0,9	1,0	3,3
Personenvervoer per spoor	1,1	0,1	-0,1	0,0	1,7	1,2	1,8
Verzekering i.v.m. vervoer	0,2	1,9	1,7	2,0	2,9	1,9	1,6
Andere vervoerdiensten	0,9	2,2	1,8	0,2	5,0	0,2	0,2
Personenvervoer door de lucht	-3,3	-4,3	-0,5	-6,2	-3,7	0,9	1,5
Reizen	2,0	-0,7	-1,7	3,9	-0,3	6,4	8,3
Pakketreizen	2,6	-2,9	-2,9	10,5	-4,7	4,4	5,0
Accommodatie	1,6	2,5	1,4	3,0	4,0	2,0	3,3
Diensten	2,4	0,9	1,0	1,0	0,1	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

Nb: Niet beschikbaar

⁸⁰ Sinds 1 juni 2015 moeten huurders in Duitsland geen makelaarsprovisie (Maklerprovision) meer betalen aan de makelaar indien zij geen makelaar hebben ingeschakeld voor het zoeken naar een woning (vb. als zij via internet of zoekertjes in de krant een woning hebben gevonden). Om deze reden kende Duitsland een aanzienlijke jaar-op-jaar prijsafname voor deze categorie.

⁸¹ Per 1 juli 2015 werden de Nederlandse tandartstarieven, vastgesteld door de Nederlandse Zorgautoriteit (NZa), fors verlaagd (met zo'n 5 % voor de meest voorkomende behandelingen zoals tanden trekken of het aanbrengen van vullingen, implantaten werden zelfs 19 % goedkoper).

VI Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in het tweede kwartaal 2016

VI.1 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in België

De inflatie voor niet-energetische industriële goederen bedroeg gemiddeld 1,0 % in het tweede kwartaal 2016, tegenover 1,1 % in het eerste kwartaal 2016. De lichte terugloop van de inflatie is hoofdzakelijk toe te schrijven aan de inflatievertraging voor kleding.

Tabel 13. Recent verloop van de consumptieprijsen voor niet-energetische industriële goederen

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	2013	2014	2015	2015			2016		2016 – II			Bijdrage ¹	Gewicht ²
				II	III	IV	I	II	apr	mei	jun		
Duurzame goederen	-0,1	-0,1	0,2	0,0	0,1	0,8	1,6	1,8	1,8	1,8	1,7	0,59	33,0
Nieuwe auto's	0,3	1,3	1,5	1,4	1,1	2,0	3,5	3,6	3,8	3,8	3,3	0,50	13,6
Meubelen en stoffering	2,0	1,5	0,7	0,6	0,5	0,7	0,8	0,9	0,9	0,9	0,9	0,07	8,5
Motorfietsen en fietsen	1,3	1,9	1,8	1,6	1,9	2,3	2,7	3,1	3,2	3,0	3,0	0,04	1,3
Sieraden, klokken en horloges	3,4	-3,0	3,7	3,9	5,3	5,4	4,2	2,4	3,3	2,4	1,4	0,02	1,0
Grote goederen voor recreatie	1,3	0,7	1,3	1,1	0,5	2,2	2,5	2,8	2,4	2,5	3,5	0,01	0,4
Tapijten en vloerbekleding	1,7	1,0	0,8	0,7	0,8	1,1	1,8	1,9	1,9	1,8	1,9	0,01	0,3
Gegevensverwerkende apparatuur	-8,0	-5,8	-5,2	-6,7	-4,8	-2,0	-1,6	0,2	0,2	0,2	0,2	0,00	1,7
Huishoudapparaten	-0,3	-0,7	-1,5	-1,3	-1,9	-1,0	-0,5	-0,3	-0,7	-0,3	0,1	-0,01	3,9
Foto- en filmmapparatuur	-2,7	-3,5	-3,9	-3,6	-3,4	-4,4	-2,2	-2,9	-3,3	-3,0	-2,3	-0,01	0,4
Audio- en videoapparatuur	-5,1	-5,4	-4,2	-3,8	-3,7	-3,5	-3,0	-2,6	-2,6	-2,5	-2,5	-0,04	2,0
Niet-duurzame goederen	1,1	0,9	0,5	0,3	0,3	0,7	0,8	0,6	0,8	0,6	0,5	0,20	30,5
Niet-duurzame huishoudartikelen	-0,8	-1,0	-0,2	-1,2	0,0	1,5	2,7	2,2	3,0	2,6	1,0	0,08	3,9
Kranten en tijdschriften	6,6	4,6	4,0	4,5	3,6	3,4	2,8	4,1	4,3	4,3	3,7	0,08	2,0
Andere medische producten	0,3	0,7	-0,4	-0,8	-0,4	-0,1	1,1	1,7	2,1	1,7	1,3	0,04	2,4
Allerlei drukwerk en schrijfwaren	3,9	1,8	1,6	1,5	1,8	2,1	2,2	2,2	2,3	2,2	2,1	0,03	1,3
Watervoorziening	2,6	3,3	1,9	1,8	1,8	1,8	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	0,03	1,8
Producten voor huisdieren	0,6	0,7	0,5	-0,5	0,7	1,6	2,5	0,0	-0,2	-1,4	1,6	0,00	2,8
Producten voor onderhoud en herstelling woning	2,9	2,1	0,8	0,8	0,4	0,4	0,2	0,0	0,4	-0,3	0,0	0,00	4,3
Tuinbouw	0,1	1,7	1,7	3,5	0,9	0,8	0,9	0,0	-0,2	-1,4	1,6	0,00	2,8
Geneesmiddelen	-2,3	-2,6	-1,4	-1,5	-1,5	-1,2	-1,3	-1,2	-1,5	-0,9	-1,1	-0,05	4,6
Toestellen en artikelen voor lichaamsverzorging	1,9	1,5	-0,4	-0,7	-0,4	0,0	-0,8	-1,6	-1,7	-1,4	-1,6	-0,07	4,5
Half-duurzame goederen	1,8	0,2	0,5	0,3	0,6	0,3	0,9	0,5	0,5	0,5	0,6	0,19	36,5
Kleding	2,7	0,1	0,3	0,4	0,0	0,1	1,2	0,3	0,3	0,4	0,3	0,05	16,6
Vaat-, glaswerk en huishoudartikelen	2,1	1,7	0,8	0,6	0,8	0,7	1,1	1,7	1,6	1,7	1,8	0,03	1,9
Huishoudtextiel	2,1	1,1	1,6	1,4	1,6	1,4	1,2	1,3	1,3	1,3	1,2	0,03	2,6
Schoeisel	0,8	1,2	1,2	1,1	1,4	0,7	0,3	0,8	0,8	0,8	0,8	0,03	3,6
Andere artikelen voor persoonlijk gebruik	1,0	0,7	0,4	0,0	0,3	1,1	1,8	2,4	2,4	2,4	2,5	0,03	1,1
Boeken	0,6	1,2	0,9	2,1	2,1	0,5	1,8	1,2	-0,2	1,7	2,1	0,02	1,9
Gereedschap voor huis en tuin	1,0	0,5	0,5	0,4	0,5	0,8	0,8	0,8	0,6	0,8	0,9	0,02	2,6
Andere kleding artikelen	2,5	1,0	1,2	1,0	1,4	1,3	1,4	1,6	1,7	1,7	1,5	0,01	0,9
Sport, kampeer en recreatieartikelen	-0,2	0,3	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,1	0,5	0,4	0,5	0,7	0,00	0,6
Kledingstoffen	-1,2	-1,8	0,6	0,3	0,7	0,5	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,00	0,2
Speelgoed en hobbyartikelen	0,5	0,4	0,1	0,2	0,2	-0,2	-0,2	-0,4	-0,2	-0,5	-0,5	-0,01	2,0
Delen en toebehoren	-0,2	-0,5	-1,2	-1,1	-1,3	-1,6	-1,6	-0,9	-1,6	-0,9	-0,3	-0,02	1,6
Dragers opname beeld en geluid	-0,6	-1,9	-3,6	-5,4	-3,7	1,1	2,3	-0,4	4,1	-2,2	-3,0	-0,02	1,1
Niet-energetische industriële goederen	1,0	0,3	0,5	0,2	0,5	0,6	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9	0,98	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

¹ Bijdrage tot de inflatie van de groep in het tweede kwartaal 2016 (in procentpunt), ² p.m. gewicht in de groep in 2016 (in %)

Met een gewicht van 27,6 % in de consumptiekorf droeg deze productgroep 0,3 procentpunt bij tot de totale inflatie tijdens het beschouwde kwartaal.

De bijzonder heterogene groep van de niet-energetische industriële goederen kan worden onderverdeeld in half-duurzame goederen (zoals kleding en schoeisel), duurzame goederen (zoals meubelen en nieuwe voertuigen) en niet-duurzame goederen (zoals producten voor lichaamsverzorging en geneesmiddelen).

De inflatievertraging voor niet-energetische industriële goederen tussen het eerste en tweede kwartaal 2016 wordt vooral verklaard door de daling van de inflatie voor half-duurzame goederen (van 0,9 % naar 0,5 %) en voor niet-duurzame goederen (van 0,8 % naar 0,6 %). De inflatie voor duurzame goederen droeg 0,6 procentpunt bij tot de inflatie van de niet-energetische industriële goederen. De inflatie van de half-duurzame goederen en niet-duurzame goederen had een impact van 0,2 procentpunt op de inflatie van de niet-energetische industriële goederen.

De inflatie voor duurzame goederen steeg licht tijdens het beschouwde kwartaal. De consument moest gemiddeld 1,8 % meer betalen voor duurzame goederen (tegenover nog 0,1 % in het derde kwartaal 2015). Auto's en, in mindere mate, meubelen voedden tijdens het beschouwde kwartaal de inflatie voor duurzame goederen met respectievelijk 3,6 %⁸² en 0,9 %. Audio- en videoapparatuur (zoals kleurentelevisies), gegevensverwerkende apparatuur (zoals printers en GPS-toestellen) en foto- en filmapparatuur (o.a. digitale fototoestellen) hadden daarentegen geen of een negatieve impact op de inflatie voor duurzame goederen. De inflatieversnelling voor duurzame goederen is voornamelijk terug te voeren op de prijsontwikkeling van gegevensverwerkende apparatuur (van -1,6 % naar 0,2%) en voor audio- en videoapparatuur (van -3,0 % naar -2,6 %).

De prijzen van half-duurzame goederen namen dit kwartaal gemiddeld met 0,5 % toe. Kleding, waarvoor de prijzen tijdens het tweede kwartaal 2016 met 0,3 % stegen, leverde de grootste bijdrage tot de inflatie van de half-duurzame goederen. De bijdrage van dragers voor opname van beeld of geluid (zoals geheugenkaarten) en van onderdelen (zoals autobanden) was negatief (door een negatieve inflatie van respectievelijk 0,4 % en 0,9 % gedurende het beschouwde kwartaal). De inflatievertraging voor half-duurzame goederen vloeit vooral voort uit de evolutie van de inflatie voor kleding (van 1,2 % tot 0,3 %). Bij gelijke kortingen voor kleding als in januari 2015, zou de inflatie voor kleding tijdens het eerste kwartaal 2016 0,1 % hebben bedragen (in plaats van 1,2 %) en bijgevolg meer in overeenstemming zijn geweest met de inflatie in het beschouwde kwartaal.

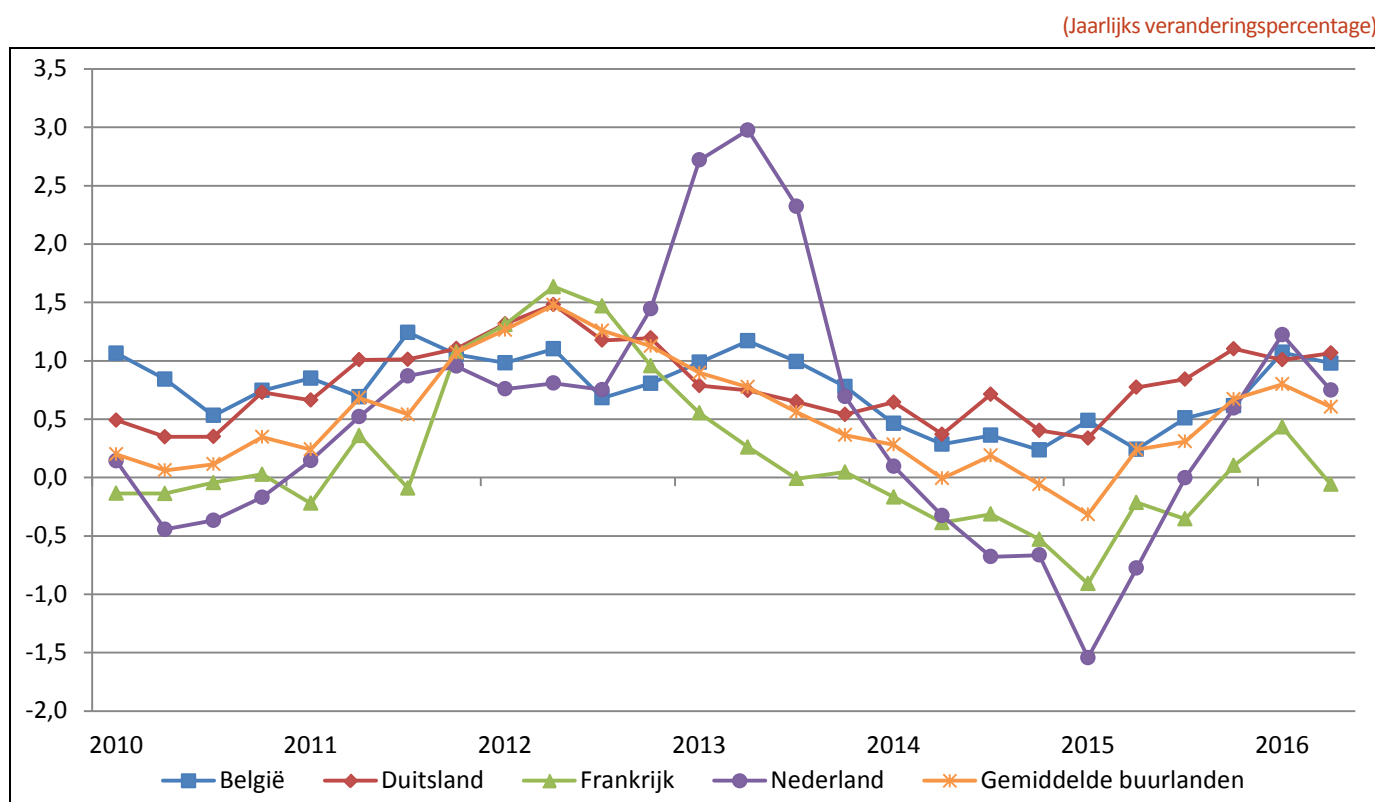
Voor niet-duurzame goederen werd een inflatievertraging opgetekend (0,6 % tegenover 0,8 % in het eerste kwartaal 2016). Tijdens het beschouwde kwartaal leverden niet-duurzame huishoudartikelen en kranten en tijdschriften, maar ook producten voor huisdieren, de grootste bijdrage tot de inflatie voor niet-duurzame goederen. Voor kranten en tijdschriften klom de inflatie zelfs tot 4,1 %. Omgekeerd hebben producten voor lichaamsverzorging en geneesmiddelen de inflatie voor niet-duurzame goederen neerwaarts beïnvloed, met een negatieve inflatie van respectievelijk -1,6 % en -1,2 %. De lichte inflatievertraging voor niet-duurzame goederen wordt overwegend verklaard door de inflatie van niet-duurzame huishoudartikelen (van 2,7 % tot 2,2 %) en van toestellen en producten voor lichaamsverzorging (van -0,8 % tot -1,6 %).

⁸² De inflatiestijging bij de personenwagens vanaf het vierde kwartaal 2015 werd enerzijds veroorzaakt door de overschakeling op uitstootnorm E6 vanaf november 2015 en anderzijds door het optrekken van de belasting op inverterstelling in Vlaanderen in januari 2016.

VI.2 Inflatie voor niet-energetische industriële goederen in de voornaamste buurlanden

In het tweede kwartaal 2016 bedroeg de inflatie voor industriële producten gemiddeld 0,6 % in onze buurlanden (tegen 0,8 % in het eerste kwartaal 2016).⁸³ De inflatie in België bereikte 1,0 % en was dus hoger. De niet-energetische industriële goederen hadden een bijdrage van 0,1 procentpunt tot het inflatieverschil ten nadele van ons land. De inflatie voor niet-energetische industriële goederen vertraagde aanzienlijk in Nederland (van 1,2 % in het eerste kwartaal 2016 tot 0,7 % in het tweede kwartaal 2016⁸⁴). Ze is zelfs negatief geworden in Frankrijk (van 0,4 % tot -0,1 %), maar bleef stabiel in Duitsland (van 1,0 % tot 1,1 %).

Grafiek 18. Kwartaalevolutie van de consumtieprijsen voor niet-energetische industriële goederen in België en in de voornaamste buurlanden

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

In het tweede kwartaal 2016 leverden auto's de grootste bijdrage tot het inflatieverschil ten nadele van ons land voor niet-energetische industriële goederen. De auto's kostten op jaarbasis 3,6 % duurder in België terwijl de consument gemiddeld 0,6 % meer betaalde in onze buurlanden tussen het tweede kwartaal 2015 en het tweede kwartaal 2016. Farmaceutische producten leverden een bijdrage ten voordele van ons land tot het inflatieverschil. Dit kwartaal bedroeg de inflatie voor deze productcategorie 0,4 % in onze buurlanden en -1,2 % in België.

⁸³ Bij ongewijzigde indirecte belastingen zou de inflatie voor niet-energetische industriële producten in het tweede kwartaal 2016 0,9 % hebben bedragen in België en 0,0 % in Frankrijk. Ze zou identiek zijn geweest aan de reële inflatie in Duitsland en Nederland. In België wordt deze lagere inflatie bij ongewijzigde belastingen verklaard door de auto's.

⁸⁴ Die vertraging van de inflatie in Nederland is onder meer toe te schrijven aan de inflatie voor kleding (van 0,8 % tot -0,3 %), schoenen (van -0,8 % tot -1,4 %), audio- en videoapparatuur (van 7,7 % tot -3,3 %) en foto- en filmapparatuur (van 3,4 % tot -4,3 %).

Tabel 14. Inflatie voor niet-energetische industriële goederen en voornaamste categorieën in België en in de voornaamste buurlanden in het tweede kwartaal 2016

(Jaarlijks veranderingspercentage, tenzij anders vermeld)

	België	Gemiddelde buurlanden	Duitsland	Frankrijk	Nederland	Gewicht 2016 (in %)	
						België	Gemiddelde buurlanden
Duurzame goederen	1,8	0,5	1,3	-0,5	0,7	33,0	33,4
Nieuwe auto's	3,6	0,6	1,1	-0,3	1,8	13,6	13,3
Meubelen en stoffering	0,9	0,8	1,1	-0,3	2,4	8,5	6,8
Motorfietsen en fietsen	3,1	2,1	2,7	0,5	2,7	1,3	1,3
Sieraden, klokken en horloges	2,4	2,7	5,0	1,3	-0,5	1,0	2,0
Grote goederen voor recreatie	2,8	2,0	1,5	2,0	3,5	0,4	1,3
Tapijten en vloerbekleding	1,9	2,1	4,6	1,4	-3,6	0,3	0,8
Gegevensverwerkende apparatuur	0,2	0,8	4,3	-3,7	-1,5	1,7	2,1
Huishoudapparaten	-0,3	-0,6	-0,1	-1,5	0,1	3,9	3,5
Foto- en filmapparatuur	-2,9	-1,1	2,3	-6,3	-4,3	0,4	0,6
Audio- en videoapparatuur	-2,9	-1,1	2,3	-6,3	-4,3	2,0	1,8
Niet-duurzame goederen	0,6	0,6	1,1	-0,1	0,4	30,5	31,0
Niet-duurzame huishoudartikelen	2,2	-0,1	-0,4	0,0	0,4	3,9	2,7
Kranten en tijdschriften	4,1	4,4	4,2	4,3	5,9	2,0	2,6
Andere medische producten	1,7	0,1	1,3	-1,0	-6,5	2,4	3,6
Allerlei drukwerk en schrijfwaren	2,2	1,9	2,2	1,3	2,9	1,3	1,4
Watervoorziening	1,5	1,1	2,0	0,2	-3,3	1,8	2,5
Producten voor huisdieren	2,1	0,1	-0,1	0,5	-0,3	2,8	2,7
Producten voor onderhoud en herstelling woning	0,0	0,8	0,9	0,8	0,5	4,3	1,4
Tuinbouw	0,0	1,5	1,2	1,6	2,4	2,8	2,7
Geneesmiddelen	-1,2	0,4	2,6	-3,0	2,3	4,6	4,7
Toestellen en artikelen voor lichaamsverzorging	-1,6	-0,9	-1,8	-0,6	0,7	4,5	6,6
Half-duurzame goederen	0,5	0,6	0,8	0,4	1,0	36,5	35,6
Kleding	0,3	0,4	0,7	0,1	-0,3	16,6	13,6
Vaat-, glaswerk en huishoudartikelen	1,7	0,6	0,8	0,8	-0,8	1,9	2,2
Huishoudtextiel	1,3	1,9	1,9	1,5	3,0	2,6	1,6
Schoeisel	0,8	0,9	1,7	0,0	-1,4	3,6	3,8
Andere artikelen voor persoonlijk gebruik	2,4	1,9	1,8	1,6	4,4	1,1	1,4
Boeken	1,2	1,4	0,8	-0,3	11,9	1,9	2,1
Gereedschap voor huis en tuin	0,8	-0,4	-0,7	0,3	-1,8	2,6	2,1
Andere kleding artikelen	1,6	2,5	3,9	1,6	4,3	0,9	1,0
Sport-, kampeer- en recreatieartikelen	0,5	1,5	0,3	1,2	6,0	0,6	1,7
Kledingstoffen	0,2	7,9	8,2	Nb	Nb	0,2	0,2
Speelgoed en hobbyartikelen	-0,4	-0,2	-0,5	-1,6	3,6	2,0	2,4
Delen en toebehoren	-0,9	0,6	0,7	0,4	-0,7	1,6	2,5
Dragers opname beeld en geluid	-0,4	-1,4	0,7	-3,0	-6,6	1,1	0,9
Niet-energetische industriële goederen	1,0	0,6	1,1	-0,1	0,7	100,0	100,0

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

Nb: Niet beschikbaar

VII Marktwerving van industriële sectoren

In welke sectoren van de Belgische economie is er een hoger risico op marktfalen? Deze vraag wordt ieder jaar door het Prijzenobservatorium onderzocht in zijn horizontale screening van sectoren⁸⁵. Deze screening heeft als doel de verschillende sectoren te analyseren aan de hand van negen indicatoren, die betrekking hebben op diverse aspecten van de marktwerving zoals concentratie, toetredingsdrempels, de stabiliteit van marktaandelen en winstmarges. De geanalyseerde sectoren worden gerangschikt volgens een samengestelde indicator, die de verschillende individuele indicatoren omvat⁸⁶.

Dit artikel heeft als doel een alternatieve benadering te ontwikkelen door de methodologie van de beslissingsboom toe te passen op de indicatoren voor de industriële sectoren van de screening 2015 van het Prijzenobservatorium. Deze methodologie wordt beschreven in *A decision Tree as a Quick Scan for Effective Market Functioning* (Cheung, Coucke en Neicu)⁸⁷. Terwijl de samengestelde indicator van de horizontale screening namelijk toelaat om de informatie uit verschillende indicatoren samen te vatten en de sectoren te rangschikken, maakt deze alternatieve benadering het mogelijk om de verkregen resultaten verder aan te vullen door de interacties tussen de indicatoren te analyseren en door een reeks economische vragen te stellen die erop gericht zijn om een sector in de lijst van de mogelijk problematische sectoren op te nemen of van deze lijst te schrappen.

Deze beslissingsboom is opgebouwd uit verschillende opeenvolgende selectiecriteria. De sectoren met een hoger risico op marktfalen op basis van een bepaald selectie criterium worden dan doorverwezen naar het selectie criterium van de volgende stap van de beslissingsboom. Er worden vijf opeenvolgende analysecriteria toegepast⁸⁸:

- **Potentiële concurrentie:** hoe lager de toetredingsdrempels en hoe meer effectieve toetredingen of uittredingen, hoe sterker de potentiële concurrentie. Het criterium 'potentiële concurrentie' heeft als doel te meten hoe gemakkelijk het is voor nieuwe ondernemingen om tot de markt toe te treden en op die manier de concurrentie te versterken.
- **Buitenlandse concurrentie:** dit criterium houdt rekening met de geografische dimensie van de relevante markt. De marktwerving analyseren van een sector die het hoofd moet bieden aan sterke concurrentie vanuit het buitenland, kan slechts gebeuren op een globaler niveau dan het Belgische.
- **Concentratie:** dit criterium heeft betrekking op de aanwezigheid van dominante marktspelers. Ondanks het complexe verband tussen concentratiegraad en marktmacht, wordt er algemeen aangenomen dat een sterke marktmacht samengaat met een hogere concentratie van ondernemingen. Dit kan resulteren in minder gunstige omstandigheden voor de concurrentie.
- **Winstmarge:** deze marge wordt meestal beschouwd als een indicator van de marktmacht: hoe hoger de winstmarge, hoe meer de marktsituatie verschilt van volkomen concurrentie. Met andere woorden kan een hoge winstmarge wijzen op een mogelijk verstoorde markt, zeker als ondanks hoge winstmarges nieuwkomers op de markt uitblijven.
- **Stabiliteit:** een grote mate van stabiliteit van jaar tot jaar in de verdeling van marktaandelen binnen een bepaalde sector kan een teken zijn van mogelijke concurrentieproblemen of van samenwerkingsafspraken tussen ondernemingen.

⁸⁵ Voor meer informatie over de methodologie en resultaten: zie de publicatie over de screening 2015: http://economie.fgov.be/nl/modules/publications/statistiques/economie/marche_en_belgique_screening_2015.jsp

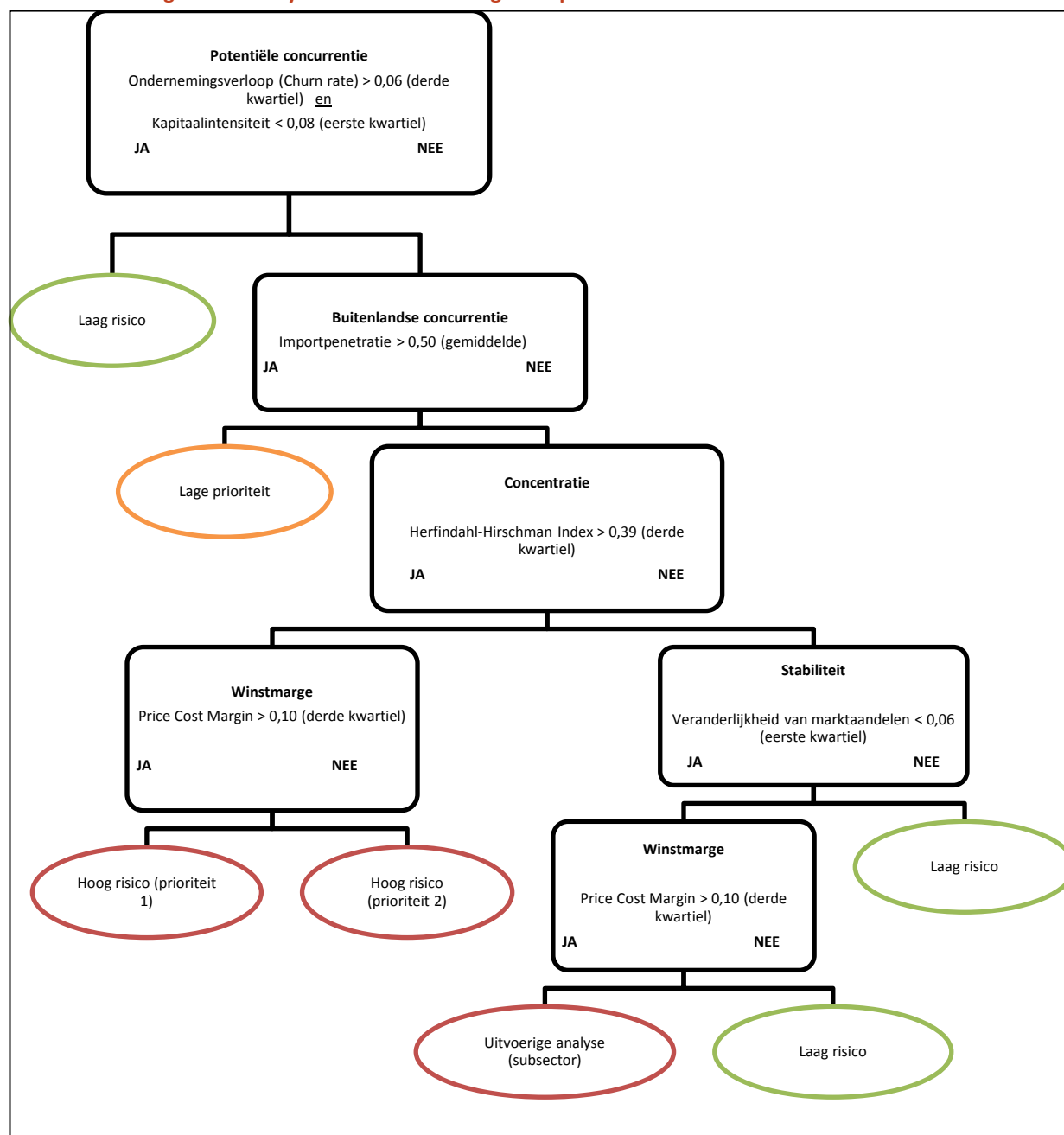
⁸⁶ De verschillende indicatoren worden genormaliseerd tussen 0 en 1 op basis van de 'min-max'-methode. De samengestelde indicator is het gemiddelde van de genormaliseerde indicatoren.

⁸⁷ <https://lirias.kuleuven.be/bitstream/123456789/409352/1/11HRP06.pdf>

⁸⁸ De indicatoren die werden gebruikt om deze analysecriteria te evalueren worden uitvoerig beschreven in bijlage nr. 3.

Het gebruik van deze analysecriteria maakt het mogelijk de lijst van de sectoren te verfijnen die een grondigere analyse vereisen. Deze beslissingsboom brengt drie groepen van marktsectoren van de Belgische economie naar voren die bijzondere aandacht van de overheid verdienen (zie schema hieronder)⁸⁹.

Tabel 1. Beslissingsboom: analysecriteria en beslissingsdrempels⁹⁰

Interpretatie: de linkse takken (JA) vertegenwoordigen de waarden die aan de beslissingsdrempel voldoen, terwijl de rechtse takken (NEE) wijzen op lage waarden die niet aan de beslissingsdrempel van het analysecriterium voldoen.

⁸⁹ Naast deze drie groepen maakt de beslissingsboom het ook mogelijk sectoren te identificeren met weinig potentiële concurrentie, maar waarvan de geografische omvang van de relevante markt die van België overschrijdt. Voor deze sectoren zou het beter zijn analyses van de Europese markt uit te voeren. Deze sectoren komen echter niet in bod in dit artikel maar kunnen nader worden geanalyseerd in een andere publicatie.

⁹⁰ De beslissingsdrempels zijn gebaseerd op de verdeling (eerste kwartiel, derde kwartiel of gemiddelde) van de verschillende indicatoren voor de 240 geanalyseerde industriële sectoren.

Dit analyse-instrument wordt toegepast op de 240 industriële sectoren⁹¹ (afgebakend op basis van de NACE-nomenclatuur), die in de screening 2015⁹² werden geanalyseerd (met 2013 als referentiejaar voor de verschillende indicatoren). De drie risicogroepen bestaan uit verschillende sectoren: zes sectoren worden ingedeeld bij groep 1 (hoog risico, prioriteit 1), 17 bij groep 2 (hoog risico, prioriteit 2) en drie bij groep 3 (verdere analyse nodig om de relevante markt te bepalen).

Groep 1: Hoog risico (prioriteit 1)

Deze groep omvat de problematische sectoren op basis van de eerste vier analysecriteria, namelijk de sectoren met een lage potentiële concurrentie, een lage buitenlandse concurrentie, een hoog concentratieniveau en een hoge winstmarge.

Na toepassing van de beslissingsboom worden de volgende sectoren bij deze groep ingedeeld:

- Vervaardiging van suiker (NACE 1081)
- Vervaardiging van frisdranken; productie van mineraalwater en ander gebotteld water (NACE 1107)
- Vervaardiging van industriële gassen (NACE 2011)
- Vervaardiging van bakstenen (NACE 23321)
- Vervaardiging van artikelen van gips voor de bouw (NACE 2362)
- Vervaardiging van producten van vezelcement (NACE 2365)

Al deze sectoren maken ook deel uit van de lijst van sectoren die naar voren werden gebracht in de horizontale screening.

Groep 2: Hoog risico (prioriteit 2)

Deze groep omvat de problematische sectoren op basis van de eerste drie analysecriteria, maar met een lage waarde voor het vierde criterium. Het gaat om de sectoren met een lage potentiële concurrentie, een lage buitenlandse concurrentie, een hoog concentratieniveau, maar met een lage waarde voor de winstmarge-indicator.

De industriële sectoren die tot deze groep behoren zijn:

- Vervaardiging van margarine en andere spijsvetten (NACE 1042)
- Vervaardiging van macaroni, noedels, koeskoes en dergelijke deegwaren (NACE 1073)
- Vervaardiging van cider en van andere vruchtenwijnen (NACE 1103)
- Vervaardiging van fineer en van panelen op basis van hout (NACE 1621)
- Vervaardiging van huishoudelijke en sanitaire papierwaren (NACE 1722)
- Vervaardiging van kantoorbenodigdheden van papier (NACE 1723)
- Vervaardiging van geraffineerde aardolieproducten (NACE 1920)
- Vervaardiging van vlakglas (NACE 2311)
- Vervaardiging van dakpannen, tegels en andere producten voor de bouw van gebakken klei (NACE 23322)

⁹¹ Dienstensectoren zullen nader worden geanalyseerd in een andere publicatie.

⁹² Net zoals voor de screening 2015 werd een selectie gemaakt om alleen die sectoren te weerhouden met een marktgerichte activiteit. Voor meer details betreffende deze selectie, zie p. 8 tot 10 van de [screening 2015](#).

- Vervaardiging van kalk en gips (NACE 2352)
- Productie van lood, zink en tin (NACE 2443)
- Reparatie van elektronische en optische apparatuur (NACE 3313)
- Productie van elektriciteit (NACE 3511)
- Productie van gas (NACE 3521)
- Handel in gas via leidingen (NACE 3523)
- Productie en distributie van stoom en gekoelde lucht (NACE 3530)
- Sloop van wrakken (NACE 3831)

Groep 3: Verdere analyse nodig om de relevante markt te bepalen (subsector)

Bij de sectoren met een lage potentiële concurrentie en een lage buitenlandse concurrentie, maar met een laag concentratieniveau, is soms een grondiger analyse nodig om te bepalen of er al dan niet sprake is van risico's op marktfalen. Het gaat om de sectoren met een grote mate van stabiliteit van marktaandelen en een hoge waarde voor de winstmarge-indicator. Deze sectoren kunnen namelijk bestaan uit verschillende subsectoren waar de concurrentie beperkt kan zijn.

Deze groep bestaat uit de volgende drie sectoren:

- Vervaardiging van bier (NACE 1105)
- Krantendrukkerijen (NACE 1811)
- Vervaardiging van mortel (NACE 2364)

De resultaten komen redelijk sterkovereen met deze van de screening 2015. Van de 26 sectoren die naar voren werden gebracht door de beslissingsboom, zijn er 17 opgenomen in de lijst van de sectoren met een hoog risico op marktfalen (opgesteld in het kader van de screening 2015).

Deze beslissingsboom is een alternatieve benadering ter aanvulling van de resultaten van de screening 2015. In tegenstelling tot de screening worden de sectoren met een hoge internationale openheid niet nader onderzocht. Bovendien maakt de beslissingsboom het mogelijk de interacties tussen de verschillende indicatoren meer in detail te analyseren. Er wordt met name de nadruk gelegd op de sectoren met zowel een hoge concentratie of een grote mate van stabiliteit als een hoge winstmarge.

Net zoals voor de horizontale screening is het van belang om erop te wijzen dat de resultaten geen definitieve beoordeling vormen maar dienen te worden beschouwd als een eerste stap in de marktanalyse. Met deze beslissingsboom kan het Prijzenobservatorium de lijst van de sectoren verfijnen en aanvullen die een grondigere analyse vereisen. Naast het Prijzenobservatorium kunnen ook de Belgische Mededingingsautoriteit en andere openbare instellingen deze resultaten gebruiken als bron van informatie over de marktstructuur en -dynamiek.

Lijst van afkortingen

AD Statistiek-Statistics Belgium	Algemene Directie Statistiek van de FOD Economie
BRUGEL	Brusselse regulator voor energie (BRUssel Gas Elektriciteit)
Btw	Belasting op toegevoegde waarde
CPI	Consumptieprijsindex
CREG	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
CSPE	Contribution au Service Public de l'Électricité (France)
CWaPE	Commission wallonne pour l'Energie
EC	Europese Commissie
EU	Europese Unie
EUR	Euro
Eurostat	Statistical Office of the European Commission
FOD Economie	Federale Overheidsdienst Economie, K.M.O., Middenstand en Energie
GICP	Geharmoniseerde index der consumptieprijzen
IEA	International Energy Agency
IMF	Internationaal Monetair Fonds
INR	Instituut voor de nationale rekeningen
Insee	Institut national de la statistique et des études économiques (Frankrijk)
K1	Eerste kwartaal
K2	Tweede kwartaal
K3	Derde kwartaal
K4	Vierde kwartaal
KB	Koninklijk Besluit
kWh	Kilowattuur
NACE	Economische activiteitennomenclatuur in de Europese Gemeenschap
NBB	Nationale Bank van België
NCPI	Nationale consumptieprijsindex
NZa	Nederlandse Zorgautoriteit (Nederland)
USD	United States dollar
USDA	United States Department of Agriculture
VREG	Vlaamse regulator van de elektriciteits- en gasmarkt

Wmo

Wet maatschappelijke ondersteuning (Nederland)

Bijlagen

Bijlage 1. Overzicht van de prijsbewegingen van producten en diensten tussen het tweede kwartaal 2015 en 2016

(Rangschikking in dalende volgorde van prijsstijging)

Benaming	Inflatie in %
Verse of gekoelde zeevruchten	50,8
Elektriciteit	40,6
Universiteit: inschrijvings- & examengeld	29,2
Hogeschool: inschrijvings- & examengeld	28,6
Aardappelen	19,7
Gedistilleerde dranken en likeuren	19,6
Verse halfvolle melk	17,4
Verse volle melk	16,1
Maandabonnement	14,0
Wijn op basis van druiven	12,7
Popconcerten	11,6
Alcoholische frisdranken	11,0
Olijfolie	10,4
Voetbalwedstrijd eerste klasse (nationaal)	10,2
Andere tabakswaaren	10,1
Telefoongesprekken via toestel	8,6
Verrijkte wijnen	7,9
Verse of gekoelde vis	7,8
Babysit dienst	7,3
Cacao	6,9
Gedroogd fruit	6,6
Andere voedingsmid. n.e.g.	6,4
Andere prod. o.b.v. granen	6,3
Festivals	5,8
Afdrukken digitale foto's (internet)	5,7
Dagbladen	5,7
Thee	5,6
Peutertuinen	5,4
Inktpatroon	5,3
Elektrische radiator	5,1
Eieren	5,1
Candybar (automaat)	5,0
Chinese dagschotel	4,7
Rolmeter	4,6
Voetbalwedstrijd eerste provinciale	4,6
Kinderfiets	4,6
Spaghetti (maaltijd)	4,5
Lam- en geitenvlees	4,4
Diepgevroren zeevruchten	4,3
Wijn op basis van ander fruit	4,3
Ander alcoholhoudend bier	4,2
Sigaretten	4,2
Vol-au-vent	4,1

Benaming	Inflatie in %
Balpen	4,1
Weekend aan zee	4,0
Andere eetbare oliën	3,9
Limonades	3,8
Nieuwe wagens (BIV inbegrepen)	3,6
Pepersteak	3,6
Salade niçoise	3,5
Steak tartare	3,4
Tandenborstel (elektrisch)	3,3
Dagmenu	3,3
Vervangen van uurwerkbatteij	3,3
Pilsbier	3,2
Scooter	3,2
Colalimonade	3,2
Damesfiets	3,1
Espressokoffie	3,1
Speciaal bier	3,1
Koffiepadmachine	3,1
Pizza	3,1
Familiale verzekering Burgerlijke Aansprakelijkheid	3,1
Mineraalwater	3,1
Buitenlanse reizen (GICP)	3,0
Pilsbier	3,0
Diepgevroren vis	3,0
Droogkuis van kostuum	3,0
Weekend in de Ardennen	3,0
Uurtarief reparatie verwarmingsinstallatie	3,0
Vloeibare meststof	2,9
Wassen van hemd	2,9
Biljet	2,9
Schoorsteenvegen	2,8
Briefport	2,8
Internetabonnement	2,8
Tijdschriften	2,7
Snoeischaar	2,7
Stof voor overgordijnen	2,6
Huisvuilophaling	2,6
Ficus	2,6
Kleuring	2,6
Reiskoffer	2,5
Veearts: raadpleging	2,5
Watergolf	2,5
Sauzen en specerijen	2,5

Benaming	Inflatie in %
Bijdrage ziekteverzekering	2,5
Bustehouder	2,5
Rijst	2,5
Eénpersoonskamer-gewone rechthebbende	2,5
Vasttaapijt	2,5
Gouden trouwring	2,5
Hotelkamer	2,5
Bankdiensten	2,5
Kop en schoteltje	2,4
Elektrische koffiezet	2,4
Spathiphyllum	2,4
Andere bakkerijproducten	2,4
Mineraalwater	2,3
Naaigaren	2,3
Smeermiddelen	2,3
Begrafenisondernemingen	2,3
Fruitconserven	2,3
Hemd	2,3
Azalea	2,3
Permanent	2,3
Onderhoud van centrale verwarming	2,2
Verzolen van schoenen	2,2
Sappen	2,2
Autokeuring	2,2
Stuk belegd stokbrood	2,2
Elektrisch scheerapparaat	2,2
Ruitenwisser	2,2
Chips	2,1
Portefeuille	2,1
Kinderzitje	2,1
Zakje friet	2,1
Elektrische boormachine	2,1
Torische brilglazen	2,1
Braadpan	2,1
Blu-ray-speler	2,1
Slip	2,1
Kant-en-klare maaltijden	2,0
Steakmes	2,0
Geconc.melk,melk in poeder	2,0
Huur van garage	2,0
Schouwburgabonnement	2,0
Vleessnack	2,0
Uurtarief garagist	2,0
Jaarlijkse schooltreinkaart 20 km	2,0
Blu-ray disk	1,9
Brandverzekering	1,9
Gebakken tong of forel	1,9
Uurtarief schilder	1,8
Bioscoop	1,8
Hometrainer	1,8

Benaming	Inflatie in %
Polsuurwerk	1,7
Haarsnit	1,7
Vuurvaste schotel	1,7
Kalanchoe	1,7
Rusthuizen	1,7
Chocolade	1,7
Uurtarief elektricien	1,7
Crematie	1,7
Slip	1,6
Boeken	1,6
Tablet	1,6
Ander vlees	1,6
Vervangen van remblokjes	1,6
Lage lederen veterschoenen	1,6
Gordijnstof	1,6
Pizza en quiche	1,6
Huishoudvuilnisbak	1,6
And. verduurz. of bewerkte op vis en zee	1,6
Condooms	1,5
Schrijnwerker:plaatsing parket	1,5
Emailverf	1,5
Margarine en andere plantaardige vetten	1,5
Elektrische frituurketel	1,5
Zakdoek in katoen (H)	1,5
Hoeslaken	1,5
Andere vleesbereidingen	1,5
Siroop, honing en confituur	1,5
Frisdrank (automaat)	1,4
Biljet 45 km	1,4
Sociale huur	1,4
Uurtarief loodgieter	1,4
Balklamp halogeen	1,4
Camping	1,4
Yoghurt	1,4
Schrift met losse bladen	1,4
Lage lederen schoenen	1,3
Maandtreinkaart 20 km	1,3
Kostprijs internaat	1,3
Strijkijzer met stoomgenerator	1,3
Jaarlijks schoolabonnement	1,3
Kousenbroek	1,2
Brood en broodjes	1,2
Bottines	1,1
Zwembad	1,1
Babyvoeding	1,1
Gedr., ger. of gez. vis en zeevruchten	1,1
Microgolfoven	1,1
Strijkplank	1,1
T-shirt	1,0
Olieverversen	1,0

Benaming	Inflatie in %
Stadsbroek	1,0
Tulpenbollen	1,0
Verhuisdiensten	0,9
Taxi	0,9
Glasvezelbehang	0,9
Meel en andere granen	0,9
Niet-sociale huur	0,9
Spiegel	0,9
Reisbijstandsverzekering	0,9
Steenkool	0,9
Bereid.& conserv.v.groenten	0,8
Zonbankabonnement (10 beurten)	0,8
Lattenbodem	0,8
Laminaat	0,8
Gedroogd, gezouten of gerookt vlees	0,8
Vensterglas	0,8
Biljet 90 km weekend	0,8
Pingpongtafel	0,8
Kleine speelgoedauto	0,8
Badmat	0,7
Abonnement autopechbestrijding	0,7
Middagmaal op school	0,7
Pleisters	0,7
Houten tuintafel	0,7
Mengkraan	0,7
Badpak	0,7
Pop (type Barbie)	0,7
Andere melkproducten	0,7
Koffie	0,6
Verse groenten,uitgez.aard.	0,6
Runds-en kalfsvlees	0,6
Jeansbroek (voor kinderen)	0,6
Voetbal	0,6
Synthetisch dekbed	0,5
Autobatterij	0,5
Huur van bestelwagen	0,4
Jeansbroek (voor heren)	0,4
Tennisballen	0,4
Sweater	0,4
T-shirt (kind)	0,4
Draagbare spelconsole	0,3
Zout en keukenkruiden	0,3
Stripverhaal	0,3
Uurtarief schoonmaken	0,3
Sportschoenen	0,3
Hemdblouse	0,3
Veearts: ovariectomie kat	0,3
Sokken	0,3
Citytrips	0,3
Droogkast	0,3

Benaming	Inflatie in %
Autorijschool	0,2
Elektrische gazonmaaier	0,2
Tennisracket	0,2
Joggingschoenen	0,2
Autoverzekering Burgelijke Aansprakelijkheid	0,2
Fitnessabonnement	0,1
Uitreikingskosten paspoort	0,1
Tennisschoenen	0,0
Hamburger (fastfood)	0,0
Lederen laarzen	0,0
Meerrittenkaart	0,0
Dekbedovertrek en slopen	0,0
Geneeskunde aanvullende opleiding: huisbezoeken	0,0
Geneeskunde aanvullende opleiding: raadpleging	0,0
Specialist: raadpleging	0,0
Consultatie tandarts	0,0
Vullingen van caviteiten	0,0
Klinische biologie	0,0
Medische beeldvorming	0,0
Individuele behandeling kinesitherapie	0,0
Tweepersoonskamer	0,0
Tweepersoonskamer (OMNIO)	0,0
Biljet 20 km	0,0
Go Pass	0,0
Notariskosten hypotheeklening	-0,1
Chrysanten	-0,1
Woordenboek N-F en F-N	-0,1
Inox kookpot	-0,1
Sledestofzuiger	-0,1
Blazer	-0,3
Body	-0,3
Plaatsen advertentie	-0,4
Wegwerpcontactlenzen	-0,4
Verticale diepvries	-0,5
Trainingspak	-0,5
Kaas en kwark	-0,5
Varkensvlees	-0,6
Jeansbroek (voor dames)	-0,7
Lege DVD-RW	-0,7
Droge batterij	-0,7
GPS	-0,7
Suikergoed	-0,8
Boter	-0,8
Lange broek	-0,9
Vaatwasser	-1,0
Rozen	-1,0
Bouwdoos	-1,1
Videospel voor console	-1,2
Kruippakje	-1,3
Potlood	-1,4

Benaming	Inflatie in %
Sponshanddoek	-1,4
Deegwaren	-1,5
Huisgevoelge	-1,5
Room- en vruchtenijs	-1,5
Vers fruit	-1,6
Combi-koelkast	-1,6
Lederen vest	-1,6
Draadloze telefoon	-1,7
Elektronische bloeddrukmeter	-2,0
Multifunctionele printer	-2,0
Spelconsole	-2,1
Hout en andere vaste brandstoffen	-2,2
Wasmachine	-2,2
Smartphone - GSM	-2,7
Autoband	-3,1
Alstroemeria	-3,1
Cement	-3,2
Vliegtuigticket (GICP)	-3,3
Lelies	-3,5
Suiker	-4,0
Ontbijtgranen	-4,3
Kleurentelevisie	-4,6
Diepgevroren groenten	-4,7
Tulpen	-5,1
Digitaal fototoestel	-5,6
Geheugenkaart	-6,7
Petroleumgas	-6,9
Gerbera's	-7,6
Benzine	-10,2
Diesel	-10,2
Aardgas	-14,7
Andere brandstoffen	-17,6
Vloeibare brandstoffen	-26,0

Bronnen: AD Statistiek-Statistics Belgium, Eigen berekeningen:
FOD Economie

Bijlage 2. Inflatie in het tweede kwartaal 2016 met en zonder gewijzigde indirecte belastingen in België en in de voornaamste buurlanden

(Jaarlijks veranderingpercentage)

	België		Gemiddelde van de buurlanden		Duitsland		Frankrijk		Nederland	
	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen	Met gewijzigde indirecte belastingen	Zonder gewijzigde indirecte belastingen
Energie	-2,9	-9,6	-6,7	-7,6	-7,7	-7,7	-4,7	-7,0	-7,6	-8,5
Bewerkte levensmiddelen	3,8	2,0	0,3	0,2	0,5	0,5	-0,1	-0,1	0,7	0,1
Niet-bewerkte levensmiddelen	2,6	2,6	2,0	2,1	2,1	2,1	1,7	1,8	3,3	3,3
Diensten	2,4	2,4	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	0,1	0,3
Niet-energetische industriële goederen	1,0	0,9	0,6	0,6	1,1	1,1	-0,1	0,0	0,7	0,7
Onderliggende inflatie	2,2	1,8	0,7	0,7	0,9	0,9	0,5	0,5	0,4	0,4
GICP	1,6	0,7	0,0	-0,1	0,0	0,0	0,1	-0,1	-0,2	-0,3

Bronnen: EC, FOD Economie, AD Statistiek-Statistics Belgium

Bijlage 3. Methodologie van de beslissingsboom

De beslissingsboom is opgebouwd uit vijf analysecriteria. De indicatoren die werden gebruikt om deze criteria te evalueren worden beschreven in deze bijlage.

- Potentiële concurrentie

Om dit analysecriterium te evalueren, worden twee indicatoren van de screening gebruikt, namelijk het ondernemingsverloop (*Churn rate*) en de kapitaalintensiteit. De potentiële concurrentie wordt als hevig beschouwd als het ondernemingsverloop hoog is en de kapitaalintensiteit laag is.

- Het 'ondernemingsverloop' wordt gedefinieerd als de som van de marktaandelen van de ondernemingen die de markt hebben verlaten en de marktaandelen van de ondernemingen die tot de markt zijn toegetreden.
- De 'kapitaalintensiteit' wordt berekend als de verhouding tussen enerzijds de totale kapitaalgoederenvoorraad en anderzijds de totale bedrijfsopbrengsten van alle ondernemingen van de sector. De moeilijkheden van nieuwe of kleine ondernemingen om zich te vestigen of te handhaven op de markt zijn groter naarmate de verhouding tussen de kapitaalgoederenvoorraad en de totale bedrijfsopbrengsten hoger is.

- Buitenlandse concurrentie

Om dit analysecriterium te evalueren, wordt de importpenetratie gebruikt: deze indicator wordt in de screening berekend als de verhouding tussen de waarde van de invoer van producten behorende tot de sector en de waarde van het schijnbare verbruik van alle producten van deze sector in België. Het schijnbare verbruik is de som van de waarde van de invoer van producten van de sector en de binnenlandse omzet van de sector. De buitenlandse concurrentie wordt als hevig beschouwd als de importpenetratie hoog is.

- Concentratie

Om dit analysecriterium te evalueren, wordt de Herfindahl-Hirschman Index gebruikt. Deze indicator wordt gedefinieerd als de som van de kwadraten van de marktaandelen van alle ondernemingen in een bepaalde sector. Een hoge HHI-waarde wijst op een hoge concentratie.

- Winstmarge

In het kader van de sectorscreening werd de winstmarge van elke sector geschat aan de hand van de *price cost margin*-indicator (PCM-indicator). Deze indicator geeft de verhouding weer tussen twee variabelen (het bruto-exploitatatieoverschot in de teller en de omzet in de noemer) die bekomen worden via de structuurenquête bij ondernemingen.

- Marktstabiliteit

Om dit analysecriterium te evalueren, wordt de veranderlijkheid van marktaandelen gebruikt. Deze indicator meet het totaal van de marktaandelen die door krimpende ondernemingen worden overgedragen aan groeiende ondernemingen. De mate van veranderlijkheid wordt berekend als de som van de absolute waarde van de wijzigingen in de marktaandelen van alle ondernemingen van een sector gedeeld door twee. Een lage waarde is een indicatie van een grote stabiliteit op de markt.